

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

„Службен весник на СРМ“ излегува по потреба. Ракописите не се враќаат. Огласи по тарифата.

Петок, 17 октомври 1975
Скопје
Број 37
Год. XXXI

Претплатата за 1975 година изнесува 300 динари. Овој број чини 9 дин. Жиро сметка 40100-601-123

412.

Врз основа на член 338, алинеја 9 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, Собранието на Социјалистичка Република Македонија, на заедничката седница на сите собори, одржана на 30 септември 1975 година, донесе

ДЕЛОВНИК

НА СОБРАНИЕТО НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

I. УВОДНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој деловник се утврдуваат правилата за работа и организацијата на Собранието на Социјалистичка Република Македонија (во натамошниот текст: Собрание), неговите собори, како и на работните тела на Собранието и на соборите.

Правилата за работа и организацијата на соборите, што не се уредени со овој деловник, се уредуваат со деловниците на соборите.

Член 2

Работните тела на Собранието, во согласност со одредбите на овој деловник, донесуваат деловник за својата работа.

Работните тела на соборите на Собранието работат на начин определен со деловникот на соборот што ги формира, како и во согласност со одредбите на овој деловник.

Член 3

Работата на Собранието и на неговите собори, како и на нивните работни тела е јавна, освен во случаите определени со овој деловник.

Член 4

Собранието е во постојано заседание.

Летниот одмор на Собранието трае од 15 јули до 31 август.

Ако тоа го бара особена потреба, претседателот на Собранието може и за време на летниот одмор да свика заедничка седница на сите собори, односно на два собора на Собранието, а претседателот на собор — седница на соодветниот собор.

Одредбите од претходниот став се однесуваат и на претседателите на работните тела на Собранието и на неговите собори.

Член 5

Работата на Собранието се одвива на македонски јазик.

Секој делегат има право на заедничка седница на сите собори, на седница на собор и на седници на работните тела на Собранието и на соборите да говори на јазикот на народот односно на народноста на која ѝ припаѓа.

Правото од претходниот став го имаат и работните луѓе и граѓаните кога се поканети да учествуваат во работата на седниците.

Член 6

Собранието го претставува претседателот на Собранието.

Член 7

Собранието има печат.

Печатот на Собранието има тркалезна форма. Во средината на печатот е грбот на Социјалистичка Република Македонија, а околу него е натписот: „Социјалистичка Република Македонија — Собрание на Социјалистичка Република Македонија — Скопје“.

II. ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВАТА И ДОЛЖНОСТИТЕ НА ДЕЛЕГАЦИИТЕ НА ОСНОВНИТЕ САМОУПРАВНИ ОРГАНИЗАЦИИ И ЗАЕДНИЦИ И НА ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ВО СОБРАНИЕТО

Член 8

Тргувајќи од интересите и насоките на основните самоуправни организации и заедници и уважувајќи ги интересите на другите самоуправни организации и заедници и општите општествени интереси и потреби, делегациите ги утврдуваат основните ставови за работа на своите делегати во Собранието и за нивното учество во одлучувањето.

Своите ставови, мислења, забелешки и предлози по прашањата што се расправаат во Собранието, делегациите на основните самоуправни организации и заедници ги изнесуваат преку делегатите или непосредно. За ставовите, мислењата, забелешките и предлозите што делегациите непосредно му ги доставуваат на соборот, го известуваат и својот делегат.

За излагање и образлагање на своите ставови, мислења, забелешки и предлози по прашањата што се расправаат во Собранието или за излагање и образлагање на предлозите за разгледување на одделни прашања и донесување на акти и одлуки во Собранието што потекнуваат од делегациите на самоуправните организации и заедници, делегациите на тие организации и заедници можат да одредат и свој посебен претставник, кој има право да учествува во работата на соборот и на работните тела на Собранието и неговите собори кога се разгледуваат тие прашања, без право на одлучување. За тоа делегациите се должни на време да го известат претседателот на надлежниот собор на Собранието и својот делегат во соборот.

Член 9

Заради создавање на услови делегациите на основните самоуправни организации и заедници и на општествено-политичките организации, како и работничката класа, работните луѓе и граѓаните во самите тие организации и заедници да можат да ги остваруваат сите свои со Уставот утврдени права и должности за учество во работата и во одлучувањето во Собранието, се обезбедува нивно информирање за прашањата за кои се расправа и одлучува во Собранието, како и информирање за работата на Собранието, неговите собори и нивните работни тела.

Член 10

Собранието издава гласило.

Делегациите на основните самоуправни организации и заедници и на општествено-политичките организации по предлозите за донесување на закони, нацртите и предлозите на закони, другите прописи и општи акти и за другите прашања за кои расправа и одлучува Собранието, се информираат преку гласилото и другите изданија на Собранието.

Гласилото на Собранието им е достапно на сите работни луѓе и граѓани.

Информирањето се врши и преку печатот, радиото, телевизијата и другите средства за јавно информирање, како и преку средствата за информирање на организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници.

Член 11

Делегациите на основните самоуправни организации и заедници и на општествено-политичките организации и работните луѓе во тие организации и заедници особено се информираат:

— за целите и причините поради кои се донесува законот или друг акт на Собранието;

— за основните односи што се уредуваат со актот;

— за основните решенија што ги содржи актот заедно со евентуалните алтернативи;

— како тие решенија се одразуваат врз општествената положба и интересите на работните луѓе во одделни области на здружениот труд и на интересите на работните луѓе и граѓаните во месните заедници, самоуправните интересни заедници и во другите самоуправни организации и заедници и на заедничките и општите општествени интереси;

— за другите факти и податоци што се значајни за заземање на нивни ставови и за утврдување на насоки односно основни ставови за работа на делегатите во Собранието.

Информациите за прашањата од претходниот став мораат да бидат изработени со концизна и јасна содржина, за да им овозможат на самоуправните организации и заедници и на сите делегации да заземаат ставови, да искажуваат мислења, да изнесуваат забелешки и предлози односно да утврдуваат насоки и основни ставови за работа на делегатите во Собранието.

Материјалите можат да се објавуваат и во нивниот интегрален текст, ако е тоа попогодно за целосно информирање.

Член 12

Информирањето на делегациите мора да биде благавременно, пред разгледувањето на одделно прашање во Собранието и во рок кој обезбедува да се утврдат насоки или да се заземаат основни ставови за работа на делегатите во Собранието.

Член 13

За информирањето на делегациите на основните самоуправни организации и заедници и на општествено-политичките организации се грижат претседателот на Собранието, претседателите на соборите и претседателите на работните тела на Собранието и на неговите собори.

Член 14

Предлагачите на закони, на други прописи и општи акти или на други предлози, за кои се расправа и одлучува во Собранието, должни се кон предлогот на Собранието да му достават и посебен материјал што ги содржи сите елементи од став 1 и 2 на член 11 од овој деловник, доколку предлогот за донесување на закон или предлогот на другиот акт не е составен така што би бил непосредно подобен за работа на делегациите.

III. ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВАТА И ДОЛЖНОСТИТЕ НА ДЕЛЕГАТИТЕ

1. Општи одредби

Член 15

Функцијата на делегат е почесна и општествена.

Делегатот ги остварува во Собранието правата и должностите утврдени со Уставот, со закон, со овој деловник и со деловникот на соборот чиј член е.

Член 16

Заради вршење на својата функција во Собранието, делегатот има права, должности и одговорности утврдени со статутите на основните самоуправни организации и заедници што го делегирале во Собранието, во согласност со Уставот и закон.

Член 17

Делегатот се здобива со своите права и должности по верификацијата на мандатот.

Верификацијата на мандатот на делегатот ја врши соборот во кој е делегиран, според постапката утврдена со деловникот на соборот.

По одлуката на соборот за верификација на мандатите, делегатите даваат свечена изјава со потпишување на текстот на свечената изјава, кој гласи:

„Изјавувам дека функцијата на делегат ќе ја вршам совесно и одговорно, дека ќе се борам за заштита на суверенитетот и интегритетот на земјата и за остварување на власта на работничката класа и на сите работни луѓе, дека ќе се залагам за остварување на братството и единството и рамноправноста на народите и народностите, за развиток на социјалистичкото самоуправни општество и за остварување на заедничките интереси на работните луѓе и граѓаните на Социјалистичка Република Македонија и на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и дека ќе се придржувам за Уставот на Социјалистичка Република Македонија, за Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и за законите“.

Член 18

При заземањето на ставови по прашањата за кои се одлучува во Собранието, делегатите постапуваат во согласност со насоките на своите самоуправни организации и заедници и со основните ставови на делегациите односно на општествено-политичките организации што ги делегирале, како и во согласност со заедничките и општите општествени интереси и потреби, а се самостојни во определувањето и гласањето.

Делегатот е должен за работата на Собранието, за работата на соборот во кој е делегиран и за својата работа да ја известува делегацијата и основната самоуправни организација и заедница односно општествено-политичката организација што го делегирале, и е одговорен пред нив за својата работа.

Член 19

Делегатот има право и должност да учествува во работата на собранието на општината на чие подрачје се наоѓа самоуправната организација односно заедница што го делегирала.

Заради вршење на својата должност, делегатот има право од државните органи, организациите на здружениот труд и од другите самоуправни организации и заедници да бара податоци што му се потребни за неговата работа во Собранието.

2. Присуствување на седници и учество во работата на Собранието

Член 20

Делегатот има право и должност да присуствува на заедничка седница на сите собори на Собранието, на седница на соборот и на седница на работните тела на Собранието и на соборот чиј член е и да учествува во работата и во одлучувањето на тие тела.

Член 21

Делегатот има право да присуствува на седниците на работните тела на Собранието и на седниците на работните тела што ги формирал соборот чиј член е тој, иако не е член на тие тела, како и право да присуствува во нивната работа без право на одлучување.

По исклучок, работните тела на Собранието и на соборите можат да одлучат да одржат седница на која можат да присуствуваат само членовите на тоа тело. Телото може да одлучи кои лица ќе покани на таква седница.

Член 22

Делегатот кој од оправдани причини е спречен да присуствува на седница на телото чиј член е, должен е за тоа благовремено да го извести претседателот на тоа тело.

Делегатот кој од оправдани причини подолго време е спречен да присуствува на седници на телото чиј член е, може од соборот да побара одобрение за отсутствување од седниците. По тоа барање соборот одлучува без претрес.

Член 23

За присуствувањето на делегатите на седниците на телата чии членови се, се води евиденција.

Начинот на водење на евиденцијата се утврдува со правилникот за внатрешниот ред во Собранието.

Член 24

Работните тела на Собранието и на соборите го известуваат Собранието, односно соборот за членот на тоа тело кој трипати еднопозруго отсутствувал од седниците на телото, а не го оправдал своето отсуство. Телото може да му предложи на Собранието односно на соборот да го разреши овој член и на негово место да избере друг член.

Член 25

Во однос на повремените делегати и делегатите што заменуваат постојан делегат во соборите на Собранието, одредбите од членовите 20 до 24 се применуваат само за седниците што се одржуваат во времето за кое се тие делегирани.

3. Право на поднесување на предлози

Член 26

Во рамките на делокругот на соборот чиј член е, изразувајќи ги ставовите на делегациите што го делегирале, делегатот има право:

— да ги изнесува предлозите и мислењата на делегациите што го делегирале и да му предлага на соборот заземање на ставови за тие предлози и мислења;

— да поднесува предлози за донесување на закони, предлози на одлуки, препораки, декларации и резолуции како и амандмани на предлозите на тие акти;

— да поднесува барање за донесување на автентично толкување на закон;

— да предлага распишување на референдум за решавање на прашања од општ интерес за Републиката, како и за преходно изјаснување на граѓаните за одделни предлози на закони, одлуки и мерки или за нивно потврдување;

— да поднесува предлози Собранието да го поттикнува самоуправното спогодување и општественото договарање;

— да предлага поведување на претрес по прашања што се од значење за организациите на здружениот труд, за гранка, групација и дејност како и за другите самоуправни организации и заедници или за работните луѓе и граѓаните;

— да поднесува предлози на заклучоци;

— да покренува пред соборот претресување на прашања за состојби и појави во областа на делокругот на соборот и да му предлага на соборот да зазема став по тие прашања;

— да предлага претресување на прашања кои се однесуваат на спроведувањето на политиката што ја утврдило Собранието на СФРЈ или Собранието или на прашања кои се однесуваат на извршување на Уставот, законите и другите прописи и општи акти од делокругот на соборот и да предлага мерки за спроведување на утврдената политика и за извршување на тие акти;

— да предлага претресување на прашања кои се однесуваат на работата на Извршниот совет, како и на работата на републичките органи на управата; да му предлага на соборот од Извршниот совет и од републичките функционери да бара да го известат соборот за својата работа и за други прашања од нивниот делокруг; да предлага претресување на прашања кои се однесуваат на остварувањето на политичка контрола над работата на Извршниот совет и на републичките органи на управата, како и да предлага мерки во врска со вршењето на политичка контрола и поведувањето на постапка за остварување на одговорноста на тие органи;

— да предлага претресување на општи прашања во врска со состојбата и развитокот на самоуправувањето, усогласувањето на самоуправните односи и меѓусебната соработка на самоуправни организации и заедници во областа од делокругот на соборот, прашања кои се однесуваат на дејноста на организациите во вршењето на работи и дејности од посебен општествен интерес, прашања во врска со остварувањето на општествениот надзор над работата на самоуправните организации и заедници и да предлага мерки во врска со вршењето на општествениот надзор;

— да предлага вршење на анкети по прашања од делокругот на соборот.

Член 27

Делегатот може, во соборот чиј член е, да предлага тој собор:

— да им предложи на надлежните собори донесување на закон или друг општ акт или претрес на прашања од нивниот делокруг;

— да претресе предлог на закон или на друг општ акт или друго прашање од делокруг на друг собор и, врз основа на претресот, на надлежниот собор да му даде мислење по тој предлог односно по тоа прашање, ако предлогот или прашањето се однесува и на областа од неговиот делокруг.

Член 28

Делегатот има право, заедно со други делегати, чиј број е определен со овој деловник, да предлага избор, именување и разрешување на функционери и претседатели и членови на работните тела на Собранието што се избираат односно именуваат на заедничка седница на сите собори, доколку со Уставот не е поинаку определено.

Делегатот има право, заедно со други делегати чиј број е определен со деловникот на соборот, да предлага избор, именување и разрешување на функционери и претседатели и членови на работните тела на соборот чиј член е тој.

4. Право на поставување на прашања

Член 29

Делегатот има право на Извршниот совет и на функционерите што раководат со републички органи на управата и со републички организации да им поставува прашања кои се однесуваат на нивната работа или на работите од нивна надлежност.

Член 30

Прашање може да се поставува на седница усно, а во времето меѓу две седници писмено преку претседателот на соборот.

Член 31

Ако претседателот на соборот смета дека усно поставеното прашање не е во согласност со одредбите на овој деловник, ќе го повика подносителот на прашањето своето прашање да го усогласи со тие одредби. Ако подносителот и понатаму остане при своето прашање, за усогласеноста на прашањето со одредбите на овој деловник одлучува соборот без претрес.

Член 32

Писменото прашање, кое е во согласност со одредбите на овој деловник, претседателот на соборот му го доставува непосредно на Извршниот совет односно на функционерот на кого му е упатено.

Ако смета дека писменото прашање не е во согласност со одредбите на овој деловник, претседателот на соборот ќе му укаже на подносителот на прашањето на тоа и ќе го повика да го усогласи своето прашање со тие одредби. Ако подносителот на прашањето не го усогласи своето прашање со одредбите на овој деловник, претседателот на соборот нема тоа прашање да му го достави на Извршниот совет односно на функционерот на кого му е упатено и за тоа ќе го извести подносителот на прашањето. По повод на ова известување, подносителот на прашањето може на седница на соборот да бара неговото прашање да му се достави на оној на кого му е упатено. За барањето соборот одлучува без претрес.

Член 33

На усно поставено прашање се одговара на седницата на која е поставено прашањето.

Ако претставникот на Извршниот совет односно функционерот изјави дека не е во можност да одговори на таа седница, Извршниот совет односно функционерот е должен одговорот да го даде на наредната седница на соборот.

На писмено поставено прашање се одговара на првата наредна седница на соборот, ако прашањето на оној на кого му било упатено му било доставено најдоцна петнаесет дена пред денот определен за одржување на седницата на соборот.

Член 34

Делегатот може да побара на прашањето што го поставил да му се одговори писмено.

Писмениот одговор се дава во рок од петнаесет дена од денот на приемот на прашањето и му се доставува на претседателот на соборот, кој веднаш му го доставува на подносителот на прашањето, а на првата наредна седница на соборот го известува и соборот за поставеното прашање и за дадениот одговор.

Член 35

По барање од Извршниот совет односно од функционерот на кого му е упатено прашањето, соборот може да определи подолг рок за давање на одговорот.

Член 36

На прашање поставено на Извршниот совет одговор дава определен претставник на Советот, а на прашање поставено на функционер што раководи со републички орган на управата одговор може да даде, покрај тој функционер, и функционерот кој, според прописите, го заменува.

Ако одговорот би се однесувал на прашање кое претставува државна тајна, Извршниот совет односно функционерот кој раководи со републички орган на управата може да предложи одговорот да се даде на седница на соборот без присуство на јавноста или на седница на одборот во чиј делокруг спаѓа тоа прашање. За тој предлог одлучува соборот без претрес.

Член 37

По примениот одговор, делегатот кој го поставил прашањето може да постави дополнително прашање.

По примениот одговор на поставеното прашање и на евентуалното дополнително прашање, делегатот може да предложи предметот на кој се однесува неговото прашање да се стави на дневен ред на седницата, ако соборот е информиран за материјата на која се однесува прашањето, или на една од наредните седници на соборот. За предлогот, по ислушување на мислењето на претставникот кој го дал одговорот, одлучува соборот без претрес.

Претставникот на Извршниот совет односно функционерот на кого му е поставено прашањето како и надлежниот одбор на соборот можат да побараат претресот на тоа прашање да се одложи додека не се соберат потребните податоци. Ако барањето се усвои, соборот го определува рокот до кој се одлага претресувањето на тоа прашање.

Член 38

Делегатот има право на функционер кој раководи со организација која, врз основа на закон, врши јавни овластувања, а кого го именува Собранието, како и на органите на управување на фондовите и организациите, кои, врз основа на закон, вршат јавни овластувања, а кои ги избира или именува Собранието, да им поставува прашања во врска со нивната работа или со работата од нивната дејност ако прашањето се однесува на вршењето на јавните овластувања на организацијата односно на фондот.

Во однос на начинот на поставување на прашањето од претходниот став и давање одговор на поставеното прашање, сходно се применуваат одредбите на овој деловник за поставување на прашања на Извршниот совет и за одговорите што ги дава тој.

5. Постапка за разгледување на интерпелација

Член 39

Најмалку десет делегати во соборот можат да поднесат интерпелација за претресување на определени прашања од општо политичко значење во врска со работата на Извршниот совет.

Интерпелацијата се поднесува писмено, а ја потпишуваат сите делегати што ја поднесуваат.

Делегатите ја доставуваат интерпелацијата до претседателот на соборот.

Член 40

Претседателот на соборот ја доставува интерпелацијата до претседателот на Извршниот совет, до делегатите и до претседателот на Собранието.

Член 41

Извршниот совет ја разгледува интерпелацијата и до претседателот на соборот доставува писмен извештај за своите мислења и ставови по повод на интерпелацијата.

Извршниот совет е должен извештајот по повод на интерпелацијата да го достави до претседателот на соборот најдоцна во рок од еден месец од денот на приемот на интерпелацијата.

Претседателот на соборот го упатува извештајот на Извршниот совет до сите делегати и до заинтересираните органи и организации на здружениот труд и други самоуправни организации и заедници.

Член 42

Интерпелацијата се става на дневен ред на седница на соборот како посебна точка. Интерпелацијата се става на дневен ред на првата наредна седница на соборот најрано десет дена од денот на доставувањето на извештајот на Извршниот совет до делегатите.

Ако Извршниот совет не поднесе извештај во рокот од член 41 на овој деловник, интерпелацијата се става на дневен ред на првата наредна седница на соборот по истекот на тој рок.

Член 43

Еден од делегатите што ја поднеле интерпелацијата има право на седницата на соборот да ја образложи интерпелацијата.

Претставникот на Извршниот совет има право на седницата усно да го образложи извештајот на Извршниот совет.

Член 44

Претресот на интерпелацијата соборот може да го заклучи со заклучок со кој го утврдува својот став по прашањата што се поставени со интерпелацијата, а може да му даде и насоки на Извршниот совет за спроведувањето на политиката или извршувањето на закон, друг пропис или општ акт во врска со интерпелацијата.

Претресот на интерпелацијата соборот може да го заврши и без донесување на посебен заклучок.

По завршениот претрес на интерпелацијата соборот може да постави и прашање за доверба на Извршниот совет.

Член 45

Делегатите што ја поднеле интерпелацијата можат неа да ја повлечат до завршувањето на претресот.

6. Право на барање известување

Член 46

Делегатот има право да бара известување од републичките секретари и другите функционери што раководат со самостојни републички органи на управата за прашањата што се ставени на дневен ред или се подготвуваат за заедничка седница на сите собори на Собранието, за седница на собор или на работно тело како и известување за други прашања што му се потребни за вршење на неговата функција.

Ивестувањето се бара писмено или усно непосредно од функционерот во чиј делокруг спаѓа прашањето за кое се бара известувањето.

Член 47

Ивестувањето го дава функционерот што раководи со републичкиот орган на управата, а може да го даде и функционерот кој според прописите го заменува, а по исклучок и потсекретарот односно помошникот на секретарот во органот со кој раководи функционерот од кого е барано известувањето.

Функционерот е должен да го даде бараното известување, по правило, во рок од осум дена од денот на примањето на барањето. Ако во овој рок не е во можност да го даде бараното известување, тој е должен во тој рок да го извести делегатот кога ќе му го даде бараното известување.

Ивестувањето се дава писмено или усно, според тоа како го бара делегатот.

Член 48

Делегатот има право, во рамките на делокругот на соборот, од организациите на здружениот труд и од другите самоуправни организации и заедници, општествените организации, здруженијата на граѓаните и од другите организации што вршат јавни овластувања врз основа на закон, по работите од интерес за Републиката, да бара известување за вршењето на работите во рамките на јавните овластувања.

Организацијата од став 1 на овој член го дава бараното известување и, ако тоа го бара соборот, преку својот претставник го изложува својот став по прашањето на кое се однесува известувањето.

Член 49

Делегатот има право да бара известување од претседателот на Собранието и од претседателите на соборите, како и од претседателите на работните тела на Собранието и на соборите за прашања кои се однесуваат на нивната работа во Собранието и на работата на телата на кои тие претседаваат.

Делегатот има право да бара известување и од секретарот на Собранието за прашања кои се однесуваат на работата на стручните служби на Собранието.

Ивестувањето се дава писмено или усно, според тоа како го бара делегатот.

7. Известување на делегатите

Член 50

Делегатот има право постојано и редовно да биде известуван за сите прашања и проблеми чие познавање му е потребно за правилно и уредно вршење на неговата функција, а особено:

— за остварувањето на политиката што ја утврдува Собранието и за извршувањето на законите и другите општи акти на Собранието;

— за тековните и развојните состојби во Републиката;

— за работата на Собранието, соборите и нивните работни тела;

— за работата на Извршниот совет;

— за работата на републичките органи на управата;

— за прашањата и предлозите што треба да се претресуваат на наредните седници на соборот и на работните тела на Собранието и на соборот чиј член е тој.

Член 51

Заради што поцелосно известување на делегатите им се доставуваат сите службени публикации што ги издава Собранието.

Пообемните информативни и документациони материјали што му се доставуваат на Собранието или се изработени во телата односно во службите на Собранието, на делегатите им се доставуваат во извод, со тоа што овие материјали им се ставаат на увид во документацијата на Собранието, односно во документационо-информативните центри на собранијата на општините и во целосен изворен обем. Изводите мораат да бидат изработени така што делегатите да можат од нив да се запознаат со основните проблеми по предметот што е обработен во изворниот материјал. Изводите се должни да ги изработат составувачите односно предлагачите на изворниот материјал едновременно со изработката на тој материјал.

Делегатите имаат право на увид и во другите информативни и документациони материјали што се изработуваат и добиваат во телата и во службите на Собранието, како и во информативните и документационите материјали што се изработуваат и добиваат во Извршниот совет и во републичките органи на управата, а што се во врска со прашањата што се разгледуваат во Собранието.

Делегатот има право од стручните служби на Собранието да бара дополнителни известувања за одделни прашања што се на дневен ред на седница на собор или на работно тело на Собранието односно на соборот чиј член е тој, како и за други прашања од делокругот на тие тела.

Член 52

Делегатот е должен да ја чува државната тајна.

Како државна тајна се сметаат податоците што делегатот ќе ги дознае на седница на тело на Собранието во врска со прашањата за кои на седницата се расправа без присуство на јавноста.

За државна тајна се сметаат и сите материјали што му се упатуваат на Собранието, соборите и нивните работни тела, а кои како такви се означени.

Начинот на ракување и чување на материјалите кои се сметаат за државна тајна се утврдува со посебен правилник што го донесува претседателот на Собранието.

8. Обезбедување на услови за употреба на јазик и писмо

Член 53

На делегатите им се обезбедуваат услови во Собранието да се служат со јазикот и писмото на народот односно на народноста на која тие им припаѓаат.

Член 54

Говорите на делегатите одржани на заедничка седница на сите собори на Собранието, на седница на собор како и на седниците на нивните работни тела на албански или на турски јазик се преведуваат на македонски јазик.

Говорите на делегатите на македонски јазик, одржани на заедничка седница на сите собори на Собранието односно на седница на собор, се преведуваат на албански и на турски јазик.

Говорите на делегатите одржани на македонски јазик на седница на работно тело на Собранието и на соборите, по барање, се преведуваат на албански односно на турски јазик.

Член 55

На делегатите од албанската и турската народност предлозите на закони и на други акти како и другите материјали по кои расправаат односно одлучуваат соборите и работните тела на Собранието и на соборите, им се доставуваат на албански односно на турски јазик.

На делегатите од албанската и турската народност, материјалите од претходниот став им се доставуваат — наместо на албански односно на турски јазик — на македонски јазик, ако тие тоа го побараат.

9. Обезбедување на услови за вршење функцијата на делегат

Член 56

За да се обезбедат услови за вршење функцијата на делегат, стручните служби на Собранието:

— им укажуваат стручна помош во изработувањето на предлозите што тие му ги поднесуваат на соборот односно на работните тела на Собранието и на соборот и во вршењето на други работи што им ги доверил соборот односно работното тело;

— им обезбедуваат дополнителна документација која им е потребна за нивната работа;

— им даваат стручни објасненија за проблемите на кои тие работат;

— се грижат за обезбедување на технички услови за нивната работа.

Овие права делегатите ги користат во согласност со правилникот за внатрешниот ред на Собранието.

Член 57

За извршување на нивните права и должности, на делегатите им стои на располагање библиотека-та и документацијата на Собранието.

Делегатите имаат право да ги користат просториите на Собранието што им се ставени на располагање за работа, состаноци, одмор и слично.

Делегатите имаат право во Собранието, во просториите определени за таа цел, да одржуваат состаноци и разговори со членовите на делегациите и со други граѓани.

Овие права делегатите можат да ги користат во согласност со правилникот за внатрешниот ред на Собранието.

Член 58

Делегатите можат во Собранието да формираат клуб на делегати. Задачите, организацијата и начинот на работа на клубот се утврдуваат со правила што ги донесува клубот.

Заради размена на мислења и поттикнување на активност, делегатите можат да развиваат и други форми на меѓусебна соработка.

За работата на клубот на делегатите како и за другите форми на нивната меѓусебна соработка во Собранието се обезбедуваат простории и други услови за работа.

10. Право на делегатите на надоместок

Член 59

Правото на делегатите на надоместок и на трошоците за вршење на нивната функција како делегати се уредува со посебни прописи.

11. Легитимација на делегатите

Член 60

На делегатите им се издава легитимација.

Во легитимацијата се истакнува имунитетското право и другите права што можат да се остварат врз основа на легитимацијата.

Секретарот на Собранието се грижи за издавање на легитимациите и за евиденцијата на издадените легитимации.

Поблиски прописи за содржината, обликот и начинот на издавање на легитимациите на делегатите како и за евиденцијата на издадените легитимации донесува претседателот на Собранието.

12. Имуитет на делегатите

Член 61

Делегатот ужива имунитет во Собранието и надвор од него и тоа од денот на верификацијата на неговиот мандат па сè до престанокот на мандатот.

Член 62

Делегатот не може да биде повикан на одговорност, притворен ниту казнет за изразено мислење или даден глас во кое и да било тело на Собранието.

Член 63

Делегатот не може да биде притворен без одобрение од соборот чиј член е тој, ниту против него, ако се повика на имунитетот, може да се поведе кривична постапка без одобрение на соборот.

Делегатот може да биде притворен без одобрение од соборот чиј член е тој само ако е затечен во вршење на кривично дело за кое е пропишана казна строг затвор во траење подолго од пет години.

Член 64

Барањето на одобрение за притворање на делегат или за поведување на кривична постапка како и известувањето дека делегатот е притворен односно дека против него е поведена кривична постапка му се доставува на претседателот на Собранието.

Претседателот на Собранието барањето односно известувањето му го доставува на претседателот на соборот чиј член е делегатот, а овој ѝ го упатува на мандатно-имунитетната комисија на соборот. Мандатно-имунитетната комисија на соборот го разгледува барањето односно известувањето и на соборот му поднесува свој извештај.

За седницата на мандатно-имунитетната комисија се известува и делегатот на кого се однесува барањето односно известувањето.

За ова барање односно известување претседателот на соборот го известува соборот во почетокот на првата наредна седница.

Член 65

По барањето на одобрение за притвор односно за поведување на кривична постапка против делегат, врз основа на извештајот на мандатно-имунитетната комисија, соборот одлучува дали ќе го даде бараното одобрение, а по известувањето за притворање на делегат одлучува дали ќе ја потврди одлуката на надлежниот државен орган за притворот или ќе ја стави вон сила.

Ако соборот не одобри поведување на кривична постапка против делегатот, надлежниот орган ќе ја запре постапката, а ако соборот ја стави вон сила одлуката на надлежниот државен орган за притвор на делегат, делегатот веднаш ќе се пушти на слобода.

По повод известувањето за поведување на кривична постапка против делегат кој не се повикал на имунитетот, соборот може да го воспостави имунитетското право на делегатот ако е тоа потребно заради вршење на неговата функција.

Ако соборот му го воспостави имунитетското право на делегатот кој не се повикал на имунитетот, надлежниот орган веднаш ќе ја запре кривичната постапка.

Член 66

Ако соборот не одржува седница, мандатно-имунитетната комисија на соборот може да даде одобрение за притворање на делегат, одобрение за поведување на кривична постапка, односно да одлучи дали одлуката за притворање ќе остане во сила, како и да го воспостави неговото имунитетско право.

За својата одлука мандатно-имунитетната комисија е должна да го известува соборот на неговата прва наредна седница.

По повод извештајот на мандатно-имунитетната комисија соборот одлучува дали нејзината одлука ќе ја потврди или ќе ја укине.

Ако соборот ја укине одлуката на мандатно-имунитетната комисија со која таа дала одобрение за притворање на делегатот, тој веднаш се пушта на слобода.

Член 67

Во однос на повремениите делегати и делегатите што заменуваат постојан делегат во соборите на Собранието, одредбите од членовите 61 до 66 се применуваат само во времето кога тие вршат функција на делегат во Собранието.

13. Престанок на мандатот на делегатите

Член 68

На делегатот му престанува мандатот во случаите утврдени со Уставот и со закон.

Член 69

Делегатот има право да поднесе оставка на делегатската функција и да ја образложи.

Оставката на делегатската функција му се поднесува на претседателот на Собранието кој му ја упатува на претседателот на соборот чиј член е делегатот.

Член 70

Делегатот што презел функција односно служба која, според Уставот и законот, е неспоива со вршењето на функцијата на делегат, должен е за тоа веднаш да го извести претседателот на Собранието кој ова известување му го упатува на претседателот на соборот чиј член е делегатот.

Член 71

Претседателот на соборот е должен да го внесе во предлогот на дневниот ред за првата наредна седница на соборот секој случај кој со себе повлекува престанок на мандат на некој од делегатите на тој собор.

Член 72

На начин определен со деловникот на соборот, соборот утврдува дека мандатот на делегатот му престанал.

IV. ПРЕТСЕДАТЕЛ И ПОТПРЕТСЕДАТЕЛИ НА СОБРАНИЕТО И ПРЕТСЕДАТЕЛСТВО НА СОБРАНИЕТО

1. Претседател и потпретседатели на Собранието

Член 73

Претседателот на Собранието ги организира и свикува заедничките седници на сите собори и им претседава; дава иницијативи за претресување на одделни прашања од делокругот на Собранието, на соборите и на нивните работни тела и се грижи за усогласувањето на нивната работа; ја поттикнува меѓусебната соработка на соборите и на работните тела на Собранието и на соборите и се грижи за нивната соработка со другите органи и со општествено-политичките организации.

Претседателот на Собранието се грижи за примената на овој деловник, за спроведувањето на начелото на јавност во работата на Собранието и за остварувањето на правата на делегациите и на делегатите, распишува избори за делегати и врши други работи предвидени со Уставот и со овој деловник.

Претседателот на Собранието ги потпишува указите за прогласување на законите, ги потпишува актите донесени на заедничка седница на сите собори, како и сите други акти на Собранието, освен актите што самостојно ги донесува одделен собор.

Претседателот донесува правилник за внатрешниот ред на Собранието.

Член 74

Претседателот на Собранието има право на соборите и на работните тела на Собранието и на соборите да им предложи да расправаат за прашања од нивниот делокруг и да учествува во расправањето по тие прашања што се на дневен ред на седница на тие тела.

Член 75

Потпретседателите на Собранието му помагаат на претседателот на Собранието во работата и во договор со него вршат определени работи од неговиот делокруг.

Во случај на отсутност или спреченост, претседателот го заменува еден од потпретседателите, според редот што ќе го определи Претседателството на Собранието.

Член 76

Претседателот и потпретседателите на Собранието се избираат за време од четири години и не можат на истата функција да бидат избирани повеќе од двапати едноподруго.

Член 77

Собранието има секретар.

Секретарот на Собранието го именува Собранието на заедничка седница на сите собори по предлог на Комисијата за прашања на изборите и именувањата.

2. Претседателство на Собранието

Член 78

Претседателот на Собранието со потпретседателите на Собранието и со претседателите на соборите на Собранието:

1) ги толкува одредбите на деловникот на Собранието и на деловниците на соборите за надлежноста на соборите на Собранието и нивните работни тела;

2) се грижи за усогласување на работата на соборите на Собранието и другите работни тела на Собранието и соборите, како и за усогласување работата на собранијата на соодветните самоуправни интересни заедници, кога тие според Уставот рамноправно одлучуваат со надлежниот собор за прашања од надлежноста на Собранието;

3) ја поттикнува соработката на соборите на Собранието и на работните тела на Собранието и на соборите со општествено-политичките организации и други самоуправни организации и заедници во Републиката;

4) се грижи за усогласување на односите на соборите и на работните тела на Собранието и на соборите со Претседателството на Републиката и со Извршниот совет на Собранието во врска со работата во Собранието и со остварувањето на програмата за работа на Собранието и програмите за работа на соборите;

5) дава иницијативи за донесување на основна програма за работа на Собранието и на програмите и планови за работа на соборите;

6) може да предлага текст на акти и заклучоци по прашањата што се претресуваат на заедничка седница на сите собори и на седници на соборите;

7) го следи начинот на работа на работните тела на Собранието и на соборите и дава иницијативи за унапредување на таа работа и со претседателите на работните тела ги претресува прашањата во врска со работата на тие тела;

8) соработува со претставниците на Клубот на делегатите и неговите секции по прашањата за унапредување на работата, размена на мислења или развивање на други облици на меѓусебна соработка и општествени активности на делегатите и нивните односи со делегациите;

9) се грижи за обезбедување услови за информирање на делегациите и за работа на делегатите;

10) именува членови на Редакцискиот одбор на гласилото на Собранието наменето за членовите на делегациите;

11) дава иницијативи за претресување на прашања од општо политичко значење;

12) разгледува прашања за кои Собранието поттикнува самоуправни спогодување и општествено договарање заради усогласување на интересите и утврдување на односи од значење за Републиката;

13) дава иницијативи и се грижи за обезбедување соработка на Собранието со собранијата на општините, со Заедницата на општините и градовите на Македонија и со Републичкиот одбор на месните заедници и за остварување на меѓусебни односи;

14) дава иницијативи за остварување соработка со собранијата на другите социјалистички републики и на автономните покраини во работите од заеднички интерес и за развивање на меѓусебните односи;

15) се грижи за усогласување на односите во работата на соборите на Собранието со работата на соборите на Собранието на СФРЈ;

16) одлучува за испраќање и го одредува составот на делегациите на Собранието во собранијата на другите социјалистички републики и на автономните покраини, односно во странските претставнички тела и организации и одлучува за примањето на тие делегации во Републиката;

17) поднесува предлози на одлуки за формирање на постојани и повремени работни тела на Собранието и заеднички работни тела на два или три собори;

18) определува претставници на Собранието во заеднички комисији и други тела што ги формираат други органи и организации, односно определува работно тело на Собранието и на соборите за соработка со нив;

19) формира одбори и други тела за организирање и спроведување на прослави на одделни историски настани од значење за Републиката и на други настани чие одбележување е потребно, одлучува за преземање на покровителство од страна на Собранието за одделни прослави на настани од поголемо значење и определува претставници на Собранието што ќе присуствуваат при одбележувањето на таквите настани;

20) организира проучување на одделни актуелни политички прашања и други прашања од областа на општествено-економскиот и политичкиот систем и обезбедува соработка на Собранието, соборите и нивните работни тела со други органи и организации при разгледувањето на тие прашања;

21) утврдува предлог за обезбедување на финансиски средства за работата на Собранието и дава мислење по предлогот на финансискиот план за средствата за редовна дејност на службите на Собранието;

22) ја следи работата и извршувањето на задачите на стручните служби на Собранието и се грижи за унапредување на нивната работа;

23) врши и други работи определени со овој деловник.

Претседателството на Собранието може да предложи на дневен ред на седница на собор и на работно тело на Собранието и на соборите да се стави определено прашање од нивниот делокруг.

Член 79

Во работата на Претседателството на Собранието учествува претседателот на Извршниот совет на Собранието.

Во работата на Претседателството на Собранието може да учествуваат и други функционери на Собранието што ќе ги одреди Претседателството на Собранието или што ќе ги повика претседателот на Собранието, кога се разгледуваат прашања од нивниот делокруг.

Во работата на Претседателството на Собранието учествуваат и претседателите на собранијата на соодветните самоуправни интересни заедници кои, според Уставот, рамноправно одлучуваат со надлежниот собор на Собранието, кога се разгледуваат прашања што се од значење за работата на тие собранија.

Член 80

На седниците на Претседателството на Собранието можат да се повикуваат и претседателите на собранијата на општините, како и претставници на Сојузот на комунистите на Македонија, Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Македонија, Сојузот на синдикатите на Македонија, Стопанската комора на Македонија и на другите општествено-политички и други организации и на организациите на здружениот труд, заради разгледување на прашања од заеднички интерес за работата на Собранието и нивните собранија односно органи.

Член 81

Седниците на Претседателството ги свикува претседателот на Собранието.

Предлог на дневен ред на седница на Претседателството поднесува претседателот на Собранието.

Претседателот на Собранието ги потпишува актите што ги содржат ставовите и заклучоците на Претседателството.

За седниците на Претседателството се води записник.

Член 82

Во работата на Претседателството на Собранието учествува секретарот на Собранието.

Секретарот на Собранието му помага на претседателот на Собранието во подготовките и организирањето на заедничките седници на сите собори на Собранието и седниците на Претседателството на Собранието; обезбедува извештаи, документациони и други материјали по прашањата што ги разгледува Претседателството на Собранието; на седница на Претседателството на Собранието покренува разгледување на прашања од делокруг на Претседателството на Собранието; се грижи за извршување на заклучоците на Претседателството на Собранието и врши други работи утврдени со деловникот на Собранието или што ќе му ги довери претседателот или Претседателството на Собранието.

Секретарот на Собранието подготвува предлог за обезбедување на средства за работа на Собранието и стручните служби на Собранието и е надзорен надзор за финансиското и материјалното работење на Собранието и стручните служби на Собранието.

Секретарот на Собранието склучува договори за правните работи на Собранието.

Член 83

Секретарот на Собранието ја организира и усогласува работата на стручните служби на Собранието во извршувањето на задачите и работите за потребите на Собранието, неговите собори, работните тела на Собранието и на соборите, делегатите во Собранието, делегацијата на Собранието во Соборот на републиките и покраините, делегатите од Републиката во Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ и членовите на Советот на федерацијата и се грижи за единствено функционирање на тие служби.

Секретарот на Собранието издава упатства за работа на стручните служби на Собранието, со кои се обезбедува успешно вршење на работите и усогласеност во нивната работа.

Член 84

За својата работа и за работата на стручните служби на Собранието, секретарот му одговара на Собранието и на претседателот на Собранието.

Член 85

Заменикот секретар на Собранието ги врши работите од делокруг на секретарот на Собранието што ќе му ги довери секретарот на Собранието и го заменува секретарот на Собранието во случај на негова отсутност или спреченост.

V. ЗАЕДНИЧКА СЕДНИЦА НА СИТЕ СОВОРИ НА СОБРАНИЕТО

1. Делокруг на заедничката седница на сите собори

Член 86

На заедничка седница на сите собори Собранието:

1) одлучува за измена на Уставот на Социјалистичка Република Македонија;

2) дава согласност за измена на Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија;

3) избира и разрешува претседател и потпретседатели на Собранието и претседатели и членови на работните тела на Собранието;

4) избира и разрешува претседател и членови на Претседателството на Социјалистичка Република Македонија;

5) избира и отповикува член на Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија;

6) избира и отповикува членови на Советот на Републиката;

7) избира и отповикува делегација на Собранието во Соборот на републиките и покраините на Собранието на Социјалистичка Федеративна Република Југославија;

8) избира и разрешува претседател и членови на Извршниот совет;

9) избира и разрешува претседател и судии на Уставниот суд на Македонија, на Врховниот суд на Македонија, на Републичкиот суд на здружениот труд и на другите судови определени со закон;

10) именува и разрешува секретар на Собранието и негов заменик, секретар на Извршниот совет, републички секретари, републички јавен обвинител, републички општествен правобранител на самоуправањето и други републички функционери и претседатели и членови на колегијалните органи на управата определени со закон;

11) врши други избори, именувања и разрешувања од надлежноста на Собранието кои не се во делокруг на одделен собор или во рамноправен делокруг на соборите;

12) донесува основна програма за работа на Собранието;

13) донесува деловник на Собранието;

14) одлучува за продолжување мандатот на делегатите во Собранието и во собранијата на општините и утврдува дека престанале околностите поради кои мандатот на делегатите бил продолжен;

15) врши и други работи определени со Уставот, со закон и со овој деловник.

Член 87

На заедничка седница на сите собори можат, во рамките на правата и должностите на Републиката, да се претресуваат прашања од општо политичко значење.

По прашањата од општо политичко значење на заедничка седница на сите собори можат да се донесуваат декларации, резолуции и препораки.

На заедничка седница на сите собори можат со заклучок да се утврдуваат состојбите или да се земаат ставови по прашањата што се претресувани.

Член 88

На заедничка седница на сите собори можат да се донесуваат одлуки како и заклучоци за начинот на работа на седницата.

Член 89

На заедничка седница на сите собори можат да присуствуваат и да одржат говор: Претседателот на Републиката, односно претседателот на Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, претставници на Собранието на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, претставници на Сојузниот извршен совет и претставници на собранијата на другите социјалистички републики и на социјалистичките автономни покраини.

На заедничка седница на сите собори можат да одржат говор и странски државници и граѓани на странски држави како гости.

2. Свикување**Член 90**

Заедничката седница на сите собори ја свикува претседателот на Собранието по своја иницијатива, или кога тоа ќе го предложи најмалку еден собор на Собранието.

Член 91

Поканата за заедничка седница на сите собори им се испраќа на сите делегати најдоцна петнаесет дена пред денот определен за одржување на седницата.

Заедно со поканата на делегатите им се доставува и предлогот на дневниот ред и соодветниот материјал по прашањата што се предлагаат за дневниот ред.

По исклучок, во итни случаи, претседателот на Собранието може да свикува заедничка седница на сите собори и во рок покус од петнаесет дена, а дневниот ред за оваа седница да го предложи и на самата седница.

3. Дневен ред**Член 92**

Дневниот ред на заедничка седница на сите собори се утврдува по предлог од претседателот на Собранието во почетокот на седницата.

Во предлогот на дневниот ред претседателот на Собранието ги внесува сите прашања што до денот на свикувањето на седницата му ги доставиле работните тела на Собранието како и делегатите, функционерите и органите кои според Уставот и овој деловник се овластени да предлагаат определено прашање да се стави на дневен ред на заедничка седница на сите собори.

Член 93

Секој делегат може и на седницата да предложи на дневен ред на таа седница да се стави определено прашање, но е должен да ја образложи итноста на тој предлог.

Итноста на предлогот може на седницата да ја предложи и претставникот на Извршниот совет.

На седницата најнапред се расправа за итноста.

4. Претседавање и учество**Член 94**

На заедничка седница на сите собори претседава претседателот на Собранието. Во случај на негова спреченост или отсуственост, го заменува еден од потпретседателите на Собранието.

Ако и потпретседателите се спречени или отсутни, на заедничката седница се избира делегат кој ќе претседава на седницата. Во таков случај седницата ја отвора најстариот делегат по години, и тој претседава до изборот на делегат кој ќе претседава на седницата.

Најстариот делегат по години претседава на седницата и кога на претседателот и на потпретседателите им истекол мандатот или кога се тие разрешени од нивните функции — до изборот на нов претседател на Собранието.

Член 95

Во работата на заедничка седница на сите собори можат да учествуваат, без право на одлучување, и функционери на републичките органи на управата, ако на седницата се претресува прашање што е од интерес за органот со кој тие раководат.

Во работата на заедничка седница на сите собори можат да учествуваат, без право на одлучување, и претставници на собранијата на општините, на општествено-политичките и општествениите организации, на организациите на здружениот труд и на други организации и заедници, како и научни, стручни и јавни работници што се поканети на седницата за да ги изнесат своите мислења по определени прашања.

Член 96

На заедничка седница никој не може да говори пред да побара и добие збор од претседателот.

Пријавите за збор се поднесуваат штом ќе започне претресот и можат да се поднесуваат сè до неговото завршување.

Член 97

Делегатот говори, по правило, од говорницата.

Член 98

Претседателот се грижи говорникот да не биде попречуван во својот говор.

Говорникот може да го опомене на ред или да го прекине во говорот само претседателот на Собранието.

Член 99

Претседателот им дава збор на делегатите по редот на нивното пријавување.

На делегатот, кој сака да говори за повреда на деловникот или за повреда на утврдениот дневен ред, претседателот ќе му даде збор штом тој ќе го побара. Говорот на овој делегат не може да трае подолго од пет минути. По тој говор претседателот е должен да даде објаснение во поглед на повредата на деловникот односно на утврдениот дневен ред. Ако делегатот не биде задоволен од даденото објаснение, за прашањето се решава на седницата без претрес.

Ако делегатот побара збор за да поправи навод кој е неточно изложен или кој дал повод за недоразбирање или предизвикал потреба од лично објаснение, претседателот ќе му даде збор штом својот говор ќе го заврши оној кој ја предизвикал потребата од поправката. Во својот говор делегатот мора да се ограничи на поправката односно на личното објаснение, а неговиот говор не може да трае подолго од пет минути.

Одредбите на овој член се однесуваат и на другите учесници поканети на седницата.

Член 100

Говорникот може да говори само по прашање што е на дневен ред.

Ако говорникот се оддалечи од дневниот ред, претседателот ќе го повика да се придржува за дневниот ред.

Ако говорникот и по повторното повикување не се придржува за дневниот ред, претседателот може да му го одземе зборот.

Член 101

По предлог од претседателот или од еден делегат, кого го поддржуваат најмалку десет делегати, на седницата може да се одлучи говорник по исто прашање да може да говори само еднаш, како и да се определи времето на траењето на говорот.

5. Одржување на редот

Член 102

За одржување на редот на седницата се грижи претседателот на Собранието.

Член 103

За повреда на редот на седницата против делегатот кој го повредува редот може да се изречат мерките: опомена и одземање на зборот.

Изречените мерки се внесуваат во записникот на седницата.

Член 104

Опомена ќе му се изрече на делегат кој со своето однесување, со земање на збор кога претседателот не му дал збор, со упаѓање во збор на говорник или со слична постапка го нарушува редот на седницата и одредбите на овој деловник.

Одземањето на збор ќе се примени на делегат кој со својот говор на седницата го повредува редот и одредбите на деловникот, а на истата седница двапати е повикан да се придржува за редот и одредбите на деловникот.

Мерките опомена и одземање на зборот ги изрекува претседателот на Собранието.

Член 105

Ако со редовните мерки не може да го одржи редот на седницата, претседателот ќе ја прекине седницата.

Член 106

Претседателот може да нареди од салата, во која се одржува седницата, да се отстрани секој граѓанин кој го нарушува редот.

Ако редот е нарушен во значителна мера, претседателот може да нареди да се отстранат сите граѓани.

Член 107

Сите лица кои за времето додека трае седницата се наоѓаат во зградата на Собранието по службена должност, се должни да ги извршуваат налезите на претседателот во поглед одржувањето на редот.

6. Тек на седницата

Член 108

Делегатите имаат право да стават забелешки на записникот од претходната заедничка седница, пред да се утврди дневниот ред.

За основаноста на забелешката се одлучува на седницата без претрес. Ако забелешката се усвои, во записникот ќе се извршат соодветни измени.

Член 109

Пред да се премине на дневниот ред, претседателот дава кратки соопштенија во врска со работата на седницата и другите претходни прашања.

Член 110

По усвојувањето на дневниот ред се преминува на претрес на одделни прашања, според редот што е утврден со усвоениот дневен ред.

Член 111

На седницата се претресува секое прашање што е ставено на дневен ред пред да се одлучи по него, освен ако со овој деловник е определено да се одлучува без претрес.

Член 112

Претресот по определено прашање трае и се води сè додека по него има пријавено делегати за збор.

Претседателот го заклучува претресот откако ќе утврди дека повеќе нема пријавени делегати за збор.

Член 113

Претресот по одделни прашања е, по правило, единствен.

Ако во претресот по прашањата од општо политичко значење се предлага донесување на декларација, резолуција или препорака, како и кога се претресува предлог на деловник на Собранието или други одлуки од делокругот на заедничка седница на сите собори, на седницата може да се одлучи претресот на таквото прашање да го опфаќа одвоено општиот претрес на предлогот и одвоено претресот на текстот на предлогот.

Во текот на општиот претрес на предлогот се расправа за предлогот во начело, и можат да се изнесуваат мислења, да се бараат објасненија и да се покренуваат прашања во однос на решенијата дадени во предлогот.

Во текот на претресот на текстот на предлогот, за предлогот се расправа по делови, а ако на седницата така се одлучи и по одделни членови односно точки. Во текот на претресот на текстот на предлогот се расправа и за амандманите кон предлогот.

Член 114

Донесување на декларација, резолуција, одлука, препорака и заклучок може да предложи секој собор на Собранието, Извршниот совет, работно тело на Собранието како и секој делегат.

Предлогот на декларација, резолуција, одлука или препорака на делегатите мора да им биде ставен на располагање најмалку осум дена пред денот на одржувањето на седницата.

Член 115

При донесувањето на декларации, резолуции, одлуки, препораки, деловник на Собранието и на други акти кои се донесуваат на заедничка седница на сите собори, сходно се применуваат одредбите на овој деловник за постапката за донесување на акти на Собранието.

7. Одлучување

Член 116

За донесување на одлуки на заедничка седница на сите собори е потребно присуство на мнозинството делегати на секој собор.

Ако претседателот смета дека на седницата не присуствува доволен број делегати, ќе нареди да се изврши прозивање.

Прозивање ќе се изврши и ако тоа го побара еден делегат, чие барање го поддржуваат најмалку десет делегати.

Член 117

Полноважни се одлуките за кои гласало мнозинството на присутните делегати, освен ако со Уставот е предвидено одлуката да се донесува со посебно мнозинство.

Член 118

Делегатите гласаат на тој начин што се изјаснуваат „за“ или „против“ предлогот или се воздржуваат од гласањето.

Делегатот има право пред гласањето да го образложи својот глас. Ова образложение не може да трае подолго од пет минути.

Член 119

Гласањето, по правило, се врши јавно. Јавното гласање се врши со кревање на рака или поименично.

Член 120

Гласањето со кревање на рака се врши на тој начин што претседателот ги повикува делегатите да се изјаснат кој е за предлогот, кој е против предлогот и кој се воздржува од гласањето.

Член 121

Поименично гласање се врши кога тоа ќе го определи претседателот ако смета дека е потребно точно да се утврди резултатот од гласањето или ако тоа го побара еден делегат, чие барање го поддржуваат најмалку десет делегати.

Поименично гласање се врши со прозивање на делегатите кои при прозивањето се изјаснуваат дали се „за“ или „против“ предлогот или се воздржуваат од гласањето.

Кога ќе биде завршено прозивањето, повторно се прозиваат делегатите за кои во списокот не е одбележано дека гласале.

Прозивањето го врши секретарот на Собранието.

Член 122

Гласањето за избор и разрешување на функционери, кои се избираат, именуваат и разрешуваат на заедничка седница на сите собори, се врши тајно, ако така е определено со Уставот или со закон или ако така се одлучи на седницата по предлог од претседателот.

Гласањето ќе се изврши тајно и тогаш кога тоа ќе го побара еден делегат, чие барање го поддржуваат најмалку десет делегати.

Член 123

Со спроведувањето на изборите со тајно гласање раководи претседателот на Собранието, на кого во тоа му помагаат секретарот на Собранието и тројца делегати што се избираат на седницата, од секој собор по еден.

Член 124

Тајното гласање се врши со гласачки ливчиња.

На гласачкото ливче се отпечатуваат имињата на сите предложени кандидати односно сите кандидатски листи и тоа по оној ред, по кој му се предадени предлозите на претседателот на Собранието. Пред името на секој кандидат односно пред секоја кандидатска листа се става реден број.

Гласачките ливчиња мораат да бидат со еднаква големина, со иста боја и форма. На секое гласачко ливче се става печат на Собранието.

Член 125

Секој делегат добива по едно гласачко ливче. По распределбата на гласачките ливчиња и откако ќе утврди дека сите делегати добиле по едно гласачко ливче, претседателот на Собранието ќе ги даде потребните објасненија за начинот на гласањето и ќе го определи времето потребно за пополнување на гласачките ливчиња.

По истекот на определеното време, претседателот ги повикува делегатите да ги предадат гласачките ливчиња.

Член 126

Делегатот лично го спушта свитканото гласачко ливче во една од поставените гласачки кутии.

Кај секоја гласачка кутија при гласањето присуствува еден од делегатите што се избрани на седницата за да му помогнат на претседателот во спроведувањето на изборите.

Член 127

Делегатот гласа „за“ на тој начин што го заокружува редниот број пред името на кандидатот односно пред кандидатската листа за кои гласал.

Гласачкото ливче од кое не може јасно да се утврди за кого гласал делегатот се смета за неважечко.

Член 128

Откако сите присутни делегати ќе гласаат и откако претседателот ќе објави дека гласањето е завршено, се преминува на утврдување на резултатите од гласањето.

Резултатите од гласањето се утврдуваат врз основа на предадените гласачки ливчиња.

Член 129

По завршувањето на гласањето, претседателот го утврдува резултатот од гласањето и врз основа на него објавува дали предлогот за кој се гласало е усвоен или одбиен односно кои кандидати се избрани.

Ако гласањето за избор било тајно, претседателот ќе ги објави резултатите од гласањето и ќе соопшти колку вкупно делегати гласале, колку гласале за секој кандидат и колку има неважечки гласачки ливчиња.

Ако при изборот иедна кандидатска листа односно иеден кандидат не го добие потребното мнозинство, се врши повторно гласање.

Пред повторното гласање предлагачите можат да ги повлечат своите поранешни предлози, а можат да се поднесуваат и нови предлози.

8. Посебни одредби за избори, именувања и разрешувања

а) Избор на претседател и потпретседатели на Собранието

Член 130

Иницијатива за предлог за кандидатура за избор на претседател на Собранието дава Републичката конференција на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Македонија.

Предлог на кандидатура за избор на претседател на Собранието поднесува Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието. Предлог може да поднесе и група од најмалку дваесет делегати.

Предлогот на кандидатура се поднесува писмено до претседателот на Собранието пред почетокот на седницата на која се врши изборот.

Предлогот им се става на располагање на делегатите пред почетокот на седницата.

Известителот на Комисијата за прашања на изборите и именувањата, односно еден од предлагачите на кандидатурата што е предложена од група делегати, има право на седницата да го образложи предлогот.

Член 131

За претседател на Собранието е избран кандидатот кој добил мнозинство на гласови од вкупниот број на сите делегати.

Член 132

Изборот на потпретседатели на Собранието се врши по изборот на претседател на Собранието. По предлог од претседателот на Собранието, на седницата се определува колку потпретседатели ќе се избераат.

Одредбите на член 130 се применуваат и за поднесување на предлог на кандидатура за избор на потпретседатели на Собранието.

Член 133

При изборот на потпретседатели на Собранието за секој од предложените кандидати се гласа одделно според редот на предлагањето на нивната кандидатура.

Член 134

Ако за избор на потпретседатели на Собранието се поднесени онолку предлози на кандидатури колку што потпретседатели се избираат, за потпретседатели на Собранието се избрани кандидатите што добиле мнозинство на гласови од вкупниот број на сите делегати.

Ако за избор на потпретседатели на Собранието се поднесени повеќе предлози на кандидатури од бројот определен за избор на потпретседатели, за потпретседатели на Собранието се избрани оние делегати што добиле најголем број гласови.

Ако два или повеќе кандидати добиле ист број гласови, изборот за нив се повторува.

Член 135

Ако за избор на претседател на Собранието се поднесени предлози на две или повеќе кандидатури односно за избор на потпретседатели на Собранието се поднесени повеќе предлози на кандидатури од бројот определен за избор на потпретседатели и ако нивниот избор се врши јавно, гласањето ќе се изврши поименично.

б) Избор на работни тела на Собранието

Член 136

Избор на претседател и членови на работните тела на Собранието се врши во целина врз основа на кандидатски листи.

Секоја кандидатска листа треба да содржи предлог на кандидатура за претседател на работното тело и онолку кандидати, колку што членови се избираат.

Изборот на одделни членови на работното тело се врши врз основа на поединечни предлози.

Член 137

Предлог на кандидатура поднесува Комисијата за прашања на изборите и именувањата. Предлог на кандидатура може да поднесе и група од најмалку десет делегати.

Предлогот на кандидатура му се поднесува на претседателот на Собранието.

Сите предлози на кандидатури се поднесуваат и им се ставаат на располагање на делегатите најдоцна десет дена пред почетокот на седницата.

Известителот на Комисијата за прашања на изборите и именувањата, односно еден од предлагачите на кандидатурата што ја предложила група делегати, има право на седницата да го образложи предлогот.

в) Други избори

Член 138

Изборот на претседател и членови на Претседателството на Републиката, на член на Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и на членови на делегацијата на Собранието во Соборот на републиките и покраините на Собранието на Социјалистичка Федеративна Република Југославија се врши според посебни закони.

Член 139

Предлогот за избор на членови на Советот на Републиката, на претседател на Извршниот совет и на претседател и судии на Уставниот суд на Македонија, Претседателството на Републиката му ги поднесува на Собранието преку претседателот на Собранието.

Предлозите од претходниот став им се ставаат на располагање на делегациите и на делегатите најдоцна пет дена пред почетокот на седницата на која се врши изборот.

Претставник на Претседателството на Републиката има право да го образложи предлогот што го поднесува.

Член 140

Предлогот за избор на членови на Извршниот совет, кандидатот за претседател на Извршниот совет му го поднесува на Собранието преку претседателот на Собранието, заедно со мислењето на Комисијата за прашања на изборите и именувањата.

Предлогот и мислењата на Комисијата за прашања на изборите и именувањата им се ставаат на располагање на делегациите и на делегатите најдоцна петнаесет дена пред почетокот на седницата на која се врши изборот.

г) Именувања

Член 141

Комисијата за прашања на изборите и именувањата односно претседателот на Извршниот совет предлозите за именување на функционери што ги именува Собранието на заедничка седница на сите собори му ги поднесува на Собранието преку претседателот на Собранието.

Предлозите од претходниот став им се ставаат на располагање на делегациите и на делегатите најдоцна петнаесет дена пред почетокот на седницата на која се врши именувањето.

Претставник на подносителот на предлогот за именување има право да го образложи предлогот.

д) Разрешувања

Член 142

Одредбите за постапката за избор односно именување сходно се применуваат и во постапката за разрешување.

9. Записници

Член 143

За работата на заедничка седница на сите собори се води записник.

Записникот содржи основни податоци за работата на седницата, а особено за предлозите што се поднесени на седницата и за одлуките што се донесени.

Во записникот се внесуваат резултатите од гласањето по одделни прашања.

Делегатот, кој на седницата издвоил мислење, може да побара во записникот да се внесат битните делови од неговата изјава.

Член 144

Записникот им се испраќа на сите делегати најдоцна осум дена пред денот определен за одржување на наредната седница.

Член 145

Записникот на кој не се ставени забелешки односно записникот во кој согласно со усвоените забелешки се извршени измени се смета за усвоен.

Усвоениот записник го потпишуваат претседателот на Собранието и секретарот на Собранието.

Член 146

За составувањето на записникот и за чување на оригиналите на записниците од заедничките седници на сите собори се грижи секретарот на Собранието.

10. Стенографски белешки

Член 147

За работата на заедничката седница на сите собори се водат стенографски белешки.

Составен дел на стенографските белешки се и неодржаните говори на делегатите што на седницата во текот на претресот писмено се приложени, со ознака дека говорот не е одржан на седницата.

Стенографските белешки им се ставаат на увид на делегатите по нивно барање и можат да ги авторизираат.

Секој делегат има право да побара во стенографските белешки да се извршат исправки во неговото излагање, но без внесување на битни измени во текстот и без изоставање на искажани мисли.

За остварувањето на ова право на делегатите се грижи секретарот на Собранието.

Ако се појави спор за основаноста на барањето да се изврши исправка во стенографските белешки, за барањето се одлучува на седницата без претрес.

Член 148

Стенографските белешки за работата на заедничка седница на сите собори се чуваат во библиотеката на Собранието и им се достапни на делегатите.

VI. ДАВАЊЕ СВЕЧЕНА ИЗЈАВА

Член 149

Претседателот и потпретседателите на Собранието, претседателите на соборите, претседателот и членовите на Извршниот совет, претседателот и судиите на Врховниот суд на Македонија, републичките секретари и другите републички функционери што ги избира или именува Собранието, при стапувањето на должност, даваат свечена изјава во текстот кој гласи:

„Изјавувам дека функцијата (да се наведе функцијата на која е избран односно именуван) ќе ја вршам совесно и одговорно, дека ќе се борам за заштита на суверенитетот и интегритетот на земјата и за остварување на власта на работничката класа и на сите работни луѓе, дека ќе се залагам за остварување на братството и единството и рамноправноста на народите и народностите, за развиток на социјалистичкото самоуправни општество и за остварување на заедничките интереси на работните луѓе и граѓаните на Социјалистичка Република Македонија и на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и дека ќе се придржувам за Уставот на Социјалистичка Република Македонија и за Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и за законите“.

Член 150

Свечената изјава се дава пред претседателот на Собранието или пред еден од потпретседателите што ќе го определи претседателот на Собранието.

VII. СОВОРИ НА СОБРАНИЕТО

1. Делокруг на соборите

а) Рамноправно одлучување на соборите

Член 151

Соборот на здружениот труд, Општествено-политичкиот собор и Соборот на општините рамноправно го донесуваат републичкиот општествен план, републичкиот буџет и завршната сметка за извршување на буџетот, претресуваат прашања, донесуваат закони и даваат автентични толкувања на законите од областа на народната одбрана и општествената самозаштита; надворешната по-

литика; менувањето на границите на Републиката; системот на финансирање на општините и на Републиката; побрзиот развиток на стопански недоволно развиените краишта; регионалниот развој на Републиката; празниците и одликувањата на Социјалистичка Република Македонија; референдумот; изборот и отповикувањето на делегациите и делегатите и изборниот систем во организациите на здружениот труд и во другите самоуправни организации и заедници.

Член 152

Соборот на здружениот труд и Општествено-политичкиот собор рамноправно:

— претресуваат прашања, донесуваат закони и даваат автентични толкувања на законите во областа на: системот на социјалистичките самоуправни односи; општествено-политичкиот систем; слободите, правата и должностите на човекот и граѓаниот; заштитата на поредокот утврден со Уставот и јавната безбедност; правосудството; привремените мерки спрема организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници; сопственичко-правните и другите имотно правни односи; борчката заштита; безбедноста на патниот, железничкиот и езерскиот сообраќај; заштитата од пожари и од елементарни непогоди и игрите на среќа;

— преземаат привремени мерки спрема организациите на здружениот труд, самоуправните интересни заедници и другите самоуправни организации и заедници;

— ги остваруваат правата на Собранието во поглед на одговорноста на Извршниот совет и на функционерите што ги избира или именува Собранието и ги укинуваат или поништуваат прописите и другите акти на Извршниот совет што се во спротивност со Уставот или со законите;

— вршат општествен надзор;

— ги потврдуваат самоуправните спогодби односно статутите на самоуправните интересни заедници, како и статутите и другите општи акти на организациите на здружениот труд кога е тоа определено со закон;

— основаат републички органи на управата и републички организации;

— ги донесуваат односно одобруваат финансиските планови и завршните сметки на републичките фондови определени со закон;

— именуваат и разрешуваат членови на органите на управување на организациите на здружениот труд и на другите самоуправни организации и заедници определени со закон или со друг акт на Собранието;

— одлучуваат за надоместоците на функционерите што ги избира односно именува Собранието;

— донесуваат одлука за организацијата и делокругот на стручните служби на Собранието.

Член 153

Соборот на здружениот труд и Соборот на општините рамноправно:

— претресуваат прашања, донесуваат закони и даваат автентични толкувања на законите во областа на просторното и урбанистичкото планирање; урбанистичкото уредување на населбите; доделувањето, уредувањето и употребата на градежното земјиште; уредувањето и користењето на земјиштето и доброта во општа употреба; функционирањето и управувањето на комуналните организации на здружениот труд; станбената изградба, нејзиното финансирање и управување (стопанисување) со станбените згради и становите во општествена сопственост и заштитата на природата и човековата околина;

— одлучуваат за распишување на јавни заеми;

— претресуваат и други прашања што работните луѓе и граѓаните самостојно ги уредуваат во општината и во месната заедница.

Член 154

Општествено-политичкиот собор и Соборот на општините рамноправно претресуваат прашања, донесуваат закони и даваат автентични толкувања на законите од областа на остварувањето на уставната положба и рамноправноста на народностите, како и на припадниците на етничките групи; републичкото државјанство; химната; употребата на знамињата; бракот, семејството и старателството; наследувањето; формирањето и укинувањето на општини и утврдувањето и менувањето на нивните подрачја; здруженијата на граѓаните, јавните собири и јавните приредби; матичните книги, личните имиња и личните карти; прогласувањето на исчезнати лица за умрени и докажувањето на смртта; заверката на потписи, ракописи и преписи; набавувањето, поседувањето, носењето, испробувањето и обележувањето на оружје и муниција.

Член 155

Во случаите кога станува збор за прашања од интерес за два или три собори, по тие прашања рамноправно одлучуваат соборите во чиј делокруг спаѓа областа од која е основната материја или на која се однесува поголемиот дел од материјата на актот што се донесува.

Член 156

Спорните прашања од делокругот на соборите ги решава Претседателството на Собранието, со тоа што ги толкува одредбите на овој деловник за делокругот на соборите.

б) Рамноправно одлучување на Соборот на здружениот труд и на собранијата на самоуправните интересни заедници

Член 157

Соборот на здружениот труд и собранијата на самоуправните интересни заедници во областите на образованието, науката, културата, здравството и социјалната заштита, рамноправно претресуваат прашања, донесуваат закони, прописи и други општи акти и даваат автентично толкување на законите во областите за кои се формирани тие заедници.

в) Донесување на одлука за издвојување на дел од доходот

Член 158

Одлука за издвојување на дел од доходот за заеднички и општи општествени потреби и за намената и обемот на средствата за овие потреби не може да се донесе ако не ја усвои Соборот на здружениот труд.

г) Самостоен делокруг на соборите

Член 159

Соборот на здружениот труд и Општествено-политичкиот собор самостојно ги вршат работите од надлежност на Собранието утврдени со Уставот.

Член 160

Соборите на Собранието, во рамките на својот делокруг, самостојно претресуваат прашања во врска со извршувањето на законите, прописите и другите општи акти на Собранието и други прашања од заеднички интерес за самоуправните организации и заедници и за општините, заради усогласување на нивните односи и развивање на меѓусебната соработка, остварување на самоуправното спогодување и општественото договарање и изнаоѓање на најцелособразни решенија за прашањата од заеднички интерес.

По овие прашања секој собор има право да им дава препораки на самоуправните организации и заедници и на државните органи што дејствуваат во соодветната област на трудот.

2. Право на соборите во работите од делокруг на друг собор

Член 161

Секој собор има право да претресува предлог за донесување на закон, нацрт и предлог на закон или на друг општ акт, како и други прашања од делокругот на друг собор и по тој предлог или по тоа прашање да им дава мислења на надлежните собори, ако предлогот или прашањето се однесуваат и на областа на нивниот делокруг.

Секој собор може на надлежните собори да им предлага донесување на закон или на друг општ акт за прашањата од став 1 на овој член.

Надлежните собори можат да бараат мислења по предлози за донесување на закон, нацрти и предлози на закони и на други општи акти како и по други прашања од нивниот делокруг од другите собори и од собранијата на самоуправните интересни заедници, а овие се должни такво мислење да дадат.

Надлежните собори се должни да ги земат во разгледување мислењата и предлозите на другите собори и за своите ставови по тие мислења и предлози да ги известат.

Член 162

Собранијата на самоуправните интересни заедници ги претресуваат републичкиот општествен план и законите и другите акти за негово извршување и го следат и разгледуваат неговото остварување од областа на својот делокруг.

Собранијата на самоуправните интересни заедници го претресуваат републичкиот буџет и го следат и разгледуваат неговото остварување во областа на трудот од својот делокруг.

3. Остварување на политичката контрола и на општествениот надзор

Член 163

Секој од соборите може, во рамките на својот делокруг, да претресува прашања кои се однесуваат на политичката контрола над работата на Извршниот совет и на републичките органи на управата и на одговорноста на колегијалните органи и на републичките функционери пред Собранието, како и прашања кои се однесуваат на општествениот надзор.

Кога Соборот на општините претресува прашања од претходниот став, тој им предлага на Соборот на здружениот труд и на Општествено-политичкиот собор мерки во врска со остварувањето на контролата, одговорноста и општествениот надзор.

Член 164

Предлог за претресување на прашања кои се однесуваат на остварувањето на политичката контрола над работата на Извршниот совет и на републичките органи на управата, на остварувањето на одговорноста на колегијалните органи и на републичките функционери и на остварувањето на општествениот надзор, може да поднесе секој делегат во својот собор, како и работните тела на Собранието и на соборите во рамките на својот делокруг.

Соборите можат да заклучат да претресуваат прашања од претходниот став особено по повод: претресување на извештај на Извршниот совет и на функционер кој раководи со републички орган на управата; претресување работата на Извршниот совет и на републичките органи на управата; давање одговор на интерпелација и на прашања на делегат; претресување на известување дадено по барање од собор од страна на самоуправна организација и заедница и претресување на прашања кои се однесуваат на спроведувањето на политиката што ја утврдило Собранието и на извршувањето на законите и другите општи акти на Собранието.

На седницата на соборот на која се претресуваат прашања од став 1 на овој член, се повикува претставник на органот односно на организацијата или функционерот на чија работа се однесува предлогот односно заклучокот на соборот за претресување на тие прашања.

Член 165

Врз основа на претресот на прашањата кои се однесуваат на остварувањето на политичката контрола, на одговорноста на колегијалните органи и на републичките функционери и на остварувањето на општествениот надзор, секој собор, во рамките на својот делокруг, може:

— да даде оценка за работата на републичките органи и функционери, да заземе став за нивната идна работа и да им даде насоки за нивната работа;

— да даде оценка за работата на самоуправни организација и заедница во однос на спроведувањето на политиката што ја утврдило Собранието и извршувањето на законите и другите општи акти на Собранието, во однос на дејноста на таа организација и заедница во вршењето на работи од јавен интерес, или во однос на начинот на извршување на нејзините права и должности, како и да ѝ укаже на мерките што таа треба да ги преземе во согласност со своите задачи и со јавниот интерес.

Соборот на општините може:

— да им предложи на надлежните собори да се поведе постапка за одговорност на колегијалните органи и на републичките функционери што ги избира односно именува Собранието, односно да му предложи на друг надлежен орган или организација да поведе таква постапка;

— да им предложи на надлежните собори да се поведе постапка за разрешување на претседател и членови на колегијалните органи или на републичките функционери што ги избира односно именува Собранието.

4. Работа и соработка на соборите

Член 166

Секој собор расправа и одлучува по прашањата од својот делокруг на одделна седница и е самостоен во донесувањето на одлуките.

Член 167

Во вршењето на работите од својот делокруг соборите на Собранието меѓусебно соработуваат.

Претседателите на соборите се договараат, непосредно или на седница на Претседателството на Собранието, за начинот и роковите за расправање на одделни прашања по кои рамноправно одлучуваат два или трите собори и за вршење на други работи од интерес за два или за трите собори.

Член 168

Соборите можат да одлучат на седница на два или на трите собори да претресат предлог за донесување на закон, нацрт или предлог на закон или на друг општ акт во чие донесување тие учествуваат рамноправно, како и да го донесат законот или другиот акт.

Ако соборите одлучат законот или другиот општ акт и да го донесат на седница од претходниот став, делегатите на секој од тие собори гласаат одделно. Редот и начинот на гласањето го утврдуваат договорно претседателите на соборите. Ако соборите не изгласаат закон или друг акт во истоветен текст, соборите продолжуваат со работа на одделни седници.

Член 169

Два или трите собори можат да одржуваат заедно седница за претресување на прашања од заеднички интерес и за ислушување на образложенија по нив.

Соборите можат да одлучат на седница што ја одржуваат заедно да претресат прашања од својот самостоен делокруг и по овие прашања да донесат заедничка препорака. Ако овие собори одлучат препораката да ја донесат на таква седница, делегатите на секој собор гласаат одделно. Редот и начинот на гласањето го утврдуваат договорно претседателите на соборите.

Член 170

Седница на два или на трите собори се одржува врз основа на одлука на тие собори.

Седница на два или на трите собори може да свика и претседателот на Собранието.

Ако седниците се одржуваат врз основа на одлука на два или на трите собори, на седниците претседаваат наизменично претседателите на тие собори.

Ако седницата на два или на трите собори ја свика претседателот на Собранието, на таа седница претседава тој.

Член 171

Времето на одржувањето на седницата на два или на трите собори, што се одржува по нивна одлука, го определуваат договорно претседателите на тие собори.

На седница на два или на трите собори записникот го води еден од секретарите на тие собори, кого договорно ќе го определат претседателите на соборите.

Записникот од седницата на два или на трите собори се усвојува на следната седница на тие собори.

По однос на другите прашања на работата на седниците на два или на трите собори сходно се применуваат одредбите на овој деловник за работа на заедничка седница на сите собори.

Член 172

Заради ислушување на образложение по предлог за донесување на закон, по нацрт или предлог на закон или на друг општ акт или на друго прашање, што се предмет на претресување на одделни седници на соборите, може да се одржи седница на сите три собори на Собранието. Ваква седница на сите собори на Собранието се одржува по договор на претседателите на соборите по претходно изјаснување на подносителот на образложението. На ваква седница претседаваат претседателите на сите три собори, а со седницата раководи еден од нив.

На седницата на соборите од претходниот став не може да се врши претрес по прашањето на кое се однесува образложението.

Член 173

Одредбите на овој деловник за работа и соработка на соборите сходно се применуваат и на работите и соработката на соборијата на самоуправните интересни заедници со соборите на Собранието.

VIII. РАБОТНИ ТЕЛА НА СОБРАНИЕТО И НА СОБОРИТЕ

1. Општи одредби

Член 174

Собранието и соборите формираат комисији, совети, одбори и други постојани и повремени работни тела (работни тела) за разгледување на предлози за донесување на закони, нацрти и предлози на закони, на прописи и на други општи акти и за проучување, претресување и предлагање на други прашања од надлежност на Собранието и неговите собори.

Работата во работните тела е општествена и почесна.

Член 175

Работните тела на Собранието и на соборите, во рамките на својот делокруг, ја следат примената на Уставот и пред Собранието и соборите иницираат претресување на прашања за унапредување на односите, кои се однесуваат на:

- положбата на човекот во здружениот труд и општествената сопственост;
- здружувањето на трудот и на средствата на општествената репродукција;
- интеграцијата во сите сфери на општествениот живот во Републиката и федерацијата врз самоуправни основи;
- општествено-економската положба и здружувањето на земјоделците;
- самостојниот личен труд со средства во сопственост на граѓани;
- општественото планирање;
- општествениот систем на информирање, општественото книговодство и статистика;
- средствата за општи општествени потреби;
- обезбедувањето на единствениот југословенски пазар;
- условите за рамномерен стопански и општествен развиток на Републиката и за побрз развој на недоволно развиените краишта;
- сопственичко — правните односи;
- станбените односи;
- добрата од општ интерес;
- заштитата и унапредувањето на човековата околина;
- положбата на работните луѓе во општествено-политичкиот систем;
- рамноправноста на македонскиот народ, народностите и припадниците на другите народи на Југославија во Републиката;
- солидарноста и социјалната сигурност на работните луѓе и граѓаните;
- самоуправувањето во организациите на здружениот труд;
- самоуправните интересни заедници и самоуправувањето во нив;
- месните заедници и самоуправувањето во нив;
- усогласениот самоуправен развиток;
- условите за што непосредно и поефикасно остварување на самоуправните права на работните луѓе и граѓаните;
- заштитата на самоуправните права на организациите на здружениот труд, месните заедници, самоуправните интересни заедници и другите самоуправни организации и заедници и на општините;
- самоуправните спогодби и општествените договори;
- општествената заштита на самоуправните права и на општествената сопственост;
- условите за ефикасно вршење на општествената и самоуправната работничка контрола и за остварување на општествената одговорност;
- собранискиот систем;
- вршењето на јавните овластувања, одговорност на нивните носители, општествениот надзор и јавноста во работата;
- слободите, правата и должностите на човекот и граѓанинот;
- уставноста и законитоста;
- судството и јавното обвинителство;
- народната одбрана;
- учеството и одговорноста на Републиката во утврдувањето и спроведувањето на политиката на федерацијата;
- единството на правниот систем на Републиката;
- заштитата на поредокот утврден со Уставот, јавната безбедност и општествената самозаштита;

— политичката, економската, културната и друга соработка со органи и организации на други држави и со меѓународни органи и организации, како и грижа за почитување на правата на деловите на македонскиот народ што живеат во другите земји како национално малцинство и за Македонците во другите земји, во рамките на заеднички утврдената надворешна политика и меѓународните договори на Социјалистичка Федеративна Република Југославија;

— соработката со органите и организациите на другите социјалистички републики и социјалистичките автономни покраини.

Член 176

Во извршувањето на задачите од претходниот член, работните тела на Собранието и на соборите, во своето работење се раководат од следните принципи:

— со средствата за производство во општествена сопственост, вклучувајќи ги и средствата за проширена репродукција, непосредно да управуваат здружените работници кои работат со тие средства, во сопствен интерес и во интерес на работничката класа и на социјалистичкото општество, и во остварувањето на таа општествена функција, здружените работници да се одговорни едни пред други и пред социјалистичката заедница како целина;

— целосен продор на одлучувањето на работните луѓе во остварувањето на власта и во управувањето со другите општествени работи во основните организации на здружениот труд и во другите основни самоуправни организации и заедници, преку делегации и делегати во органите на управувањето на самоуправните организации и заедници, како и преку делегации и делегати во собранијата на општествено-политичките заедници и во другите органи на самоуправувањето;

— трудот и резултатите на трудот да ја определуваат материјалната и општествената положба на човекот врз основа на еднакви права и одговорности, никој да не може ниту непосредно ниту посредно да се здобие со материјални и други користи со експлоатација на туѓ труд, и никој да не смее на кој и да било начин да го оневозможи ниту да го ограничува работникот рамноправно со другите работници да одлучува за својот труд и за условите и за резултатите на својот труд;

— проширување и јакнење на материјалната основа на општеството и на животните и работните услови на човекот со развивање на производните сили, со подигање на продуктивноста на трудот и со постојано унапредување на социјалистичките самоуправни односи;

— создавање на услови во кои ќе се надминуваат општествено-економските разлики меѓу умствениот и физичкиот труд и со кои човековиот труд ќе станува сè поцелосно изразување на творештвото и на човековата личност;

— остварување и унапредување на самоуправувањето во организациите на здружениот труд, во месните заедници, во самоуправните интересни заедници и во другите самоуправни организации и заедници, како и во општествено-политичките заедници и во општеството воопшто, и меѓусебното поврзување и соработка на тие организации и заедници;

— проширување и развивање на сите облици на самоуправување и социјалистичкиот самоуправен демократизам, особено во областите во кои преовладуваат функциите на политичката власт, за ограничување на принудата и за создавање услови за нејзино отстранување, за изградување меѓу луѓето односи засновани врз свеста за заедничките интереси, врз социјалистичката етика и врз слободниот труд и творештвото на човекот;

— слободно и рамноправно самоуправно уредување на меѓусебните односи и усогласување на заедничките и општите интереси на работните луѓе и на нивните самоуправни организации и заедници со самоуправно спогодување и општествено договарање;

— отстранување на појави и остатоци на каков и да било облик на општествено-економски и политички односи и на организации, засновани врз класна експлоатација и монопол и секое политичко дејствување насочено кон воспоставување на такви односи;

— навремено и квалитетно известување на работните луѓе за сите прашања од значење за остварувањето на нивната општествено-економска положба и за што поцелосно и поквалификувано одлучување во вршењето на функциите на власта и на управувањето со другите општествени работи;

— остварување на начелото на јавност во работата на сите органи на власта и на самоуправувањето и на носителите на самоуправните, јавните и другите општествени функции;

— остварување на начелото на лична одговорност на носителите на самоуправните, јавните и другите општествени функции;

— остварување на начелото на одговорност на органите на власта и на самоуправувањето, сменливост на носителите на самоуправните, јавните и другите општествени функции и ограничување на нивниот повторен избор и поставување на определени функции;

— остварување контрола од работниците и другите работни луѓе и граѓаните и општествена контрола воопшто над работата на носителите на самоуправните, јавните и другите општествени функции во самоуправните организации и заедници и во општествено-политичките заедници;

— развивање на слободна и сестрана активност на луѓето;

— изградување и унапредување на општествената самозаштита и општонародната одбрана;

— остварување на човечките слободи, права и должности, хуманизирање на општествената средина и човековата личност, јакнење на солидарноста и човечноста меѓу луѓето и почитување на човековото достоинство;

— развивање на сестрана соработка и зближување на сите народи во согласност со прогресивните стремежи на човештвото за создавање на слободна заедница на сите народи во светот;

— унапредување на активноста на органите на самоуправувањето, државните органи, самоуправните организации и заедници, општествено-политичките и други организации, работничката класа, работните луѓе и граѓаните во развивањето и унапредувањето на општествено-економскиот и политичкиот систем и другите односи утврдени со Уставот, насочени кон проширување на условите за натамошен сестран развој на социјалистичкото општество, за надминување на неговите противречности и за општествен напредок заснован врз сестрана развиеност на производните сили, висока продуктивност на трудот и сестран развој на човекот како слободна личност.

Член 177

Работните тела на Собранието и на соборите во рамките на својот делокруг:

— ги разгледуваат состојбите на општествено-политичките и економските односи, движењата и појавите во областите од својот делокруг, ја претресуваат состојбата во тие области и на Собранието и на соборите им предлагаат утврдување на ставови и политика, односно преземање на мерки по прашањата од тие области;

— на Собранието и на соборите им предлагаат донесување на закони и други општи акти и претресување на други прашања од нивниот делокруг и за таа цел изготвуваат предлози за донесување на закони, нацрти и предлози на закони и други материјали;

— ги разгледуваат предлозите за донесување на закони, нацрти и предлози на закони и на други општи акти и на Собранието односно на соборите им поднесуваат предлог на завршен документ со свој извештај, мислења и предлози;

— проучуваат и разгледуваат други прашања од својот делокруг и на Собранието односно соборите им поднесуваат предлог на завршен документ, односно мислења и предлози;

— го следат, разгледуваат и поттикнуваат спроведувањето на законите и на другите општи акти на Собранието.

Член 178

Во работните тела се разгледуваат и усогласуваат основните ставови на делегациите на самоуправните организации и заедници и на општествено-политичките организации, изразени и упатени на делегатите по одделни прашања за кои се одлучува во соборите на Собранието или непосредно му се упатени на Собранието. Во тие случаи работните тела, согледувајќи ја целината на односите и интересите, нивната поврзаност и заемна условеност, заземаат ставови, уважувајќи ги притоа интересите на другите самоуправни организации и заедници и заедничките општи општествени потреби и за тоа ги известуваат надлежните собори на Собранието.

Во работните тела се разгледуваат мислењата, забелешките и предлозите на делегациите на основните самоуправни организации и заедници и на општествено-политичките организации; иницијативите и предлозите на организациите на здружениот труд и нивните здруженија и на другите самоуправни организации и заедници што тие ги даваат за донесување на закони и други акти, за оцена на извршувањето на утврдената политика, за остварување политичка контрола или за решавање на одделни прашања од општ интерес или од интерес за организациите на здружениот труд или за работните луѓе и нивната положба во општеството.

Во работните тела се разгледуваат политичките и други иницијативи од општ интерес или за заштита на уставноста и законитоста, што ги поднесуваат работните луѓе и граѓаните.

Член 179

Работните тела покренуваат прашања од општествениот надзор од делокругот на соборите на Собранието и на надлежните собори им предлагаат претресување на тие прашања.

Член 180

Секое работно тело има претседател и определен број членови.

Бројот на членовите на работното тело се определува при нивниот избор.

Член 181

Претседателот на работното тело ја организира работата на тоа тело.

Претседателот дава иницијатива за претресување на одделни прашања од делокругот на работното тело; се грижи за известувањето на членовите на телото за проблемите од делокругот на телото; соработува со претседателите на соборите и на работните тела на Собранието и на соборите и со функционерите што раководат со републичките органи на управата, како и со претставници на соодветните организации, при изготвувањето на прашањата што ќе се претресуваат на седницата на телото; ги подготвува и свикува седниците; го предлага дневниот ред на седниците и им претседава; се грижи за спроведувањето на заклучоците на телото; врши и други работи што се определени со овој деловник, со деловникот на соборот и со одлуката за формирање на телото.

Член 182

Работното тело од редот на своите членови избира заменик претседател кој го заменува претседателот во случај на негова спреченост или отсутност.

Член 183

Работните тела работат на седници.

Претседателот на работното тело е должен да свика седница ако тоа го побара претседателот на Собранието односно претседателот на соборот или ако тоа го предложат најмалку една третина од членовите на телото, наведувајќи го прашањето што треба да се стави на дневен ред на седницата.

Ако претседателот не свика седница кога е должен тоа да го стори, седницата ќе ја свика претседателот на Собранието, односно претседателот на соборот.

Член 184

Работните тела разгледуваат прашања од својот делокруг по сопствена иницијатива, а се должни да разгледаат секое прашање од својот делокруг, чие разгледување ќе го побара претседателот на Собранието или претседателот на соборот.

Член 185

Дневниот ред на седницата на работното тело се утврдува во почетокот на седницата. Во дневниот ред се внесуваат и сите прашања чие претресување го предложил претседателот на Собранието или претседателот на соборот.

Член 186

Работните тела соработуваат меѓусебно.

Работните тела можат да одржуваат заеднички седници заради разгледување на прашања од заеднички интерес.

Заедничките седници на две или повеќе работни тела ги свикнуваат договорно претседателите на тие тела.

Член 187

Работното тело може да одржува седници и да претресува прашања од својот делокруг ако на седницата присуствуваат мнозинството членови на телото.

Член 188

За проучување на одделни прашања од својот делокруг, за составување на извештаи по тие прашања како и за подготвување на предлози и нацрти на акти, работните тела можат да формираат работни или стручни групи. Членовите на овие работни односно стручни групи се именуваат од редот на членовите на работното тело, од редот на делегатите и од редот на научните, стручните и јавните работници.

За изготвување на предлози и нацрти на закони или други акти и за проучување на одделни прашања од својот делокруг, работните тела можат да ангажираат научни и други организации на здружениот труд, ако е тоа предвидено со програмата за работа на соборот, односно ако тоа го определи Претседателството на Собранието.

Член 189

При разгледувањето на прашања од својот делокруг, работните тела ги имаат предвид и ставовите и мислењата на делегациите и на заинтересираните органи, организации и заедници и, откако ќе ги проучат, на соборот му поднесуваат свој извештај.

Извештајот на работното тело го содржи ставот на работното тело како и сите изнесени мислења и предлози по прашањата што биле разгледувани, сите можности што доаѓаат предвид за нивното решавање како и образложение за заземениот став од страна на работното тело.

Работните тела можат да донесуваат заклучоци. Работните тела не донесуваат одлуки, ако со овој деловник или со друг пропис не е поинаку определено.

Член 190

Кога поднесува извештај или предлог до Собранието односно до соборот, работното тело определува свој извештател, кој по налог на телото, по сопствена иницијатива или по барање од соборот, на седницата на соборот ќе го образложи ставот или предлогот на телото.

Извештателот на работното тело на седницата на соборот, во согласност со ставовите што ги зазелo телото, од името на телото се изјаснува по прашањата во врска со извештајот односно предлогот на телото, но не може да го измени предлогот на телото или да се откаже од него ако за тоа не е овластен.

Член 191

Работното тело има право да бара на негова седница да присуствува претставник односно повереник на Извршниот совет, кога на седницата се разгледува предлог на Извршниот совет, а претставник на републичкиот орган на управата кога на седницата се разгледува прашање од делокругот на тој орган.

Претставникот односно повереникот на Извршниот совет има право на седница на работното тело да учествува во разгледувањето на предлогот што го поднел Извршниот совет.

Претставникот на републичкиот орган на управата има право на седница на работното тело да учествува во разгледувањето на прашањата од делокругот на тој орган. Претставникот на републичкиот орган на управата го определува старешината на тој орган.

Право да присуствува на седница на работно тело и да учествува во неговата работа има и друг подносител на предлог кој се разгледува на таа седница, односно негов претставник.

Член 192

Работното тело може од Извршниот совет да бара известување во врска со прашањата што се на дневен ред на седница на телото, а кои се однесуваат на делокругот на Извршниот совет.

Работното тело има право од републичките органи на управата да бара известувања и појаснувања, како и други податоци што му се потребни за работа, а со кои овие органи располагаат или во својот делокруг се должни да ги собираат и евидентираат.

Член 193

По прашањата од својот делокруг, работните тела соработуваат со соодветните тела на Собранието на СФРЈ и на собранјата на општините и во согласност со нив можат да организираат разгледување и проучување на определени прашања од заеднички интерес.

Член 194

Работното тело може на свои седници да покани претставници на општествено-политички и општествени организации, организации на здружениот труд и други самоуправни организации и заедници и здруженија, како и научни, стручни и јавни работници заради изнесување на мислењата на тие организации односно работници по прашањата што се разгледуваат на седницата на телото.

Член 195

Со овој деловник, со деловникот на соборот и со одлуката за формирање на одделни работни тела можат да им се дадат определени овластувања да вршат анкети и за таа цел од државните органи и од организациите на здружениот труд и

другите самоуправни организации и заедници можат да бараат потребни податоци, списи и други исправи, како и други овластувања во вршењето на нивните задачи.

Работните тела не можат да имаат истражни или други судски функции.

2. Работни тела на Собранието

Член 196

Собранието формира постојани и повремени комисији и совети, како работни тела на Собранието.

Член 197

Претседателот и членовите на постојаните комисији се избираат на четири години.

Претседателот и членовите на повремени комисији се избираат на определено време.

Претседателот и членовите на советите се именуваат на четири години.

Претседателот и членовите на комисиите и на советите, како и одделни нивни членови, можат да бидат разрешени и пред истекот на времето за кое се избрани, односно именувани.

Член 198

Постојаните комисији се формираат со овој деловник, а можат да се формираат и со посебна одлука која се донесува на заедничка седница на сите собори или во истоветен текст на одделни седници на сите собори.

Пвремени комисији и советите се формираат со посебна одлука која се донесува во истоветен текст на одделни седници на сите собори, а можат да се формираат и со одлука која се донесува на заедничка седница на сите собори.

Со одлуката за формирање на комисија или совет се определуваат и нивниот делокруг, овластувањата и составот.

Член 199

Претседателот и членовите на комисиите на Собранието се избираат од редот на делегатите во соборите на Собранието.

Определен број членови на комисиите можат да делегираат општествено-политичките организации или да се избираат од редот на научните, стручните и јавните работници, чиј број не може да биде поголем од една третина од бројот на членовите избрани од редот на делегатите.

Во работата на комисиите можат да учествуваат и научни, стручни и јавни работници и претставници на организации на здружениот труд од соодветната област на општествениот живот, да даваат свои мислења и предлози по одделни прашања што се претресуваат на седница на комисијата, но без право на одлучување.

Член 200

За одделни области на општествениот живот Собранието формира совети како стручни и општествени советодавни тела.

Советите можат да вршат и координативни функции.

Претседателот и членовите на советите се именуваат од редот на истакнати научни, стручни и јавни работници.

Определен број членови на советот можат да делегираат државни органи, општествено-политички организации, организации на здружениот труд и други самоуправни организации и заедници и здруженија.

Во работата на советите можат да учествуваат и научни, стручни и јавни работници и претставници на организации на здружениот труд од соодветната област на општествениот живот, да даваат свои мислења и предлози по одделни прашања што се претресуваат на седница на советот, но без право на одлучување.

Член 201

Собранието ги има следните постојани комисији:

- 1) Комисија за прашања на изборите и именувањата;
- 2) Комисија за меѓунационални односи;
- 3) Комисија за информирање;
- 4) Законодавно-правна комисија;
- 5) Комисија за надворешно-политички прашања и односи со странство;
- 6) Комисија за претставки и поплаки;
- 7) Административна комисија.

Собранието може да формира и други постојани комисији.

1) Комисија за прашања на изборите и именувањата

Член 202

Комисијата за прашања на изборите и именувањата, врз основа на кадровската политика што ја утврдува Собранието, ги претресува сите прашања во врска со изборите, именувањата и разрешувањата од надлежност на Собранието и општите прашања на кадровската политика во рамките на правата и должностите на Републиката.

Во остварувањето на кадровската политика на федерацијата, во чие креирање активно учествува Републиката, која е и основен носител на предлозите за избор и именување на функционери во органите на федерацијата, Комисијата ги претресува прашањата сврзани со остварувањето на оваа политика во органите на федерацијата.

Член 203

Во рамките на општата кадровска политика, Комисијата за прашања на изборите и именувањата се грижи за спроведувањето на уставните начела, на општествените норми и на утврдените критериуми, кои се однесуваат на кадровската политика и предлага мерки за нивно унапредување.

Во извршувањето на задачите од претходниот став, Комисијата особено:

- му предлага на Собранието утврдување на кадровската политика;
- работи на натамошно поопштествување на кадровската политика и на развивање на демократскиот механизам во подборот на кадри за сите јавни функции во рамките на утврдените, од страна на Собранието, политика и критериуми;
- обезбедува примена на начелото за ограничување на повторен избор односно именување;
- обезбедува јавност во постапката за избирање на кадрите;
- работи на осовременување на организацијата и методот на работа во остварувањето на кадровската политика;
- ги поттикнува и ги усогласува дејностите на сите органи и организации за благовремено согледување на состојбата на кадрите и за ефикасно решавање на потребите од нив, како услов за побрз развоток на целокупниот општествен и стопански живот.

Член 204

Во рамките на своите права и должности, Комисијата за прашања на изборите и именувањата особено:

- подготвува и на Собранието му поднесува предлози за избор односно именување и разрешување на функционери на Собранието и неговите собори, предлози за состав на работните тела на Собранието и на соборите, како и предлози за избор и разрешување на претседател и судии на Врховниот суд на Македонија и на другите судови чии претседатели и судии ги избира Собранието;

— ги разгледува предлозите што на Собранието му се поднесуваат за избор односно именување на функционери од гледна точка на исполнувањето на условите утврдени за определена функција, како и од гледна точка на примената на утврдената постапка за подготвување на предлозите за нивниот избор односно именување или разрешување и на Собранието му дава мислење по тие предлози;

— објавува соопштенија за избор на судии за чиј избор со закон е определено тие да се избираат по претходно објавено соопштение;

— ги разгледува иницијативите на општините, општествено-политичките и општествените организации, на организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници, како и на граѓаните за поведување на постапка за остварување на одговорноста на функционерите што ги избира или именува Собранието и врз основа на нивната оценка на Собранието му предлага поведување на таква постапка.

Член 205

Комисијата за прашања на изборите и именувањата соработува со Комисијата за избор и именување на Собранието на СФРЈ во предлагањето на кадровската политика на Собранието на СФРЈ.

На Комисијата за избор и именување на Собранието на СФРЈ Комисијата ѝ поднесува предлози по прашањата за избор односно именување или разрешување на функционери што ги избира односно именува Собранието на СФРЈ, во рамките на правата и должностите на Републиката во остварувањето на начелата утврдени од страна на Собранието на СФРЈ за кадровската политика.

Член 206

Во извршувањето на своите задачи, Комисијата за прашања на изборите и именувањата обезбедува организирано вклучување и влијание на организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници, на нивните делегации, на општествено-политичките организации, на општините и на самоуправните асоцијации во одбирањето на кадри за јавните функции што ги избира односно именува Собранието и што ги избира односно именува Собранието на СФРЈ.

Комисијата е должна да го известува Собранието во врска со својата дејност околу предлагањата што ги врши врз основа на овој деловник.

Член 207

Комисијата за прашања на изборите и именувањата со свој деловник, особено ќе пропише:

— постапка и метод на утврдување на предлози за избори и именувања;

— начин на вклучување на делегациите на основните самоуправни организации и заедници и на работните луѓе и граѓаните во тие организации и заедници, заинтересирани органи и организации во Републиката во процесот на изборот и предлагањето на кандидати за функциите во органите на Републиката и во органите на федерацијата, за кои е таа надлежна;

— начин на изучување и поттикнување кон современа кадровска политика и нејзино поопштествување во сите области на општествениот живот;

— кои општествено-политички организации, покрај Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Македонија, општествено-политички заедници и асоцијации на работните и други самоуправни организации и заедници ќе ги консултира пред предлагањето за избор односно именување;

— начин на известување на Собранието за предлозите за избор, именување односно разрешување што ги поднесувала до Комисијата за избор и именување на Собранието на СФРЈ;

— постапка за разгледување на иницијативите од член 204, алинеја 4 на овој деловник.

Член 208

Комисијата за прашања на изборите и именувањата, во рамките на својот делокруг, може да врши анкети од член 195 од овој деловник.

Член 209

Во Комисијата за прашања на изборите и именувањата пет члена делегира Републичката конференција на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Македонија.

Во работата на Комисијата учествуваат: претседателот на Кадровската комисија на Извршниот совет на Собранието и секретарот на Секретаријатот за кадровски прашања.

2) Комисија за меѓунационални односи

Член 210

Комисијата за меѓунационални односи го следи и разгледува остварувањето на рамноправноста на народностите и на припадниците на етничките групи и на другите нивни права утврдени со Уставот и со законите, а особено во поглед на:

— остварувањето и унапредувањето на заедничките интереси и потреби на македонскиот народ и народностите и работните луѓе и граѓаните во организациите на здружениот труд, месните заедници, самоуправните организации и заедници, како и во општините и во Републиката со самоуправно спогодување, општествено договарање и со непосредна соработка на општествено-политичките и другите организации и здруженија на граѓаните и со слободна и сестрана активност на граѓаните;

— сразмерната застапеност на народностите и на припадниците на етничките групи во Собранијата на општините и во Собранието, како и соодветната застапеност во нивните органи;

— слободната употреба на својот јазик и изразувањето и развивањето на својата култура;

— развојот на воспитувањето и образованието на јазичите на народностите;

— развојот на печатот, радиото, телевизијата и културните дејности на јазичите на народностите и на припадниците на етничките групи;

— рамноправноста на јазичите и писмата на народностите со македонскиот јазик во јавниот и општествениот живот на подрачјата на кои живеат припадниците на народностите;

— употребата на јазикот и писмото на припадниците на народностите во остварувањето на нивните права и должности, како и во постапката пред државните органи и организации што вршат јавни овластувања.

Член 211

По прашањата што ги разгледувала, Комисијата на надлежните собори на Собранието им поднесува извештаи со предлози на мерки што треба да се преземат во однос на обезбедувањето на рамноправноста на народностите и на припадниците на етничките групи.

Член 212

Комисијата за меѓунационални односи може да врши анкети од член 195 од овој деловник.

Член 213

Во Комисијата за меѓунационални односи се избираат еднаков број припадници на македонскиот народ, на албанската и на турската народност.

3) Комисија за информирање

Член 214

Комисијата за информирање го следи, изучува и насочува системот на информирање на делегациите и делегатите на самоуправните организации

и заедници и на општествено-политичките организации, како и на работните луѓе и граѓаните во тие организации и заедници за работата на Собранието, предлага мерки за натамошно изградување и насочување на тој систем и се грижи:

— за обезбедување на целосно и благовремено информирање на делегациите и на делегатите на основните самоуправни организации и заедници и на општествено-политичките организации за сите прашања за кои се одлучува во Собранието, за работата на соборите на Собранието и на работните тела на Собранието и на соборите;

— за обезбедување на услови средствата за јавно информирање да ја остваруваат својата функција за информирање на јавноста за работата на Собранието;

— за унапредување на условите предлозите мислењата и сугестиите на организациите на здружениот труд и на другите самоуправни организации и заедници, на работните луѓе и граѓаните во нив, како и на делегациите и делегатите, по прашањата за кои се одлучува во Собранието, благовремено да им бидат достапни на соборите и на работните тела на Собранието и на соборите.

Член 215

Комисијата ги разгледува основите на концепцијата на гласилото и на другите изданија на Собранието, ги утврдува плановите и програмите за нивното издавање, ја оценува нивната содржина и начинот на обработка на информациите и за тоа му поднесува извештај на Собранието.

На редакцијата на гласилото на Собранието Комисијата ѝ дава поблиски упатства за нејзината работа, земајќи ги предвид мислењата, сугестиите и предлозите на делегациите и на делегатите, на работните тела на Собранието и на соборите, како и на општествено-политичките организации, собранијата на општините и на другите заинтересирани органи и организации.

Член 216

Во Комисијата за информирање пет члена делегира Републичката конференција на ССРМ, а по еден член НИП „Нова Македонија“, Радио Скопје и Телевизија Скопје.

4) Законодавно-правна комисија

Член 217

Законодавно-правната комисија:

— ги разгледува предлозите на закони и на други акти што ги донесува Собранието и неговите собори, од гледна точка на нивната усогласеност со Уставот и со правниот систем, како и од гледна точка на нивната правна обработка и за тоа на надлежните собори им поднесува извештај со мислења и предлози;

— ги разгледува барањата за донесување на автентични толкувања и изготвува предлози на автентични толкувања на законите;

— разгледува начелни прашања од интерес за правниот систем и за републичкото законодавство и дава мислења и предлози по прашања од значење за нивното изградување;

— го следи изградувањето на правниот систем;

— дава мислење по предлозите за укинување или поништување на прописи и на други акти на Извршниот совет;

— ги разгледува предлозите и мислењата на Уставниот суд на Македонија и на надлежните собори им поднесува извештаи со мислења и предлози;

— учествува во подготвувањето на програмата на законодавната дејност на Собранието;

— утврдува пречистени текстови на законите и на другите акти на Собранието, ако за тоа со закон односно со друг акт биде **овластена**;

— врз основа на изворниот текст на усвоениот закон или друг акт на Собранието дава исправки на грешките по објавениот текст на законот или на другиот акт.

Член 218

Законодавно-правната комисија ги разгледува предлозите на закони и други акти за кои одлучуваат соборите и своите мислења, предлози и амандмани му ги поднесува на надлежниот собор пред да почне претресување во соборот и за нив во соборот.

Ако предлог на закон или друг акт го разгледувале и други работни тела на Собранието и на соборите, Законодавно-правната комисија ќе ги разгледа и измените и дополнувањата што тие работни тела му ги предлагаат на соборот. Овие измени и дополнувања Комисијата ќе ги разгледа пред нивното претресување во соборот и за нив на соборот ќе му поднесе свое мислење, предлози и амандмани. Извештајот со своите мислења, предлози и амандмани Законодавно-правната комисија ќе му го достави и на работното тело што го разгледувало предлогот на закон или друг акт.

Комисијата ќе му поднесе на соборот мислење односно предлог и за амандманите на предлог на закон или друг акт што се поднесени пред седницата на соборот.

По барање на собор, ако на седницата на соборот се поднесени амандмани на закон или друг акт со кој се вршат побитни измени или дополнувања на текстот на предлогот, Комисијата ќе му поднесе на соборот мислење и предлози по тие амандмани.

Одредбите на овој член кои се однесуваат на односите меѓу Комисијата и соборите сходно се применуваат и во односите меѓу Комисијата и собранијата на самоуправните интересни заедници.

Член 219

Кога претресува прашања за кои одлучуваат собранијата на самоуправните интересни заедници рамноправно со собор на Собранието, во работата на Законодавно-правната комисија учествуваат тројца претставници на соодветното собрание на самоуправната интересна заедница во својство на членови на Комисијата.

Член 220

Во Законодавно-правната комисија се избира и определен број членови од редот на научните и стручните работници во областа на правото, чиј број се утврдува при нивниот избор.

5) Комисија за надворешно-политички прашања и односи со странство

Член 221

Комисијата за надворешно-политички прашања и односи со странство:

— придонесува во остварувањето на соработката на Собранието со собранијата на другите социјалистички републики и на социјалистичките автономни покраини во утврдувањето и спроведувањето на надворешната политика на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и на нејзините односи со други држави и со меѓународни органи и организации;

— предлага остварување на соработка со органи и организации на други држави и со меѓународни органи и организации во рамките на утврдената надворешна политика и меѓународните договори на Југославија;

— го следи и разгледува развивањето на политички, економски, културни и други односи со соседните како и со други држави и меѓународни органи и организации што се од значење за Републиката или за правата и интересите на нејзините работни луѓе и граѓани, македонскиот народ и народностите, организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници;

— дава иницијатива за разгледување на одделни прашања од областа на надворешната политика и на односите со странство;

— изготвува, по барање од соборите на Собранието или по сопствена иницијатива, предлози, мислења и стојалишта по одделни прашања од нивниот делокруг од областа на надворешната политика и на односите со странство.

Член 222

Комисијата, во вршењето на работите од својот делокруг, соработува со собранијата на општините, со органите на општествено-политичките организации во Републиката и со други органи и организации што дејствуваат во областа на надворешната политика и односите со странство.

6) Комисија за претставки и поплаки

Член 223

Комисијата за претставки и поплаки:

— ги разгледува и проучува претставките и поплаките упатени до Собранието во кои работните луѓе и граѓаните, самоуправните организации и заедници укажуваат на штетните и незаконитите појави, ги утврдува причините за тие појави и предлага мерки за нивно отстранување;

— се грижи за унапредување на односите на надлежните органи кон претставките и поплаките;

— им укажува на надлежните собори на појавите на кршење на уставноста, законитоста и другите штетни појави од пошироко значење и предлага донесување односно изменување на законите и другите општи акти и мерки за унапредување на уставноста и законитоста;

— соработува со органите на управување во организациите на здружениот труд, со органите на работничката самоуправна контрола и со општествениот правобранител на самоуправањето и им укажува на повредите на самоуправните права на работните луѓе и самоуправните организации и заедници, што ќе ги забележи во својата работа;

— преку надлежните органи и стручните служби ја испитува основаноста на претставките и поплаките кои се однесуваат на одделни случаи, му предлага на надлежниот орган преземање на законски мерки за решавање на тие случаи и за тоа го известува подносителот на претставката или поплаката;

— ги разгледува иницијативите на граѓаните и организациите да се покрене прашање за одговорност на одредени носители на самоуправни, јавни или други општествени функции и по потреба на надлежните собори на Собранието или на другите надлежни органи им предлага покренување на постапка во која ќе се утврди одговорност на носителите на тие функции;

— следи и пред Собранието и неговите собори иницира поттикнување унапредувањето на службите за претставки и поплаки и на службите за правна помош во општините и во самоуправните организации и заедници.

Член 224

Ако при разгледувањето на претставките и поплаките утврди потреба од донесување на нов или за измена и дополнување на постоен закон или друг општ акт, Комисијата за претставки и поплаки може на надлежните собори да им поднесе предлози за донесување на закон или на друг акт.

Член 225

Комисијата за претставки и поплаки не донесува решение по претставката односно поплаката, но ако оцени дека барањето на подносителот е оправдано, а се исцрпени сите редовни средства, на надлежните собори може да им поднесе предлог одделно прашање да се претресе и на соодветен начин да се реши.

Член 226

Комисијата за претставки и поплаки, во рамките на својот делокруг, може да врши анкети од член 195 од овој деловник.

7) Административна комисија

Член 227

Административната комисија:

— утврдува и им поднесува на соборите предлози на прописи за надоместоците на личните доходи и за другите примања на делегатите и функционерите што ги избира или именува Собранието или претседателот на Собранието, како и на делегатите и функционерите на кои им престанала функцијата и во рамките на законските овластувања донесува поблиски прописи за нивното извршување;

— учествува во подготовките на општествените договори со кои се уредуваат прашањата за надоместоците на личните доходи и на другите примања на делегатите и на функционерите што ги избира или именува Собранието односно претседателот на Собранието;

— донесува поединечни решенија за надоместоците на личните доходи и на другите примања на делегатите и на функционерите што ги избира или именува Собранието односно претседателот на Собранието;

— ја определува, во согласност со прописите и општествениот договор, висината на дневниците, на трошоците за одвоен живот, надоместокот за користење на годишен одмор, на селидбените и други трошоци;

— ја определува висината на надоместокот на трошоците за учество во работата на членовите на работните тела избрани од редот на научните, стручните и јавните работници;

— соработува со соодветните работни тела на Собранието на СФРЈ, собранијата на републиките и на собранијата на автономните покраини врз утврдувањето на мерила за определување висината на надоместокот и на другите примања на делегатите и на функционерите што ги избира односно именува Собранието;

— си грижи за правилноста на користењето на средствата предвидени за вршење на дејноста на Собранието и за неговите посебни намени;

— им предлага на соборите одлука за организацијата и делокругот на стручните служби на Собранието;

— решава за прашањата по кои не е постигната согласност меѓу работната заедница на стручните служби на Собранието и нивните органи и секретарот на Собранието.

Член 228

Административната комисија ги разгледува условите за работа на делегатите и на Собранието му предлага мерки за нивно подобрување за успешно вршење на функцијата на делегат во Собранието.

Член 229

Административната комисија ги известува надлежните собори на Собранието за својата работа и за прописите што ги донела.

Прописите што ги донесува Комисијата се објавуваат во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

3. Работни тела на соборите

Член 230

Соборите формираат одбори и други постојани и повремени работни тела.

Член 231

Постојаните работни тела на соборите се формираат со деловникот на соборот или со посебна одлука.

Повремените работни тела на соборите се формираат со одлука.

Со актот за формирање на работното тело на соборот се утврдуваат и неговиот делокруг, овластувањата и составот.

Член 232

Членови на постојаните работни тела можат да бидат само делегатите во соборот.

Членови на повремените работни тела можат да бидат, покрај делегати, претставници на општествено-политичките и општествените организации, организациите на здружениот труд и други самоуправни организации, здруженија и заедници, како и научни, стручни и јавни работници.

Член 233

Соборите можат да формираат заеднички работни тела за прашања од одделни области што спаѓаат во нивен рамноправен делокруг.

Одлуката за формирање на заедничко работно тело е донесена кога ќе се усвои во истоветен текст во соборите што го формираат заедничкото работно тело.

Член 234

Одборите на два или на трите собори можат да формираат меѓуодборски комисији на кои ќе им доверат извршување на определени задачи од својот делокруг. Покрај членовите на одборите, за членови на меѓуодборска комисија можат да се именуваат и научни, стручни и јавни работници.

Член 235

Повремените и заедничките работни тела и меѓуодборските комисији престануваат со работа кога ќе ја извршат задачата заради која се формирани и во други случаи — кога соборите за тоа ќе одлучат.

4. Заеднички комисији на соборите на Собранието

Член 236

Два или трите собори на Собранието можат да формираат заедничка комисија за следење, претресување и проучување на определени прашања, како и за изработка и поднесување на предлози за донесување на закони, нацрти или предлози на закони или на друг општ акт на Собранието.

Заедничка комисија на два или на трите собори се формира само како повремена комисија за извршување на определена задача. По извршувањето на задачата за која е формирана, комисијата на соборите што ја формирале им поднесува извештај со мислења и предлози.

Член 237

Заедничка комисија на два или на трите собори се формира со одлука што тие ја донесуваат во истоветен текст.

Со одлуката за формирање на заедничка комисија се определува и нејзиниот делокруг, овластувањата и составот.

Член 238

Предлог за формирање на заедничка комисија на соборите можат да поднесат претседателите на тие собори, врз основа на претходна меѓусебна спогодба или заклучок на соборите.

Предлог за формирање на заедничка комисија на соборите може да поднесе и Претседателството на Собранието.

Член 239

Заедничката комисија има претседател и определен број членови.

Претседателот на комисијата се избира од редот на делегатите во соборите што ја формирале комисијата.

Членовите на комисијата се избираат од редот на делегатите во соборите што ја формирале комисијата и од редот на членовите на Извршниот совет, функционерите на републичката управа, работните луѓе во организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници, научните, стручните и јавните работници.

Член 240

Претседателот и членовите на заедничката комисија се избираат по предлог од Комисијата за прашања на изборите и именувањата. Предлог за избор на претседател и членови на заедничката комисија можат да поднесат и претседателите на соборите што ја формираат заедничката комисија, врз основа на претходна меѓусебна спогодба.

Претседателот и членовите на заедничката комисија се избрани кога соборите кои ја формирале комисијата ќе донесат одлука за нивниот избор во истоветен состав.

Член 241

Во однос на начинот на работење на заедничката комисија на два или на трите собори, нејзините овластувања и односот спрема другите тела на Собранието и на соборите, Извршниот совет и републичките органи на управата, сходно се применуваат одредбите на овој деловник кои се однесуваат на другите работни тела на Собранието.

IX. ПРОГРАМИРАЊЕ НА РАБОТАТА

Член 242

Работата на Собранието и на соборите се одвива според основната програма за работа на Собранието и според програмите и плановите за работа на соборите.

Основната програма за работа на Собранието се утврдува за една година или за подолг временски период.

Член 243

Основа за изработка на основната програма за работа на Собранието се работите што со Уставот се ставени во функција на Собранието и задачите што произлегуваат од: Уставот; општествените планови и утврдената политика на општествено-економскиот развој на земјата; состојбите во општествените области во Републиката; програмите за работа на соборите на Собранието на СФРЈ, како и од задачите што произлегуваат од документите на Сојузот на комунистите на Југославија и Македонија, Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Македонија, Сојузот на синдикатите на Македонија и Стопанската комора на Македонија.

Член 244

Врз основа на основната програма за работа на Собранието се изготвуваат програмите и плановите за работа на соборите.

Член 245

Предлози за внесување на одделни задачи и работи во основната програма за работа на Собранието односно во програмите и плановите за работа на соборите можат да поднесуваат:

— делегациите, делегатите и работните тела на Собранието и на соборите;

— организациите на здружениот труд по грани, групации и дејности организирани во репродукциони системи односно во Стопанската комора на Македонија, месните заедници и Републичкиот одбор на месните заедници, самоуправните интересни заедници, општествено-политичките организации во општините и другите општествени организации и здруженија;

— Извршниот совет и републичките органи на управата;

— собранијата на општините и Заедницата на општините и градовите на Македонија;

— Сојузот на комунистите на Македонија, Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Македонија и Сојузот на синдикатите на Македонија;

— Претседателството на Социјалистичка Република Македонија;

— Советот на Републиката;

— Уставниот суд на Македонија;

— Врховниот суд на Македонија, Стопанскиот суд на Македонија, Републичкиот суд на здружениот труд и другите републички правосудни органи.

Член 246

Во основната програма за работа на Собранието и во програмите и плановите за работа на соборите се внесуваат задачите и работите што произлегуваат од донесените програми за работа на Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ за прашањата за кои се одлучува врз основа на согласност на Собранието, како и одделни прашања од програмите за работа на Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ, кои се однесуваат на побитни односи за кои ќе расправа тој Собор.

Член 247

Основната програма за работа на Собранието се донесува на заедничка седница на сите собори на Собранието.

Основната програма за работа на Собранието се објавува во гласилото на Собранието.

Член 248

Согласно со основната програма за работа на Собранието, соборите на Собранието внесуваат во својата програма за работа прашања од својот делокруг, што ќе ги разгледуваат и за кои ќе одлучуваат во периодот што е утврден со програмата за работа, а особено:

— движењата и состојбите во одделни области од делокруг на соборот;

— законите и другите општи акти со образложение за потребата од нивно донесување и со приказ на основните содржини на тие акти;

— прашањата, задачите и работите кои се однесуваат на утврдување и спроведување на политиката во областите на нивниот делокруг;

— телата односно органите одговорни за организирање, применување и извршување на одделни задачи и работи утврдени во програмата за работа, односно носителите на предлозите и работите околу подготвувањето;

— начинот и облиците на соработка, во поглед на консултирањето и прибирањето на мислења од заинтересираните органи и организации во Републиката;

— роковите во кои одделни работи треба да се довршат, односно извршат;

— прашањата кои пред конечното одлучување ќе бидат упатени на јавна дискусија или референдум.

Член 249

При изработката и утврдувањето на основната програма за работа на Собранието односно на програмите и плановите за работа на соборите, соборите на Собранието соработуваат меѓусебно и со Извршниот совет на Собранието, како и со органите и организациите од чл. 245 на овој деловник.

Член 250

Претседателството на Собранието, пред разгледувањето во соборите, ги усогласува програмите и плановите за работа на соборите и дава предлози и мислења за усогласување на програмите и плановите за работа на соборите со основната програма за работа на Собранието.

Член 251

Носителите на предлозите на закони и на други акти и носителите на работите на организирање, подготвување и извршување на одделни задачи и работи предвидени со основната програма за работа на Собранието односно со програмата и планот за работа на соборот должни се во предвидените рокови да му ги поднесат тие акти односно материјали на Собранието на разгледување и усвојување. Ако тоа од одредени причини е невозможно, предлагачот односно носителот на работата е должен за тоа на време да го извести надлежниот собор, да ги наведе причините поради кои не е во можност да ја изврши програмираната задача во предвидениот рок и да предложи нов рок.

Член 252

Работните тела на Собранието и на соборите и собранијата на соодветните самоуправни интересни заедници ги внесуваат во својот план за работа задачите и работите од својот делокруг што произлегуваат од основната програма за работа на Собранието, односно од програмите и плановите за работа на соборите.

Работните тела на Собранието и на соборите во својот план за работа можат да внесуваат и други задачи и работи што тие ќе ги земат во разгледување или во работа по сопствена иницијатива.

X. АКТИ НА СОБРАНИЕТО

Член 253

Собранието донесува закони, републички општествен план, републички буџет, завршна сметка за извршување на републичкиот буџет, декларации, резолуции, препораки и одлуки и дава автентични толкувања на закони што ги донело (општи акти на Собранието).

Собранието може да донесува и заклучоци.

Член 254

Собранието учествува во склучувањето на општествени договори.

Член 255

Законите ги донесуваат соборите и собранијата на самоуправните интересни заедници, надлежни според одредбите на Уставот.

Автентично толкување на закон даваат соборите и собранијата на самоуправните интересни заедници надлежни за донесување на тој закон.

Член 256

Со декларацијата се изразува општиот став на Собранието по прашањата од општо политичко значење.

Член 257

Со резолуцијата се укажува на состојбата, проблемите и потребите во определена област од општествениот живот, се утврдува политиката што треба да се спроведува во таа област и се даваат задолжителни упатства за спроведување на таа политика.

Со резолуцијата се даваат и задолжителни насоки за работа на органите на општествено-политичките заедници, на организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници во работите од надлежност на Републиката.

Член 258

Со препораката се укажува на значењето на определени прашања кои се однесуваат на тековните состојби и движења и на развитокот на самоуправувањето и на самоуправните односи во определена општествена област или на извршувањето на законите и другите општи акти на Собранието и се изразува мислењето на Собранието во врска со усогласувањето на самоуправните односи и со развивањето на меѓусебната соработка на организациите на здружениот труд и на други самоуправни организации и заедници по прашања од заеднички интерес за самоуправното и општественото догварање.

Со препораката се укажува и на мерките што би требало да ги преземаат организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници и државните органи за решавање на овие прашања во согласност со нивните задачи и интереси.

Организацијата на здружениот труд и друга самоуправни организација и заедница и државен орган, на кои им е упатена препораката, ја разгледуваат препораката, заземаат став и ја насочуваат својата акција кон прашањата на кои се однесува препораката и за тоа го известуваат Собранието.

Член 259

Декларациите, резолуциите и препораките ги донесуваат, според одредбите на Уставот и на овој деловник за делокругот на соборите, рамноправно надлежните собори.

По прашања од општо политичко значење декларациите и препораки можат да се донесуваат и на заедничка седница на сите собори на Собранието.

По прашања што, според Уставот и овој деловник, самостојно ги претресуваат соборите, препораки донесуваат тие собори самостојно.

Член 260

Одлуката се донесува како извршен пропис, како акт за вршење на правата на Собранието или како акт за регулирање на внатрешната организација и односите во Собранието.

Одлуката, како извршен пропис, е акт на извршување и конкретизирање на одделен закон. Одлука како извршен пропис може да донесува и Административната комисија на Собранието, ако е за тоа овластена.

Со одлуката, како акт на вршење на правата на Собранието, се одлучува за избор, именување или разрешување, за потврдување или давање согласност на соодветни акти на самоуправни организации и заедници или фондови, како и за вршење на други права и должности на Собранието утврдени со прописи.

Соборите донесуваат одлуки како акти со кои се уредува внатрешната организација и односите во Собранието. Овие прашања можат да се уредуваат и со деловник, правилник или друг соодветен акт.

Член 261

Соборите на Собранието можат, во рамките на својот делокруг, да донесуваат заклучоци за својата работа, за работата на телата што тие ги формирале како и за работата на стручните служби на Собранието.

Работните тела на Собранието и на соборите можат да донесуваат заклучоци само за својата работа.

Секој собор на Собранието, во рамките на својот делокруг, може со заклучок да утврдува обврски на Извршниот совет и на републичките органи на управата во однос на подготвувањето на закони или на други општи акти или во однос на вршењето на други работи од нивниот делокруг, како и да ја утврдува состојбата и да зазема ставови и гледишта во врска со прашањата што ги претресуваат.

Член 262

Собранието учествува во склучувањето на општествени договори кога е тоа со закон определено или кога за тоа ќе одлучи соборот на Собранието во чиј делокруг спаѓа прашањето што е предмет на општествениот договор.

Соборот, во чиј делокруг спаѓа прашањето што е предмет на општествениот договор, определува работно тело на соборот, што ќе учествува во подготвувањето на општествениот договор и, по постигнатата согласност со учесниците на општествениот договор, ќе му предложи на соборот текст на општествениот договор за усвојување.

Надлежните собори одлучуваат за усвојување на општествениот договор, а одлуката ја потпишуваат претседателот на Собранието и претседателите на надлежните собори.

Со одлуката за усвојување на општествениот договор се овластува лице кое ќе го потпише договорот од името на Собранието.

Член 263

Текстот на законот не се потпишува.

Указите за прогласување на законите ги потпишува претседателот на Собранието.

Актите што се донесуваат на заедничка седница на сите собори ги потпишува претседателот на Собранието.

Актите што ги донесуваат два или трите собори рамноправно ги потпишуваат претседателот на Собранието и претседателите на соборите што учествуваат во нивното донесување.

Актите што ги донесува Соборот на здружениот труд и собранијата на самоуправните интересни заедници рамноправно ги потпишуваат претседателот на Собранието и претседателот на Соборот на здружениот труд.

Актите што самостојно ги донесуваат соборите ги потпишува претседателот на соборот што го донел актот.

Член 264

Законите и другите акти на Собранието се објавуваат во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

Заклучоците на соборите и на работните тела на Собранието и на соборите се објавуваат во гласилото на Собранието.

За објавување на законите, прописите и на другите општи акти на Собранието се грижи секретарот на Собранието.

На оригиналите на законите се става печатот на Социјалистичка Република Македонија, а на оригиналите на другите акти на Собранието се става печатот на Собранието.

Оригиналите на законите, прописите и другите општи акти на Собранието се чуваат во Собранието.

За чувањето и за евиденцијата на оригиналите на законите, на прописите и на другите општи акти на Собранието се грижи секретарот на Собранието.

Член 265

Одредбите од членовите 259, 260 и 261 сходно се применуваат и на собранијата на самоуправните интересни заедници.

XI. ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНИ И ДРУГИ ОПШТИ АКТИ

1. Постапка за донесување на закон

А. Поведување на постапка

Член 266

Постапката за донесување на закон започнува со поднесување на предлогот за донесување на закон.

Предлог за донесување на закон може да поднесе секој делегат во Собранието — член на соборот надлежен за донесување на тој закон, работните тела на Собранието и на соборите во рамките на својот делокруг и Извршниот совет (овластен предлагач на закон).

Секој собор и собранијата на самоуправните интересни заедници можат да предложат донесување на закон од делокругот на друг собор, односно на друго собрание на самоуправна интересна заедница.

Член 267

Секој делегат може на седница на собор или на седница на одбор чиј член е да укаже на потребата од донесување на определен закон. По повод на тоа укажување соборот односно одборот може да определи начин на кој ќе се изработи и ќе се поднесе предлогот за донесување на тој закон.

Секој делегат — член на собор кој не е надлежен за донесување на закон и одбор на тој собор може во соборот да предложи да се донесе закон од делокругот на друг собор. Ако го усвои таквиот предлог, соборот ќе го определи начинот на кој ќе се изработи предлогот за донесување на закон и ќе го поднесе како овластен предлагач на закон.

Член 268

Собранијата на општините, организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници и нивни здруженија, Стопанската комора на Македонија, општествено-политичките организации, здруженијата на граѓаните и граѓаните можат во Собранието да дадат иницијатива за донесување на закон или на друг општ акт (барање за донесување на закон).

Член 269

Барањето за донесување на закон му се доставува на претседателот на Собранието, кој им го упатува на претседателите на надлежните собори на Собранието односно на собранијата на самоуправните интересни заедници, на Законодавно-правната комисија и на Извршниот совет, како и на надлежните работни тела на Собранието.

Барањето за донесување на закон го разгледуваат надлежните работни тела на соборите и ако сметаат дека по барањето треба да се донесе закон,

на надлежните собори им поднесуваат предлог за донесување на закон, заедно со мислењата на Извршниот совет и на другите работни тела на Собранието и на соборите.

Ако надлежните работни тела на соборите сметаат дека нема потреба од донесување на закон, за тоа го известуваат подносителот на барањето, наведувајќи ги и причините за тоа.

Ако подносителот на барањето смета дека причините на надлежното работно тело не се оправдани, тој може своето барање повторно да го поднесе преку претседателот на Собранието.

Повторното барање за донесување на закон се претресува на седница на надлежните собори, заедно со мислењата на надлежните работни тела на Собранието и на соборите за тоа.

Откако ќе го разгледа повторното барање за донесување на закон, надлежниот собор со заклучок може да го определи начинот на кој ќе се изработи и ќе се поднесе предлогот за донесување на закон во смисла на барањето за донесување на закон.

За ставот што ќе го заеме по повторното барање за донесување на закон, соборот ќе го известува подносителот на барањето.

Б. Предлог за донесување на закон

а) Содржина на предлогот за донесување на закон

Член 270

Предлогот за донесување на закон треба да ги содржи причините поради кои треба да се донесе законот, основните начела врз кои треба да се засновува законот и содржината на законот.

Содржината на законот ги опфаќа, во вид на нацрт, основните односи што се уредуваат со законот и начинот на кој се предлага нивното уредување.

Член 271

Предлогот за донесување на закон мора да биде образложен.

Образложението особено ги содржи:

— уставниот основ по кој соодветните прашања можат да се уредуваат со закон;

— оцената на состојбите во областа што треба да се уреди со законот и извршувањето на постојните прописи во таа област;

— целта што се сака да се постигне со уредувањето на односите на предложениот начин, како и последиците што ќе произлезат од предложените решенија за материјалната и друга положба на работните луѓе и граѓаните, на организациите на здружениот труд и на другите самоуправни организации и заедници;

— кои самоуправни општи акти треба да се донесат од носителите на општествените права и должности за доследно извршување на предложениот закон;

— износот на финансиските средства потребни за спроведување на законот и начинот на обезбедување на тие средства, како и дали спроведувањето на законот повлекува материјални обврски за општините, работните и други организации.

Член 272

Кон предлогот за донесување на закон се прилагаат или со него се посочуваат соодветните документациони и други материјали, вклучувајќи и преглед на општествените договори, самоуправните спогодби и другите самоуправни општи акти што треба да се донесат за извршување на законот.

б) Поднесување и упатување на предлогот за донесување на закон

Член 273

Предлогот за донесување на закон, заедно со сиот придружен материјал, му се поднесува на претседателот на Собранието кој им го упатува на претседателите на сите собори на Собранието и на Законодавно-правната комисија.

Предлогот за донесување на закон од делокругот на собранијата на самоуправните интересни заедници, претседателот на Собранието му го упатува и на претседателот на Собранието на соодветната самоуправна интересна заедница.

Член 274

Претседателот на соборот на Собранието односно претседателот на собранието на самоуправната интересна заедница, надлежни за донесување на законот, предлогот за донесување на закон им го доставуваат на сите делегати во соборот и тоа најдоцна триесет дена пред денот определен за одржување на седницата на соборот на која ќе се претресува тој предлог.

Ако не е во прашање сложен и обемен закон, рокот од претходниот став не може да биде пократок од петнаесет дена.

Член 275

Предлогот за донесување на закон што не го поднел Извршниот совет, претседателот на Собранието ќе му го упати и на Извршниот совет заради давање на мислење.

Извршниот совет дава мислење по предлогот за донесување на закон, по правило, пред неговото претресување во работните тела на надлежните собори.

в) Разгледување на предлогот за донесување на закон во одборите

Член 276

Пред да се претресе на седница на надлежниот собор, предлогот за донесување на закон го разгледуваат одборите на тој собор во чиј делокруг во целина или во неговиот поголем дел спаѓаат прашањата што се уредуваат со законот.

Член 277

Ако со предлогот за донесување на закон се опфатени прашања што спаѓаат и во делокруг на други одбори на соборот, во однос на тие прашања предлогот за донесување на закон можат да го разгледуваат и тие одбори.

Ако предлогот за донесување на закон содржи одредби со кои се ангажираат финансиски средства, предлогот ќе го разгледа и одборот во чиј делокруг спаѓаат прашањата на буџетот и тоа во поглед на влијанието на овие одредби врз средствата со кои се располага и во поглед на можните извори за финансирање на предложените решенија.

Одборите, кои покрај надлежниот одбор го разгледувале предлогот за донесување на закон, своите мислења и предлози му ги доставуваат на надлежниот одбор пред одржувањето на неговата седница.

Член 278

Одборите го разгледуваат предлогот за донесување на закон од гледна точка на потребата од донесување на законот, начелата врз кои треба да се засновува законот, како и основните односи што се уредуваат односно менуваат со законот и начинот на нивното уредување.

Член 279

Надлежниот одбор е должен да ги разгледа и мислењата и предлозите што му ги доставиле другите работни тела на Собранието и на соборите, што го разгледувале предлогот за донесување на закон и во извештајот што му го поднесува на соборот да ги изнесе и нивните мислења и предлози со свое мислење по нив.

Откако ќе го разгледа предлогот за донесување на закон, одборот ќе му поднесе на соборот извештај во кој ќе го изнесе својот став по предлогот за донесување на закон, а ќе ги наведе и мислењата и предлозите што биле изнесени во текот на разгледувањето на предлогот за донесување на закон, како и мислењата и предлозите на работните тела од претходниот став.

Член 280

Своите извештаи одборите му ги доставуваат на претседателот на соборот, кој им ги упатува на сите делегати во соборот и тоа најдоцна пет дена пред денот определен за одржување на седницата на соборот на која ќе се претресува предлогот за донесување на закон.

Извештаите на одборите ѝ се доставуваат и на Законодавно-правната комисија на Собранието најдоцна во рок од 24 часа по одржаната седница на одборот.

Член 281

Откако ќе го разгледа предлогот за донесување на закон, одборот определува свој известител од редот на членовите на одборот. На седницата на соборот известителот на одборот може да го образложи ставот, мислењата и предлозите на одборот.

Член 282

Ако предлогот за донесување на закон не се однесува на сложена и обемена материја, односно ако соборот претходно утврдил став по прашањата што се уредуваат со законот, претседателот на соборот, по претходно прибавено мислење од претседателот на надлежниот и на заинтересираните одбори, како и на Законодавно-правната комисија, на соборот може да му предложи предлогот за донесување на закон да се претресе веднаш на седница на соборот.

г) Разгледување на предлогот за донесување на закон во Законодавно-правната комисија

Член 283

Законодавно-правната комисија на Собранието, во рамките на својот делокруг, предлогот за донесување на закон го разгледува од гледна точка на потребата од донесување на таков закон за изградба на правниот систем и неговата усогласеност со Уставот и за тоа на надлежните собори им поднесува извештај со свои мислења и предлози.

Законодавно-правната комисија во својот извештај дава мислење и за предлозите што на соборот му ги поднел надлежниот одбор.

Член 284

Извештајот на законодавно-правната комисија им се доставува и на надлежните одбори што го разгледувале предлогот за донесување на закон, најдоцна во рок од 24 часа по одржувањето на седницата на Комисијата.

Ако предлозите на Законодавно-правната комисија не се во согласност со предлозите на надлежниот одбор, пред претресувањето на предлогот за донесување на закон на седница на соборот, овој одбор ќе го разгледа извештајот на Комисијата заради усогласување на ставовите по предлогот за донесување на закон.

Ако предлозите на Законодавно-правната комисија и на надлежниот одбор по однос на предлогот за донесување на закон не можат да се усогласат, надлежниот одбор за тоа ќе го извести соборот.

Член 285

По разгледувањето на предлогот за донесување на закон, Законодавно-правната комисија определува свој известител од редот на членовите на Комисијата, кој на седницата на соборот може да ги образложи мислењата и предлозите на Комисијата.

Член 286

Одредбите на членовите 283 до 285 на овој деловник сходно се применуваат и во односите меѓу Комисијата и собранијата на самоуправните интересни заедници.

д) Претрес на предлог за донесување на закон на седница на собор

Член 287

Подносителот на предлогот за донесување на закон односно неговиот претставник на почетокот на претресот може да даде образложение по предлогот за донесување на закон. Тој има право во текот на целиот претрес да учествува, да дава појаснувања и да изнесува свои мислења.

Претставникот на Извршниот совет може да учествува во текот на целиот претрес на предлогот за донесување на закон и кога предлогот за донесување на закон не потекнува од Извршниот совет.

Член 288

Претресот на предлогот за донесување на закон на седница на надлежниот собор, по правило, е единствен.

Соборот може да одлучи да води одделно претрес по предлогот во начело и претрес по предлогот во поединости.

Претресот по предлогот во начело се врши на тој начин што членовите на соборот ги изнесуваат своите мислења за тоа дали е потребно законот да се донесе и за основните начела врз кои законот треба да се засновува.

Ако соборот го усвои предлогот во начело, се минува на претрес на предлогот во поединости.

Претресот на предлогот во поединости се врши на тој начин што се расправа за основните односи што со законот се уредуваат и за начинот на кој се предлага нивното уредување.

Член 289

Врз основа на претресот, надлежните собори заземаат став за тоа дали е потребно законот да се донесе.

Ако надлежниот собор најде дека е потребно законот да се донесе, тој ќе донесе заклучок за усвојување на предлогот, со кој ќе ги утврди начелата врз кои треба да се засновува законот, основните односи што се уредуваат со законот и начинот на нивното уредување, како и тоа кои самоуправни општи акти ќе треба да се донесат за извршување на законот.

Ако надлежниот собор најде дека не е потребно да се донесе закон, тој со заклучок ќе го одбие предлогот за донесување на закон.

За заклучокот на соборот се известува подносителот на предлогот за донесување на закон.

Член 290

Врз основа на заклучокот на надлежните собори за усвојување на предлогот за донесување на закон, подносителот на тој предлог пристапува кон изработка на предлог на закон.

Со заклучокот на соборот може да се определи рокот за изработка на предлогот на закон.

Член 291

Ако подносителот на предлогот за донесување на закон не се согласува со заклучокот на соборите за начелата врз кои треба да се засновува законот, со начинот на уредување на основните односи што треба да се уредат со законот како и со неговата содржина, надлежните собори можат со заклучок да определат предлогот на закон да го поднесе одбор на собор, комисија на Собрание-то или Извршниот совет.

Член 292

Ако со законот чие донесување се предлага се уредуваат системски прашања, или сложена и обемна материја, како и во други случаи кога ќе се укаже потреба од тоа, надлежните собори ќе определат, со заклучокот за усвојување на предлогот за донесување на закон, овластениот предлагач на законот претходно да пристапи кон изработка на нацрт на закон, кој ќе се претресува пред предлогот на закон.

Ако одбор и Законодавно-правната комисија при разгледувањето на предлогот за донесување на закон најдат дека постои потреба претходно да се пристапи кон изработка на нацрт на закон, за тоа ќе ги известат надлежните собори и ќе им предложат на соборите да донесат соодветен заклучок.

Секој делегат во соборот и подносителот на предлогот за донесување на закон можат, ое до заклучувањето на претресот, да предложат соборот да определи овластениот предлагач на законот претходно да пристапи кон изработка на нацрт на закон.

Член 293

Со заклучокот за усвојување на предлогот за донесување на закон, надлежните собори можат да ги определат и органите и организациите што ќе се консултираат при изработката на предлогот односно нацртот на закон, да се организираат посебни советувања како и да одредат други форми на соработка со заинтересираните органи и организации кои можат да придонесат за подобра изработка на предлогот односно на нацртот на закон.

Член 294

Ако не е во прашање сложен или обемен закон, подносителот на предлогот за донесување на закон може кон тој предлог да поднесе и предлог на закон и да предложи предлогот на закон да се претресе на истата седница на надлежните собори на која се претресува и предлогот за донесување на закон.

Откако ќе утврди дека е потребно да се донесе закон, надлежниот собор ќе одлучи по предлогот на истата седница да се претресе и предлогот на закон, и ако таквиот предлог се усвои, се минува на претрес по предлогот на закон според одредбите на овој деловник кои се однесуваат на претрес на предлог на закон.

В. Нацрт на закон

Член 295

Овластениот предлагач на закон на Собранието му поднесува нацрт на закон кога надлежните собори така ќе одлучат.

Член 296

Нацртот на закон мора да биде изработен во вид на одредби и решенијата што со него се предлагаат да бидат правно формулирани.

Нацртот на закон мора да биде образложен. Во образложението на нацртот се наведуваат и мислењата и ставовите на одделни собори на Собранието, на собранијата на општините и на други органи и организации што во текот на изработката на нацртот биле консултирани, а кои подносителот на нацртот не ги усвоил како и причините поради кои не ги усвоил.

Со нацртот на закон се поднесува и преглед на самоуправниите општи акти што треба да се донесат од носителите на општествените права и должности за доследно извршување на предложениот закон.

Кон нацртот на закон се поднесува и потребната документација, која, покрај другото, мора да содржи и податоци за износот на финансиските средства потребни за спроведување на законот и за начинот на обезбедување на тие средства.

Подносителот на нацртот на закон со кој се вршат измени или дополнувања на закон, кон нацртот е должен да го поднесе и текстот на одредбите на постојниот закон што се менуваат односно дополнуваат.

Член 297

Во однос на поднесувањето и упатувањето на нацртот на закон како и неговото разгледување во одборите и во Законодавно-правната комисија, сходно се применуваат одредбите на овој деловник кои се однесуваат на предлог за донесување на закон.

Член 298

На седница на надлежниот собор по нацртот на закон прво се води претрес во начело.

Претресот во начело се врши на тој начин што членовите на соборот ги изнесуваат своите мислења за тоа дали начелата врз кои треба да се засновува законот, утврдени од надлежните собори, се правилно и доследно спроведени во нацртот на закон и дали со него се опфатени основните односи што треба да се уредат со него.

Член 299

Ако надлежниот собор не го усвои нацртот на закон во начело, нацртот ќе го врати на неговиот подносител и со заклучок ќе утврди во кој поглед нацртот треба да се измени или дополни.

Соборот може да определи рок во кој подносителот ќе му достави изменет односно дополнет нацрт на законот.

Член 300

Ако надлежниот собор го усвои нацртот на закон во начело, се минува на претрес на нацртот во поединости.

Претресот во поединости се врши на тој начин што се расправа за одделни прашања дадени во рамките на општите и основните поставки во одделни членови од нацртот на закон.

По завршениот претрес, соборот со заклучок ги утврдува своите ставови и забелешки на нацртот на закон и му ги упатува на подносителот на нацртот, за овој да изработи предлог на закон и да му го достави на Собранието.

Г. Предлог на закон

Член 301

Предлогот на закон се поднесува во форма во која се донесуваат законите.

Со предлогот на закон се поднесува и образложение кое особено ги опфаќа: причините поради кои се донесува законот, односите што се уредуваат со законот, податоците за износот на финансиските средства потребни за спроведување на законот и начинот на обезбедување на тие средства, како и други околности што се од значење за прашањата што се уредуваат со законот.

Со предлогот на закон се поднесува и преглед на самоуправниите општи акти што треба да се донесат од носителите на општествените права и должности за доследно извршување на предложениот закон, како и преглед и рокови на спроведбените прописи што треба да се донесат за извршување на законот.

Подносителот на предлогот на закон, со кој се вршат измени или дополнувања на закон, кон предлогот на закон е должен да го поднесе и текстот на одредбите на постојниот закон што се менуваат односно дополнуваат, ако соборите претходно не претресувале нацрт на закон.

Член 302

Во поглед на поднесувањето и упатувањето на предлог на закон, како и неговото разгледување во одборите и во Законодавно-правната комисија, сходно се применуваат одредбите на овој деловник кои се однесуваат на предлог за донесување на закон, со тоа што предлозите што ги даваат со цел да се дополни или измени предлогот на закон, одборите и Законодавно-правната комисија ги поднесуваат до надлежните собори во форма на амандмани.

Член 303

Предлагачот на законот односно неговиот претставник во почетокот на претресот на предлогот на закон на седница на собор може да дава образложенија по предлогот. Тој има право да учествува во текот на целиот претрес по предлогот на закон, да дава појаснувања и да изнесува свои мислења.

Член 304

Претставникот на Извршниот совет може да учествува во текот на целиот претрес на предлогот на закон на седница на собор, односно на седница на собранието на самоуправни интересна заедница и кога не е предлагач на законот.

Член 305

Претресот на предлог на закон на седниците на надлежните собори, односно на седница на собранieto на самоуправни интересна заедница, го опфаќа општиот претрес на предлогот и претресот на текстот на предлогот.

Во текот на општиот претрес на предлогот се расправа за предлогот во начело и можат да се изнесуваат мислења, да се бараат појаснувања и да се покренуваат други прашања во поглед на решенијата што се дадени во предлогот на закон.

Во текот на претресот на текстот на предлогот на закон се расправа за текстот во целина, а може да се одлучи да се расправа за предлогот по делови.

Во текот на претресот на текстот на предлогот на закон се одлучува и за амандманите.

Член 306

Ако е во прашање предлог на сложен или обемен закон, како и во други случаи кога се смета дека е тоа потребно, а претходно не бил претресуван нацрт на тој закон, соборот односно собранieto на самоуправни интересна заедница може да одлучи предлогот на закон да го претресува како нацрт на закон.

Д. Амандмани

Член 307

Предлог за измена или дополнување на предлог на закон се поднесува во форма на амандман.

Член 308

Амандманот се поднесува писмено.

Амандманот мора да биде образложен.

Ако амандманот содржи одредби со кои се ангажираат финансиски средства, подносителот на амандманот е должен истовремено да укаже и на можностите за обезбедување на тие средства.

Подносителот на амандманот е должен да укаже дали со амандманот се предизвикуваат последици по материјалната и друга положба на работните луѓе и граѓаните, на организациите на здружениот труд и на другите самоуправни организации и заедници.

Член 309

Амандман може, по правило да се поднесе најдоцна осум дена пред денот определен за одржување на седницата на соборот на која ќе се претресува предлогот на закон, а се поднесува преку претседателот на соборот.

Член 310

Претседателот на соборот веднаш им го доставува амандманот на сите делегати во соборот, на подносителот на предлогот на закон и на Извршниот совет, кога тој не е предлагач на законот.

Амандманот на предлог на закон претседателот на соборот му го доставува и на надлежниот одбор на соборот и на Законодавно-правната комисија на Собранието за да го проучат и на соборот да му достават извештај со свои мислења и предлози.

Член 311

Ако амандманот на предлог на закон содржи одредби со кои се ангажираат финансиски средства, претседателот на соборот амандманот веднаш ќе му го достави и на одборот на соборот во чиј

делокруг спаѓаат прашањата на буџетот, за да го проучи влијанието на амандманот врз средствата со кои се располага и можните извори за финансирање на предложените решенија и за тоа да го известат соборот.

Член 312

Делегат во надлежниот собор, чиј предлог го поддржуваат најмалку десет други делегати во тој собор, може, по исклучок, да поднесе амандман на предлог на закон на седница на соборот, во текот на претресот на тој предлог. И ваков амандман се поднесува писмено и мора да биде образложен.

Подносителот на предлогот на закон може да поднесува амандмани сè до заклучувањето на претресот по предлогот на закон. Извршниот совет може да поднесува амандмани и на предлози на закон што не ги поднел тој и тоа сè до заклучувањето на претресот по предлогот на закон.

Ако амандманот не е поднесен во рокот од член 309 на овој деловник, се смета дека е поднесен на седница на соборот.

Амандманот на подносителот на предлогот на закон и амандманот со кој тој се согласил се сметаат за составен дел на предлогот на закон.

Член 313

Ако амандманот на предлог на закон содржи одредби со кои се менуваат начелата врз кои се засновува законот, а кои претходно ги утврдиле надлежните собори, или ако усвојувањето на амандманот би повлекувало со себе побитни измени на текстот на предлогот на закон, за амандманот не може да се одлучува на седница на собор ако надлежниот одбор на соборот и Законодавно-правната комисија не му поднеле свој извештај за тој амандман.

За амандманите од член 311 на овој деловник соборот на седницата не може да одлучува ако по него не добил извештај од соодветниот одбор.

Член 314

За амандманот се води посебен претрес на седница на соборот во кој е поднесен.

За амандманот има право да се изјасни подносителот на предлогот на закон и известителот на надлежниот одбор или друго работно тело што го претресувало законот, кога за тоа е овластено според одредбите на овој деловник.

Извршниот совет има право да се изјаснува за амандманите и кога тој не го поднел предлогот на закон.

Член 315

По амандман на предлог на закон, поднесен во текот на претресот на предлогот на закон, соборот може да одлучи претресот да се одложи и да продолжи на една од наредните седници или претресот да се прекине додека надлежниот одбор и Законодавно-правната комисија не го проучат амандманот.

Соборот ќе го одложи претресот на амандманот ако подносителот на предлогот на закон, Извршниот совет или надлежниот одбор и Законодавно-правната комисија побараат одлучувањето по амандманот да се одложи за да можат амандманот да го проучат и по него да се изјаснат.

Член 316

За амандманот се одлучува пред да се гласа за членот од предлогот на закон на кој се однесува амандманот.

Ако на ист член од предлогот на закон се поднесени два или повеќе различни амандмани, за амандманите се гласа според редот по кој се под-

внесени. Доколку со некој од амандманите се предлага бришење на одделен член од предлогот на закон, прво се гласа за тој амандман и ако тој амандман биде усвоен, нема да се гласа за другите амандмани на тој член.

Г. Скратување на роковите во постапката за донесување на закон

Член 317

Ако не е во прашање сложен или обемен закон, овластениот предлагач на законот, со поднесувањето на предлогот за донесување на закон или предлог на закон, може да предложи роковите за извршување на одделни работи определени со овој деловник, да се скратат.

Предлог за скратување на роковите од претходниот став може да поднесе и претседателот на Собранието, претседателот на соборот, одбор на соборот и Извршниот совет ако не е предлагач на законот.

Член 318

Предлогот за скратување на роковите мора да биде образложен.

За предлогот се известуваат сите делегати во соборот и Законодавно-правната комисија како и Извршниот совет кога тој не е предлагач истовремено кога им се доставува предлогот за донесување на закон односно предлогот на закон.

Член 319

Откако ќе го прими предлогот за скратување на роковите, претседателот на надлежниот собор може да свика седница на соборот и пред да истекне рокот кој според одредбите на овој деловник, мора да измине од денот на доставувањето на извештајот и на другите материјали на членовите на соборот до денот определен за одржување на седницата на која ќе се претресува предлогот за донесување на закон односно предлогот на закон.

Претседателот на соборот може и по своја иницијатива, а по претходно прибавено мислење од надлежниот одбор и од Законодавно-правната комисија, да свика седница на соборот на начин од претходниот став, со тоа што во актот за свикнување на седницата ќе укаже дека роковите се скратени.

Член 320

Соборот на седницата претходно одлучува по предлогот за скратување на роковите и, ако го усвои тој предлог, пристапува кон претресување на предлогот за донесување на закон односно предлог на закон.

Ако не го усвои предлогот за скратување на роковите, соборот ќе го одложи претресот на предлогот за донесување на закон односно предлогот на закон.

Член 321

Во постапката за донесување на закон во која се скратени роковите, амандмани можат да се поднесуваат сè до заклучувањето на претресот по предлогот на закон.

Во претрес се земаат сите амандмани на делегатите, без оглед на тоа дали ги поддржуваат со овој деловник определен број делегати.

Е. Итна постапка за донесување на закон

Член 322

По исклучок, закон може да се донесе и по итна постапка.

По итна постапка може да се донесе закон само кога е тоа неопходно заради спречување и отстранување на поголеми нарушувања во стопанството или кога тоа го бараат интересите на народната одбрана, безбедноста или поголеми елементарни непогоди или други вонредни и неодољни потреби.

Член 323

Донесување на закон по итна постапка може да предложи секој овластен предлагач на закон.

Во својот предлог овластениот предлагач е должен посебно да укаже во што се состои основаната и неодољната потреба од итно донесување на законот и кои се штетните последици што би ги предизвикало одлагањето на донесувањето на тој закон.

Кон предлогот законот да се донесе по итна постапка се поднесува и предлогот на закон чие донесување се предлага.

Член 324

За оправданоста на предлогот да се донесе закон по итна постапка одлучуваат соборите надлежни за донесување на законот.

Ако предлогот не го поднел Извршниот совет, пред одлучувањето по предлогот, соборите ќе побараат мислење од Извршниот совет.

Член 325

Ако надлежните собори го усвојат предлогот законот да се донесе по итна постапка, се пристапува кон претрес по предлогот на закон на седницата на соборот.

Соборите можат, пред или во текот на претресот, да побараат од надлежниот одбор и од Законодавно-правната комисија, секој во својот делокруг, итно да поднесе свое мислење и предлози по предлогот на закон.

Член 326

На предлог на закон што се донесува по итна постапка секој делегат може да поднесува амандмани до заклучувањето на претресот.

Ако со амандманот се менуваат начелата врз кои се засновува предлогот на закон или ако со неговото усвојување би биле предизвикани побитни измени во текстот на предлогот на закон, односно ако со амандманот се ангажираат финансиски средства, се применуваат одредбите на членовите 311 и 313 од овој деловник. Одборите и Законодавно-правната комисија се должни веднаш да го разгледаат амандманот и на соборите да им поднесат извештај со мислења и предлози по него.

2. Учество на другите собори во донесувањето на закони од страна на надлежните собори

Член 327

Секој делегат во соборот и одбор на соборот можат на соборот да му предложат да претресе предлог за донесување на закон, нацрт односно предлог на закон во чие донесување тој собор не учествува, ако со тој закон се уредуваат прашања кои се однесуваат и на областа од делокругот на тој собор (друг собор).

Предлогот му се поднесува на претседателот на соборот, а може да се поднесе и на седница на соборот.

Ако предлогот му е поднесен на претседателот на соборот, тој е должен да го внесе во предлогот на дневниот ред за седницата на соборот.

Претседателот на соборот може и по сопствена иницијатива да внесе во предлогот на дневниот ред претресување на предлог односно на нацрт на закон од став 1 на овој член.

Член 328

Ако надлежниот собор бара од друг собор мислење по предлог за донесување на закон, нацрт или предлог на закон од неговиот делокруг, другиот собор е должен предлогот односно нацртот да го претресе и по него да даде мислење.

Член 329

Ако другиот собор го усвои предлогот да претресе предлог за донесување на закон, нацрт односно предлог на закон, во чие донесување тој не учествувал или ако надлежниот собор бара од него мислење по таков предлог односно нацрт, предлогот односно нацртот со сите материјали кои се однесуваат на нив им се доставува и на сите делегати во другиот собор.

Член 330

Во поглед на разгледувањето на предлог за донесување на закон, нацрт односно предлог на закон од член 327 на овој деловник од страна на одборите на другиот собор, како и во поглед на претресувањето на тие предлози односно нацрти на седница на другиот собор, сходно се применуваат одредбите на овој деловник за постапката за донесување на закон во надлежните собори.

Член 331

Откако ќе го разгледа предлогот за донесување на закон, нацртот односно предлогот на закон, другиот собор со заклучок го утврдува своето мислење.

Заклучокот од претходниот став претседателот на другиот собор им го доставува на претседателите на надлежните собори.

Член 332

Надлежните собори се должни да ги земат предвид мислењата и предлозите на другиот собор, по нив да заземат свој став и за својот став го известат тој собор.

3. Донесување на закони и постапка за усогласување на ставовите на надлежните собори

Член 333

Законот се смета за донесен кога во надлежните собори е изгласан во истоветен текст.

Член 334

Претседателот на еден од надлежните собори што го усвоил предлогот на закон ги известува за тоа претседателите на другите надлежни собори.

Претседателите на надлежните собори утврдуваат дали законот е изгласан во истоветен текст во соборите.

Член 335

Откако претседателите на надлежните собори ќе утврдат дека законот е изгласан во истоветен текст, донесениот закон му го упатуваат на претседателот на Собранието за прогласување.

Член 336

Претседателот на Собранието го известува Претседателството на Републиката дека законот е донесен и дека може да се прогласи.

Член 337

Кога надлежните собори, при одлучувањето по предлог за донесување на закон, ќе утврдат противречни начела врз кои треба да се засновува законот, или утврдат различни прашања што со законот треба да се уредат, како и кога при одлучувањето по предлог на закон законот не го донесат во истоветен текст, ќе се спроведе постапка за усогласување.

Ако при одлучувањето по предлог за донесување на закон еден од надлежните собори го усвои тој предлог, а другиот го одбие — натамошна постапка за донесување на тој закон во двата собора не се спроведува.

Член 338

Заради постигање на согласност меѓу надлежните собори по спорните прашања од член 337, став 1 на овој деловник, соборите го продолжуваат претресот по предлогот за донесување на закон односно по предлогот на закон и одново гласаат за спорните прашања.

Член 339

Ако меѓу соборите и по два претреса еднопруго не се постигне согласност за истоветноста на начелата врз кои треба да се засновува предлогот за донесување на закон и за прашањата што со него треба да се уредат или ако не се постигне согласност за истоветноста на текстот при одлучувањето по предлогот на закон, соборите формираат заедничка комисија, составена од по три члена и на таа комисија ѝ доверуваат да изготви предлог за решение на спорните прашања.

Ако во заедничката комисија не се постигне согласност или ако еден собор не го усвои предлогот на комисијата за решение на спорните прашања, предлогот за донесување на закон се смета дека е одбиен, а предлогот на закон се претресува на заедничка седница на надлежните собори.

Ако и на заедничката седница на надлежните собори не се постигне согласност, предлогот на закон се симнува од дневниот ред.

Предлогот на закон што е симнат од дневниот ред може, по барање на еден од надлежните собори или по барање на Извршниот совет, повторно да биде ставен на дневен ред на седниците на соборите по истекот на шест месеци од денот на неговото симнување од дневен ред, доколку соборите договорно не одлучат да го стават на дневен ред пред истекот на овој рок.

4. Учество на собранијата на самоуправните интересни заедници во донесувањето на закони

Член 340

Одредбите на овој деловник за постапката за донесување на закони, за учеството на другите собори во донесувањето на закони од страна на надлежните собори, како и за донесувањето на закони и постапката за усогласување на ставовите

вите на надлежните собори сходно се применуваат и на собранијата на самоуправните интересни заедници, доколку со овој деловник не е поинаку определено.

Член 341

Кога поради несогласност меѓу Соборот на здружениот труд и собранието на самоуправната интересна заедница не може да биде донесен законот ни по спроведената постапка за усогласување, законот се смета за донесен во текстот изгласан во Соборот на здружениот труд, ако за него гласале мнозинството делегати во Соборот на здружениот труд.

5. Донесување на републичкиот општествен план, републичкиот буџет и завршната сметка

Член 342

Извршниот совет е должен предлогот на основите на републичкиот општествен план односно на републичкиот буџет за наредната година на Собранието да му ги достави во рокот утврден со програмите за работа на надлежните собори на Собранието.

Член 343

Претседателот на Собранието ги упатува предлозите од член 342 на овој деловник до: претседателите на соборите на Собранието, собранијата на самоуправните интересни заедници, собранијата на општините, Претседателството на Републиката, Советот на Републиката, делегатите на Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ, Републиката конференција на социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Македонија, Централниот комитет на Сојузот на комунистите на Македонија, Сојузот на синдикатите на Македонија, Републичкиот одбор на Сојузот на здруженијата на борците од Народноослободителната војна на Македонија, Стопанската комора на Македонија и делегациите на самоуправните организации и заедници и на општествено-политичките организации.

Член 344

Пред претресувањето во соборите, предлогот на основите на републичкиот општествен план односно на буџетот го претресуваат собранијата на самоуправните интересни заедници.

Собранијата на самоуправните интересни заедници на соборите им даваат мислења во однос на утврдувањето на насоките за изработка на планот односно буџетот. Во мислењето се наведуваат и причините поради кои се предлага тоа.

Соборите ги претресуваат предлозите на основите на планот односно на буџетот и мислењата на собранијата на самоуправните интересни заедници, заземаат став по нив и утврдуваат насоки за изработка на републичкиот општествен план односно републичкиот буџет.

Член 345

Во согласност со насоките на соборите и предвидувањата на здружениот труд, Извршниот совет утврдува нацрт на републичкиот општествен план и му го поднесува на Собранието.

Член 346

Во согласност со насоките на соборите, Извршниот совет утврдува нацрт на републичкиот буџет и му го поднесува на Собранието.

Член 347

Претресувањето и утврдувањето на нацртот на републичкиот општествен план односно на републичкиот буџет се врши сходно со одредбите на членовите 343 и 344 на овој деловник.

Член 348

Во согласност со усвоениот нацрт на републичкиот општествен план и со самоуправните спогодби и општествените договори на организациите на здружениот труд и на другите самоуправни организации и заедници, Извршниот совет утврдува предлог на републичкиот општествен план и му го поднесува на Собранието.

Член 349

Во согласност со усвоениот нацрт на Републичкиот буџет, Извршниот совет утврдува предлог на републичкиот буџет и му го поднесува на Собранието.

Член 350

Со предлогот на републичкиот општествен план односно со предлогот на републичкиот буџет, Извршниот совет ја поднесува и потребната документација. Документацијата со предлогот на републичкиот буџет, покрај другото, мора да содржи и информација за извршувањето на буџетот во првото полугодие на тековната година и процена на извршувањето на буџетот до крајот на таа година.

Член 351

Пред претресувањето во соборите предлогот на републичкиот општествен план односно предлогот на републичкиот буџет го претресуваат собранијата на самоуправните интересни заедници.

Собранијата на самоуправните интересни заедници на соборите им даваат мислења и предлози за предлогот на републичкиот општествен план односно за предлогот на републичкиот буџет.

Мислење и предлози за предлогот на републичкиот општествен план на соборите можат да им поднесат организациите на здружениот труд и други самоуправни организации и заедници и нивни здруженија.

Член 352

Работните тела на Собранието и на соборите, во рамките на својот делокруг, ги претресуваат деловите на републичкиот општествен план кои се однесуваат на развитокот на областа од нивниот делокруг.

Работните тела на Собранието и на соборите, во рамките на својот делокруг, ги претресуваат деловите на републичкиот буџет со кои се обезбедуваат средства за работата на републичките органи на управата надлежни за областа што спаѓа во нивниот делокруг. На седниците на кои ги претресуваат овие делови, одборите можат да повикуваат соодветни републички органи и организации и, пред да заземат свој став по нив, ги разгледуваат и програмите за работа на тие органи и организации и обемот на нивните со закон утврдени задачи.

Член 353

На седниците на соборите предлогот на републичкиот општествен план и предлогот на републичкиот буџет се претресуваат прво во начело, а потоа по текстот. Соборите можат да одлучат претресот по текстот да се води по глави, односно по раздели.

Амандмани на предлогот на планот и на предлогот на буџетот се поднесуваат и за нив се одлучува во текот на претресот по текстот.

Член 354

Пред гласањето за предлогот на републичкиот општествен план односно за предлогот на републичкиот буџет, соборите ќе одлучат дали ќе се гласа за секоја глава односно за секој раздел посебно или за предлогот ќе се гласа во целина.

По определени глави односно раздели, соборите гласаат посебно кога тоа ќе го побара еден делегат во соборот, чие барање го поддржуваат најмалку десет делегати во соборот.

По завршеното гласање по глави односно по раздели, се гласа за предлогот на планот односно на буџетот во целина.

Член 355

При донесувањето на републичкиот општествен план и на републичкиот буџет сходно се применуваат одредбите на овој деловник кои се однесуваат на постапката за донесување на закон, доколку со одредбите за донесување на планот односно буџетот не е поинаку определено.

Член 356

Ако соборите не постигнат согласност за истоветноста на текстот на републичкиот општествен план и републичкиот буџет, соборите формираат заедничка комисија од по три члена, на која ѝ доверуваат усогласување на ставовите по спорните прашања.

Ако во заедничката комисија на соборите не се постигне согласност по спорните прашања, или ако соборите не го усвојат мислењето на заедничката комисија, трите собори одржуваат заедничка седница заради донесување на републичкиот општествен план и републичкиот буџет.

Републичкиот општествен план и републичкиот буџет се сметаат за донесени ако на заедничката седница на трите собори на Собранието за нив гласале мнозинството делегати што присуствуваат на заедничката седница на соборите.

Член 357

Законите и другите акти за извршување на републичкиот општествен план и за основите на економската политика на Републиката се донесуваат според одредбите на овој деловник за донесување на републичкиот општествен план.

Завршната сметка за извршување на републичкиот буџет се донесува сходно со одредбите на овој деловник за донесување на републичкиот буџет.

Член 358

Соборите можат да одлучат наместо нацрт на републичкиот буџет Извршниот совет да изготви и да им поднесе предлог на републичкиот буџет.

6. Јавна дискусија по нацрт на закон

Член 359

Соборите можат да одлучат да се спроведе јавна дискусија по нацрт на закон кој е од поширок општествен интерес.

Член 360

Кога ќе одлучат нацрт на закон да се стави на јавна дискусија, надлежните собори ќе определат еден или повеќе одбори кои:

— ќе подготват и на соборите ќе им поднесат на усвојување документ кој ќе се објави, ако соборите таков документ не усвоиле при одлучувањето за ставање на нацртот на јавна дискусија;

— ќе се грижат документот што го усвоиле надлежните собори да се објави и да им биде достапен на граѓаните и на работните луѓе и организациите;

— ќе обезбедат собирање и средување на мислењата и предлозите што биле изнесени во текот на јавната дискусија;

— ќе подготват извештај за резултатите од јавната дискусија и ќе им го поднесат на надлежните собори.

За извршување на задачите од претходниот став надлежните собори можат да формираат посебна заедничка комисија.

Ако нацртот на закон, кој треба да се стави на јавна дискусија го поднел Извршниот совет, надлежните собори можат да одлучат задачите од став 1 на овој член да ги изврши Извршниот совет.

Член 361

Документот што се објавува заради јавна дискусија ги содржи проблемите што со законот треба да се решат, како и начинот на нивното решавање.

Кон документот се објавува и повик до граѓаните и работните луѓе и организациите да достават свои мислења и предлози. Во повикот се означува кому му се упатуваат мислењата и предлозите, како и рокот до кога тие можат да се упатуваат.

Член 362

Извештајот за резултатите од јавната дискусија ги опфаќа мислењата и предлозите што биле изнесени во јавната дискусија.

Член 363

Откако ќе го примат извештајот за резултатите од јавната дискусија, надлежните собори ќе го продолжат претресот по нацртот на закон, при што ќе ги земат предвид мислењата и предлозите што биле изнесени во јавната дискусија.

7. Постапка за донесување на други акти

а) Декларации, резолуции, одлуки, препораки и заклучоци

Член 364

Во постапката за донесување на декларации, резолуции, одлуки и препораки кои се донесуваат со рамноправно учество на два или на трите собори, сходно се применуваат одредбите на овој деловник за претресување на предлог на закон, ако со овој деловник не е поинаку определено.

Предлагачот на општ акт од претходниот став, наместо предлог на општ акт, може да поднесе предлог за донесување или нацрт на тој акт и да предложи тој да се претресе според одредбите на овој деловник за претресување на предлог за донесување на закон односно на нацрт на закон.

Секој делегат во соборот, одбор на соборот и Претседателството на Собранието можат да предложат поднесениот предлог на општ акт од став 1 на овој член да се претресе според одредбите на овој деловник за претресување на предлог за донесување на закон.

По предлозите од ставовите 2 и 3 на овој член одлучува соборот.

Член 365

По предлогот на општ акт од член 364 на овој деловник на седницата на надлежниот собор се води единствен претрес.

Соборот може, по предлог од подносителот на предлогот на актот, од член на соборот или од одбор на соборот да одлучи да се спроведе одделно општ претрес по предлогот, а одделно претрес по текстот на предлогот.

б) Автентично толкување на закон

Член 366

Барање за донесување на автентично толкување на закон може да поднесе секој делегат, работно тело на Собранието и на соборите, Извршниот совет, функционер што раководи со републички орган на управата, Уставниот суд на Македонија, Врховниот суд на Македонија, Јавното обвинителство на Македонија, републичкиот општествен правобранител на самоупраувањето, како и други републички органи, собранија на општините, организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници доколку потребата од автентично толкување настанала во врска со примената на републичките закони во нивното работење.

Барањето за донесување на автентично толкување треба да биде образложено.

Член 367

Барањето за донесување на автентично толкување му се поднесува на претседателот на Собранието, кој ѝ го упатува на Законодавно-правната комисија.

По барањето за донесување на автентично толкување на закон, Законодавно-правната комисија може да бара мислење од надлежните одбори на соборите што го донеле законот чие толкување се бара.

Ако Законодавно-правната комисија оцени дека барањето за донесување на автентично толкување е оправдано, ќе изготви предлог на автентично толкување и ќе им го достави на соборите односно на собранијата на самоуправните интересни заедници во чиј делокруг спаѓа донесувањето на соодветниот закон.

Ако според мислењето на Законодавно-правната комисија барањето за донесување на автентично толкување не е оправдано, Комисијата ќе им поднесе за тоа извештај на соборите од претходниот став, кои одлучуваат по барањето и поднесениот извештај. За оваа одлука на соборите се известува подносителот на барањето.

Член 368

Предлогот на автентично толкување се претресува во соборите и во собранијата на самоуправните интересни заедници по иста постапка по која се претресуваат и предлозите на закони.

Автентичното толкување се смета за донесено кога е изгласано во истоветен текст во надлежните собори, односно во собранијата на самоуправните интересни заедници.

8. Претресување на извештаи, анализи и други материјали

Член 369

Претресот по извештаите, анализите и другите материјали во одборите и соборите е единствен.

Член 370

За претресот на извештај, анализа или друг материјал одборот му поднесува извештај на соборот.

Претставникот на подносителот на извештајот, анализата или другиот материјал може на седницата на одборот и на соборот да дава усни појаснувања за нив.

Ако одборот заклучи неговиот известител да поднесе и усен извештај на седницата на соборот, усниот извештај ги содржи само основните податоци за претресување на прашањето. Доколку одборот заклучи да не поднесува усен извештај на седницата на соборот, писмениот извештај ги содржи неговите констатации, предлози, мислења и сугестии како и одделни издвоени мислења на неговите членови.

9. Потврдување и согласност на статuti и самоуправни спогодби

Член 371

Статутите и самоуправните спогодби на самоуправните организации и заедници и на фондочите за кои Собранието е надлежно да ги потврдува или да дава согласност, претседателот на Собранието им ги доставува на претседателите на надлежните собори и на Законодавно-правната комисија, како и на другите заинтересирани работни тела на Собранието.

Статутите и самоуправните спогодби му се доставуваат и на Извршниот совет кој дава свое мислење по нив.

Член 372

Претседателот на соборот примениот статут и самоуправната спогодба му ги доставува на надлежниот одбор, а делегатите во соборот ги известува дека е примен статут односно самоуправна спогодба за потврдување или за согласност и дека се наоѓа во документацијата на Собранието.

Член 373

По прибавеното мислење од Извршниот совет и од заинтересираните работни тела на Собранието и на соборите, надлежните одбори и Законодавно-правната комисија го разгледуваат статутот односно самоуправната спогодба на свои седници. Тие можат да одржат и заедничка седница. На седницата се повикуваат претставници на подносителот на статутот односно на самоуправната спогодба и на заинтересираните работни тела на Собранието и на соборите.

Член 374

Ако на седницата на одборите и на Законодавно-правната комисија бидат ставени забелешки, одборот односно Законодавно-правната комисија забелешките ќе ѝ ги достави на организацијата што го донела статутот односно самоуправната спогодба и ќе определи рок во кој да се изјасни по забелешките.

По примените ставови по забелешките, надлежните одбори и Законодавно-правната комисија изготвуваат свој извештај и предлог на одлука за потврдување, односно согласност на статутот и на самоуправната спогодба и му ги доставуваат на претседателот на соборот.

Член 375

Одлуката за потврдување односно согласност на статут и на самоуправна спогодба е донесена ако двата надлежни собора ја донесат во истоветен текст.

Одредбите за донесувањето на одлука од овој деловник сходно се применуваат и на донесувањето на одлука за потврдување или согласност на статут и на самоуправна спогодба.

10. Постапка за именување и разрешување

Член 376

Предлозите за именување и разрешување членови на органите на управување на организациите на здружениот труд и на други самоуправни организации и заедници за кои е тоа определено со закон или со друг акт на Собранието, Комисијата за прашања на изборите и именувањата ги доставува едновременно до Соборот на здружениот труд и до Општествено-политичкиот собор.

Именувањето односно разрешувањето се сметаат за извршени ако предлогот за именување односно за разрешување е усвоен во истоветен состав во двата собора.

ХП. ПОСТАПКА ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА АКТИТЕ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА И ПРЕДЛАГАЊЕ НА СОЈУЗНИ ЗАКОНИ

1. Делокруг

Член 377

Собранието на заедничка седница на сите собори:

— утврдува предлог за пристапување кон измена на Уставот на СФРЈ;

— донесува одлука за давање согласност на предлогот за пристапување кон измена на Уставот на СФРЈ;

— утврдува мислење по нацртот за измена на Уставот на СФРЈ;

— донесува одлука за давање согласност на текстот за измена на Уставот на СФРЈ;

— донесува одлука за давање согласност на деловникот на Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ;

— донесува одлука за давање согласност на програмите за работа на Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ, во делот кој се однесува на актите што се донесуваат врз основа на согласност на републичките и покраинските собранија.

Член 378

Соборот на здружениот труд, Соборот на општините и Општествено-политичкиот собор рамноправно даваат согласност:

— на општествениот план на Југославија;

— на сојузните закони со кои се уредуваат односите во областите на кредитирањето побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини и на системот на извори на средствата за финансирање на федерацијата;

— за утврдување на вкупниот обем на расходите на буџетот на федерацијата за секоја година;

— за формирање на фондови и преземање на обврски на федерацијата освен кога, според одредбите на Уставот на СФРЈ, сојузните органи се овластени самостојно да формираат фондови и да преземаат обврски на федерацијата.

Член 379

Предлогот на општествениот план на Југославија го претресуваат и собранијата на самоуправните интересни заедници во делот кој се однесува на дејностите за кои се тие формирани и на соборите на Собранието им даваат свои мислења и предлози.

Соборите на Собранието, при давањето согласност на Предлогот на општествениот план на Југославија, ги земаат предвид мислењата и предлозите на собранијата на самоуправните интересни заедници и за своите ставови по нив ги известуваат собранијата на самоуправните интересни заедници.

Член 380

Согласност за ратификување на меѓународни договори кои бараат донесување на нови или менување на важечките закони, даваат соборите на Собранието кои се надлежни за работите на кои се однесува меѓународниот договор.

Член 381

Соборот на здружениот труд самостојно дава согласност на сојузните закони со кои се уредуваат односите во областите на: монетарниот систем и емисиите на пари; девизниот систем, надворешно-трговскиот промет, кредитниот и другите економски односи со странство; формирањето на паричните и девизните резерви и располагањето со нив, кога е тоа од интерес за целата земја; царинската и вонцаринската заштита; општествената контрола на цените на производите и услугите; утврдувањето на приходите на општествено-поли-

тичките заедници што се остваруваат со оданочување на производите и услугите во прометот; утврдувањето на мерките за ограничување на пазарот и слободата на прометот на стоки и услуги и мерките што се основа за компензација и начинот на формирање на компензацијата; здружувањето на организациите на здружениот труд што вршат стопанска дејност и нивното здружување во стопанска комора за целата територија на СФРЈ и задолжително здружување на организациите на здружениот труд во заедници.

2. Постапка за давање согласност

Член 382

Нацртите и предлозите на актите што ќе ги добие од Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ, претседателот на Собранието им ги доставува на претседателите на соборите на Собранието, на Законодавно-правната комисија, на Извршниот совет и на Претседателството на Републиката.

Предлогот на општествениот план на Југославија претседателот на Собранието им го доставува и на претседателите на собранијата на самоуправните интересни заедници, а предлозите за ратификација на меѓународните договори и на Комисијата за надворешно-политички прашања и односи со странство.

Член 383

Претресот по нацртите и предлозите на актите на кои се дава согласност во одборите на соборите, во Законодавно-правната комисија и во соборите на Собранието се врши сходно со одредбите на овој деловник за донесување на републички закони.

При претресот на актите од претходниот став одборите на соборите, Законодавно-правната комисија и соборите на Собранието ги земаат предвид и мислењата и предлозите на Извршниот совет и на Претседателството на Републиката.

Член 384

По нацртите на актите, соборите на Собранието утврдуваат предлози и мислења.

Кога нацртот на актот го претресуваат два или три собори, предлозите и мислењата на соборите се усогласуваат.

Претседателот на Собранието го известува Соборот на републиките и покраините за предлозите и забелешките на Собранието по нацртот на актот.

Член 385

Согласност на предлог на акт надлежните собори на Собранието даваат со одлука.

Одлуката за давање согласност на предлог на акт се смета дека е донесена ако ја усвојат во истоветен текст надлежните собори на Собранието.

Одлуката за давање согласност на предлог на акт ја потпишува претседателот на Собранието.

Член 386

Овластувањето на делегацијата на Собранието во Соборот на републиките и покраините, од името на Собранието таа да даде согласност на предлог на акт, соборите на Собранието го даваат со одлука.

Одлуката за овластување на делегацијата се смета дека е донесена ако ја усвојат во истоветен текст надлежните собори на Собранието.

Одлуката за овластување на делегацијата ја потпишува претседателот на Собранието.

Член 387

Ако Собранието одлучи да не даде согласност на предлог на акт, во одлуката се наведуваат и причините поради кои не е дадена согласност.

Член 388

Одлуките за давање согласност не се објавуваат.

3. Предлагање на сојузни закони

Член 389

Соборот на здружениот труд и Општествено-политичкиот собор на Собранието, од името на Собранието, предлозите за донесување на закон и други општи акти од делокругот на Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ, кои се донесуваат во согласност со републиките и покраинските собранија, ги утврдуваат на заедничка седница или рамноправно или секој собор одделно.

Кога предлогот од претходниот став го утврдува еден од соборите на одделна седница, тој е должен да прибави мислење од другиот собор.

Член 390

Соборот на општините на Собранието може да му предложи на Соборот на здружениот труд односно на Општествено-политичкиот собор на Собранието да поднесат предлог од член 389 на овој деловник и едновременно им поднесува текст на предлогот за донесување на законот односно на другиот општ акт.

Ако Соборот на здружениот труд односно Општествено-политичкиот собор не се согласат со предлогот на Соборот на општините, тие се должни да го известат за причините поради кои не го усвоиле неговиот предлог.

ХШ. ДЕЛЕГАЦИЈА НА СОБРАНИЕТО ВО СОБОРОТ НА РЕПУБЛИКИТЕ И ПОКРАИНИТЕ И ДЕЛЕГАТИ ВО СОЈУЗНИОТ СОБОР НА СОБРАНИЕТО НА СФРЈ

1. Делегацијата на Собранието во Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ

Член 391

Делегацијата на Собранието во Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ (делегација) учествува во надлежните собори на Собранието во заземањето на ставови по прашањата од делокругот на Соборот на републиките и покраините за кои се одлучува во согласност со собранијата на републиките и автономните покраини.

По прашањата од претходниот став членовите на делегацијата учествуваат во работата на работните тела на Собранието и на соборите.

Член 392

Делегацијата, во заземањето на ставови и определувањето за прашањата за кои се одлучува во Соборот на републиките и покраините, ги застапува ставовите на Собранието.

Член 393

Врз основа на заклучок на Собранието, делегацијата во Соборот на републиките и покраините:

- предлага донесување на сојузни закони и други општи акти од делокругот на Соборот што се донесуваат врз основа на согласност на собранијата на републиките и автономните покраини;
- поднесува интерпелација за претресување на определени политички прашања во врска со работата на Сојузниот извршен совет;
- предлага да се постави прашање на доверба на Сојузниот извршен совет.

Член 394

Делегацијата го известува Собранието за прашањата што ги претресува Соборот на републиките и покраините и за ставовите на другите делегации по тие прашања, како и за својата работа во Соборот.

Известувањата од претходниот став делегацијата ги поднесува писмено на надлежните собори на Собранието.

Соборите на Собранието можат да одлучат известувањето од претходниот став да се претресе на седница на собор или на заедничка седница на сите собори. На ваква заедничка седница на соборите претседава претседателот на Собранието.

Член 395

За прашањата што ги претресува Соборот на републиките и покраините и за усогласување со ставовите на другите делегации по тие прашања, делегацијата може да дава иницијатива за нивно претресување на седници на работните тела на Собранието и на соборите.

По прашањата од претходниот став, делегацијата може да иницира свикување на информативни и консултативни состаноци со претставници на заинтересираните органи и организации во Републиката.

Член 396

Во Соборот на републиките и покраините и неговите работни тела делегацијата соработува со делегациите на собранијата на другите републики и на автономните покраини заради меѓусебно запознавање со мислењата, забелешките и предлозите односно за ставовите и за изнаоѓање на усогласени решенија.

Член 397

Делегацијата има претседавач кој делегацијата го избира од редот на своите членови.

Начинот на изборот и разрешувањето на претседавачот на делегацијата го определува делегацијата.

Член 398

За изборот и разрешувањето на претседавачот на делегацијата, претседателот на Собранието го известува Соборот на републиките и покраините, претседателите на соборите на Собранието и претседателот на Извршниот совет на Собранието.

Член 399

Во Соборот на републиките и покраините ставот на Собранието го изнесува претседавачот на делегацијата или член на делегацијата што таа ќе го определи.

Член 400

Претседавачот на делегацијата, по сопствена иницијатива или кога тоа ќе го побара член на делегацијата, свикува состанок на делегацијата.

Состанок на делегацијата може да свикува и претседателот на Собранието.

Член 401

Претседавачот на делегацијата или член на делегацијата што таа ќе го определи учествува во работата на Претседателството на Собранието кога се разгледуваат прашања во врска со остварувањето на координацијата на работата меѓу Соборот на републиките и покраините и неговите работни тела и Собранието, неговите собори и нивните работни тела.

Член 402

Заради поуспешно презентирање и застапување на ставовите на Собранието во Соборот на републиките и покраините, на делегацијата ѝ се обезбедуваат:

- информации и материјали потребни во застапувањето на ставовите на Собранието;
- податоци, известувања и мислења од државните органи, организациите на здружениот труд и од другите самоуправни организации и заедници;
- стручни, административни, технички и други услови за работа.

Член 403

Делегацијата, во согласност со одредбите на овој деловник, донесува деловник за својата работа со кој поблиску се уредува начинот на работа на делегацијата и други прашања во врска со нејзината работа.

2. Делегати во Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ

Член 404

Кога Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ претресува предлог на закон, друг пропис или општ акт, односно друго прашање од општ интерес за република, односно за автономна покраина и за рамноправноста на народите и народностите според посебна постапка, делегатите од Социјалистичка Република Македонија во Сојузниот собор можат да му предложат на Собранието да заземе ставови по тој акт односно прашање.

Пред седницата на која Собранието ги утврдува ставовите од претходниот став, по актот односно по прашањето свое мислење дава Извршниот совет.

Член 405

Собранието може, по предлог на закон, друг општ акт или друго прашање за кое се расправа и одлучува во Сојузниот собор, а се од значење за условите за работа и живеење или со кои се уредуваат други побитни прашања за работните луѓе и граѓаните, да даде свое мислење.

Иницијатива за давање на мислење по актите и прашањата од претходниот став можат да дадат и делегатите во Сојузниот собор од Социјалистичка Република Македонија.

Делегатите во Сојузниот собор од Социјалистичка Република Македонија можат да учествуваат на седниците на работните тела на соборите и на Собранието и на седниците на соборите кога тие ги утврдуваат овие мислења. За утврдените мислења се известуваат делегатите во Сојузниот собор.

За седниците од претходниот став се известуваат делегатите во Сојузниот собор од Социјалистичка Република Македонија.

Член 406

На делегатите од Социјалистичка Република Македонија во Сојузниот собор им се доставува гласилото на Собранието и другите изданија.

Делегатите во Сојузниот собор можат да ги користат документационите и информативните материјали со кои располага Собранието.

XIV. НАЧИН НА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВАТА И ДОЛЖНОСТИТЕ НА СОБРАНИЕТО СПРЕМА ИЗВРШНИОТ СОВЕТ

1. Претставување на Извршниот совет во Собранието

Член 407

Претседателот на Извршниот совет го претставува Извршниот совет во соборите на Собранието, на заедничка седница на соборите и на нивните работни тела и во работните тела на Собранието.

Член 408

Извршниот совет определува свои членови како постојани претставници во одделен собор на Собранието и во работните тела на соборите и на Собранието.

За свој постојан претставник во одделни работни тела на Собранието и на соборите, Извршниот совет може да определи и функционер кој раководи со републички орган на управата или со републичка организација, кој не е член на Извршниот совет, по прашањата од областите што спаѓаат во делокругот на органот, односно на организацијата со која тој раководи.

Член 409

Извршниот совет може да определи еден свој член да го претставува по определено прашање во одделен собор на Собранието и во работните тела на Собранието и на соборите.

Извршниот совет може да определи и функционер кој раководи со републички орган на управата или со републичка организација, кој не е член на Извршниот совет, да го претставува во одделен собор на Собранието или во работните тела на Собранието и на соборите по определено прашање од областа што спаѓа во делокругот на органот на управата односно на републичката организација со која тој раководи.

Член 410

Кога Извршниот совет им поднесува на соборите на Собранието предлог на акт односно друг предлог заради разгледување го известува соборот за својот претставник што го определил.

Претставниците на Извршниот совет присуствуваат на седниците на соборите на Собранието, на нивните работни тела и на седниците на работните тела на Собранието на кои се разгледува предлогот на актот што го поднел тој Совет и учествуваат во работата на соборите, нивните работни тела и работните тела на Собранието, ги изнесуваат ставовите на Извршниот совет и го известуваат Извршниот совет за ставовите и мислењата на соборите односно на работните тела.

Член 411

Извршниот совет упатува свои повереници кога на дневен ред на седница на соборите на Собранието, на нивните работни тела и на работните тела на Собранието е предлог на акт што го поднел тој Совет.

Извршниот совет може да упати свои повереници и во други случаи, кога тоа го смета за потребно.

Извршниот совет упатува повереници и кога тоа го бараат соборите на Собранието, нивните работни тела и работните тела на Собранието.

Повереникот на Извршниот совет присуствува на седниците на соборите на Собранието, на нивните работни тела и на седниците на работните тела на Собранието и дава известувања и објасненија за предлогот на актот и за другите прашања што се на дневен ред на седницата на соборите, на нивните работни тела и на работните тела на Собранието.

Член 412

Претседателите на соборите на Собранието, на нивните работни тела и на работните тела на Собранието го известуваат Извршниот совет за своите седници, а претседателот на Собранието за заедничката седница на соборите.

За седниците на соборите на Собранието и нивните работни тела и работните тела на Собранието на кои ќе се разгледува предлог на акт или друг предлог што го поднел Извршниот совет се известуваат и претставниците и поверениците на тој Совет.

Член 413

Одредбите за претставување на Извршниот совет во Собранието сходно се применуваат и на неговото претставување во собранијата на самоуправните интересни заедници, кога тие одлучуваат за прашањата од надлежност на Собранието.

2. Известување на Собранието за работата на Извршниот совет

Член 414

Извршниот совет е должен да го известува Собранието за својата работа.

Извршниот совет го известува Собранието особено за спроведувањето на политиката чии основи ги утврдило Собранието во целина или за одделни

области од општествениот живот, за извршување на одделни закони или други општи акти што ги донело Собранието, за движењето и развитокот на стопанството и на другите области од општествениот живот и општествените односи во тие области, како и за други работи што ги вршел и за проблемите што ги согледал во вршењето на своите

Член 415

Извршниот совет е должен да го извести Собранието за прашањата од претходниот член кога тоа го бара надлежниот собор на Собранието.

Секој собор на Собранието може да бара Извршниот совет да го извести за својата работа во областа што спаѓа во делокруг на соборот и за други прашања од таа област.

Претседателот на Собранието може да бара Извршниот совет да го извести Собранието за сите или за одделни прашања од претходниот член.

Член 416

Извршниот совет го известува Собранието за својата работа и за други прашања што произлегуваат од неговата работа преку свој претставник на седницата на оној собор во чиј делокруг спаѓа тоа прашање, или преку извештај што го доставува до претседателот на Собранието.

Извештајот што му го доставил Извршниот совет претседателот на Собранието го упатува до претседателите на сите собори на Собранието.

Извештајот на Извршниот совет за неговата работа во определен период го разгледуваат соборите на Собранието во чиј делокруг спаѓаат прашањата што ги содржи тој извештај.

Извештајот што го поднесува Извршниот совет по барање од еден собор на Собранието го разгледува тој собор.

Член 417

Ако Извршниот совет го известува Собранието со извештај, пред претресувањето на извештајот на Извршниот совет на седница на надлежниот собор на Собранието, овој извештај го разгледуваат надлежните работни тела на Собранието и на соборите а можат да го разгледуваат и други работни тела ако тој се однесува и на прашања од нивниот делокруг.

Откако ќе го разгледа извештајот на Извршниот совет, надлежното работно тело ќе му поднесе на соборот извештај со мислења и предлози за прашањата на кои се однесува извештајот на Извршниот совет.

Член 418

По известувањето на Собранието од страна на Извршниот совет на седниците на соборите се води претрес. Претресот се води на седницата на оној собор во чиј делокруг спаѓаат прашањата за кои Извршниот совет го известува Собранието.

Ако Извршниот совет го извештаил Собранието со писмен извештај, претставникот на Извршниот совет на почетокот од претресот може да даде усно појаснување по извештајот.

По завршениот претрес надлежните собори на Собранието можат да заземат став во однос на работата на Извршниот совет како и во однос на другите прашања што биле претресувани, да утврди обврски во однос на спроведувањето на политиката и на извршувањето на законите и на другите општи акти на Собранието, а може да му даде и насоки за работа на Извршниот совет како и на други носители на општествени права и должности.

Член 419

Одредбите за известување на Извршниот совет во Собранието сходно се применуваат и за известувањето на собранијата на самоуправните интересни заедници по прашањата од нивниот делокруг во Собранието.

3. Одговорност на Извршниот совет

Член 420

Правата на Собранието во поглед на одговорноста на Извршниот совет ги остваруваат Соборот на здружениот труд и Општествено-политичкиот собор.

Член 421

Извршниот совет може да поднесе колективна оставка и има право да ја образложи.

Разрешувањето или оставката на претседателот на Извршниот совет или оставката на мнозинството од членовите на Извршниот совет повлекува оставка на целиот Извршен совет.

Секој член на Извршниот совет може да поднесе оставка.

Член 422

Во остварувањето на одговорноста на Извршниот совет пред Собранието, секој од соборите на Собранието може, во рамките на својот делокруг, да поведе претрес по прашања кои се однесуваат на работата на Извршниот совет, а особено во врска со спроведувањето на политиката што ја утврдило Собранието и за состојбата во одделни области на општествениот живот, со извршувањето на законите, на другите прописи и на општите акти на Собранието и со насочувањето и усогласувањето работата на републичките органи на управата и на републичките организации од страна на Извршниот совет.

Претрес по овие прашања може да се поведе по повод предлог на акт, извештај за работата на Извршниот совет, интерпелација, како и по повод на други прашања што се разгледуваат на седница на собор.

Член 423

Претресот на прашањата кои се однесуваат на остварувањето на одговорноста на Извршниот совет може да заврши:

— со заземање на став за работата на Извршниот совет и за неговата одговорност;

— со донесување на заклучок со кој се утврдуваат обврските на Извршниот совет и му се даваат насоки во врска со спроведувањето на политиката и со извршувањето на законите, на другите прописи и општи акти на Собранието;

— со донесување на заклучок со кој се утврдуваат обврските на Извршниот совет за преземање на определени мерки, за поднесување на извештаи или предлози на акти или за доставување на информативни и други материјали;

— со поставување на прашање за доверба на Извршниот совет;

— со просто преминување на следната точка од дневниот ред.

Член 424

Во вршењето на политичка контрола над работата на Извршниот совет надлежните собори на Собранието можат да го укинат или поништат прописот на Извршниот совет што е во спротивност со Уставот, со закон и друг пропис или со општ акт на Собранието.

Предлог за укинување или поништување на пропис на Извршниот совет може да поднесе делегат во надлежниот собор и работно тело на соборот и на Собранието.

Предлогот за укинување или поништување на пропис на Извршниот совет му се доставува на Извршниот совет заради изнесување на неговиот став.

Член 425

Секој собор на Собранието може, по предлог од најмалку десет делегати во соборот, да постави прашање за доверба на Извршниот совет.

По прашањето за доверба на Извршниот совет се води претрес во соборот во кој е поставено прашањето за доверба.

Ако на Извршниот совет му се изгласа недоверба, Советот е должен да поднесе оставка.

Член 426

Извршниот совет може да постави прашање на доверба, ако смета дека не е во состојба да го обезбеди спроведувањето на утврдената политика и извршувањето на закон, друг пропис или општ акт на Собранието чие донесување се предлага, или дека не може да преземе одговорност за вршење на својата функција ако не се донесе законот, другиот пропис или општиот акт чие донесување го предлага.

Член 427

Прашањето за доверба од името на Извршниот совет го поставува претседателот на Советот на седница на надлежниот собор на Собранието, пред да ја донесе тој собор својата одлука по повод на која Извршниот совет го поставил прашањето за доверба.

За прашањето за доверба надлежниот собор на Собранието гласа во исто време кога и за работата поради која е поставено прашањето за доверба. Ако при гласањето за таа работа соборот донесе одлука спротивна на предлогот на Извршниот совет, се смета дека истовремено му изгласал недоверба.

Член 428

Ако Извршниот совет поднесе колективна оставка, односно ако претседателот на Извршниот совет или одделен член на Советот поднесат оставка, оставката се поднесува до претседателот на Собранието, кој ја упатува до претседателите на соборите на Собранието. Претседателите на соборите на Собранието оставката ја упатуваат до сите делегати на соборите.

Оставката од претходниот став ја разгледуваат соборите на Собранието и тие можат по неа да отворат претрес.

Кога Извршниот совет ќе поднесе колективна оставка, односно кога оставка ќе поднесе претседателот на Советот, Извршниот совет останува на должност до изборот на нов Извршен совет.

XV. ЈАВНОСТ ВО РАБОТАТА НА СОБРАНИЕТО

Член 429

Собранието ја известува јавноста за прашањата што се разгледуваат и за кои се одлучува во Собранието и за своите одлуки и ставови по тие прашања, како и за работата на соборите и нивните работни тела и работните тела на Собранието.

Член 430

На работните луѓе и на граѓаните, на организациите на здружениот труд, на другите самоуправни организации и заедници и на други организации им се достапни, во согласност со одредбите на прописите за внатрешниот ред во Собранието, информативните и документационите материјали за прашањата што се разгледуваат во Собранието.

Член 431

На работните луѓе и на граѓаните им се обезбедува, во согласност со одредбите на прописите за внатрешниот ред во Собранието, слободен пристап во Собранието, во просторот определен за таа цел.

На заедничка седница на сите собори, на седниците на секој од соборите на Собранието, на седниците на работните тела на Собранието и на соборите може да се одлучи определено прашање да се претресува без присуство на јавноста, ако тоа го бараат интересите на безбедноста или одбраната на земјата или други општествени интереси.

Член 432

Претставниците на средствата за јавно информирање имаат право да присуствуваат на заедничка седница на соборите на Собранието, на седниците на соборите, како и на седниците на работните тела на Собранието и на соборите и да ја известуваат јавноста за нивната работа.

На заедничка седница на соборите на Собранието и на седниците на соборите може да се одлучи претставниците на средствата за јавно информирање да можат да присуствуваат на седницата и кога на неа се претресува некое прашање без присуство на јавноста. За таквото прашање овие претставници можат да даваат за јавноста само известувања за кои ќе се одлучи на седницата. На седницата може да се одлучи известувања за таквото прашање да можат да се даваат по истекот на определено време.

Работните тела на Собранието и на соборите можат да ги определат условите под кои претставниците на средствата за јавно информирање можат да ја известуваат јавноста за работата на нивните седници.

На седниците на работните тела на Собранието и на соборите може да се одлучи одделно прашање да се разгледува без присуство на претставниците на средствата за јавно информирање, ако тоа го бараат интересите на безбедноста или одбраната на земјата или други општествени интереси.

Член 433

На претставниците на средствата за јавно информирање им се ставаат на располагање нацртите и предлозите на акти што се разгледуваат во Собранието, информативните и документационите материјали за прашањата што се разгледуваат во соборите и во работните тела на Собранието и на соборите, извештаите за работата на работните тела на Собранието и на соборите и записниците од седниците на соборите, освен ако соборот односно работното тело одлучило одделно прашање да се разгледува без присуство на претставниците на средствата за јавно информирање.

Член 434

Претставниците на средствата за јавно информирање, како и други лица што работат на работите на информирањето на јавноста за работата на Собранието, во вршењето на оваа дејност се должни да се придржуваат за начелата на професионалната етика и на општествената одговорност.

Објавувањето на информации со кои му се нанесува штета на угледот на Собранието или на интересите на општествената заедница, на честа, угледот и на правата на делегатите, повлекува одговорност.

Член 435

Начинот на остварување на правата, должностите и одговорноста на претставниците на средствата за јавно информирање во Собранието се уредува со правилник што го донесува претседателот на Собранието.

Член 436

Надлежните собори можат да одлучат нацрт односно предлог на закон или на друг општ акт кој се претресува во Собранието, а кој е од посебен интерес за јавноста, да се објави преку печатот или во посебна публикација.

Член 437

Соборите и работните тела на Собранието и на соборите можат, заради известување на јавноста за работата на Собранието, да одлучат да се даде официјално соопштение за средствата за јавно информирање.

Член 438

Официјално соопштение за средствата за јавно информирање се дава, особено, по седниците на соборите на Собранието или на работните тела на Собранието и на соборите што се одржани без присуство на јавноста, односно без присуство на претставници на средствата за јавно информирање, како и во други случаи кога за тоа ќе одлучи соборот или работното тело.

Ако текстот на официјалното соопштение не е утврден на седницата на соборот односно на работното тело, тој текст го утврдува претседателот на соборот односно на работното тело.

Член 439

Конференција за печатот се одржува кога ќе одлучи собор на Собранието, претседателот на Собранието, претседател на собор или Претседателството на Собранието.

Претседателот на Собранието, претседателот на соборот и Претседателството на Собранието можат да определат претставник кој ќе одржи конференција за печатот.

Претседателството на Собранието може да им предложи и на други функционери во Собранието да одржат конференција за печатот.

XVI. ОДНОСИ НА СОБРАНИЕТО И ПРЕТСЕДАТЕЛСТВОТО НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 440

Односите меѓу Собранието и Претседателството на Социјалистичка Република Македонија (Претседателство на Републиката) се засновуваат врз правата и должностите утврдени со Уставот и врз принципите на меѓусебна соработка во нивното остварување.

Претседателството на Републиката ги остварува своите уставни функции спрема Собранието и Собранието спрема Претседателството на Републиката преку претседателот на Собранието.

Член 441

По изборот на претседателот и членовите на Претседателството на Републиката, претседателот и сите членови на Претседателството на заедничка седница на сите собори на Собранието даваат свечена изјава.

Член 442

Претседателот на Собранието им ги упатува на претседателите на надлежните собори на Собранието:

— предлозите и иницијативите за решавање на прашања од општо значење за Републиката од надлежност на Собранието, што Претседателството на Републиката ги претресувало и утврдило;

— мислењата на Претседателството на Републиката по прашањата од делокругот на Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ по кои Собранието дава согласност;

— известувањата на Претседателството на Републиката по прашања од неговата надлежност.

Член 443

Надлежните собори на Собранието ги разгледуваат ставовите, предлозите, мислењата и известувањата што ги поднело Претседателството на Републиката и по нив заземаат ставови и заклучоци.

Член 444

Собранието може да бара од Претседателството на Републиката:

— да заземе ставови по одделни прашања од неговата надлежност што се од интерес за работата на Собранието;

— да го известува за други прашања од неговата надлежност.

Член 445

Предлозите за кандидат на претседател на Извршниот совет на Собранието, претседател и судии на Уставниот суд на Македонија и за избор на членови на Советот на Републиката, што ќе ги прими од Претседателството на Републиката, претседателот на Собранието им ги доставува на сите делегати во Собранието.

Предлозите од претходниот став претседателот на Собранието ги упатува едновременно и на Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието, заради давање на мислења по нив.

Член 446

Претседателот на Собранието донесените закони му ги доставува на Претседателството на Републиката заради нивно прогласување со указ.

Член 447

Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието, преку претседателот на Собранието, му ги доставува на Претседателството на Републиката предлозите за избор односно за именување и разрешување на функционери што ги избира односно именува Собранието на СФРЈ, заради разгледување.

XVII. НАЧИН НА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВАТА И ДОЛЖНОСТИТЕ НА СОБРАНИЕТО СПРЕМА РЕПУБЛИЧКИТЕ ОРГАНИ НА УПРАВАТА И РЕПУБЛИЧКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Член 448

Функционерите што раководат со републичките органи на управата и со републичките организации ги известуваат соборите на Собранието, по сопствена иницијатива или по нивно барање, за состојбата во соодветната област, за извршувањето на закони, на други прописи и општи акти и за други прашања од својот делокруг.

Соборот може со свој заклучок да го определи рокот во кој функционерот е должен да поднесе извештај.

Член 449

Соборите на Собранието и работните тела на Собранието и на соборите можат, во рамките на својот делокруг, да бараат од републичките органи на управата и од републичките организации:

— да проучат определено прашање од својот делокруг и за тоа да им поднесат извештај;

— да ги известат за состојбите и појавите од областа на својот делокруг;

— да ги известат за спроведувањето на политиката што ја утврдило Собранието и за извршувањето на закони, други прописи и општи акти и за одделни прашања од областа на нивниот делокруг;

— да изработат предлог на закон, на друг пропис или на општ акт од областа на својот делокруг;

— да им даваат известувања и објаснувања за прашањата од својот делокруг;

— да им ги достават податоците со кои располагаат, или што се должни во својот делокруг да ги собираат и евидентираат, како и списите и другите материјали потребни за работата на соборите на Собранието и на работните тела на Собранието и на соборите.

Ако републички орган на управата, односно републичка организација смета дека не може, поради други свои редовни обврски, да го изврши барањето на работното тело на Собранието и на собор кој се однесува на изработката на предлог на закон, друг пропис или општ акт, а кој не е предвиден со програмата за работа на соборот или со заклучокот на соборот, ќе го известат за тоа работното тело и Извршниот совет и ќе ги изнесат причините поради кои не може да го стори тоа.

Член 450

Работните тела на Собранието и на соборите можат да се договорат со функционерите што раководат со републичките органи на управата и со републичките организации во работата на комисија, студиска група или на друга група, што ја формирало работното тело, заради проучување на определени прашања и подготвување на закони, на други прописи и општи акти, да учествуваат стручњаци од соодветниот орган на управата односно, од соодветната организација.

Член 451

Работните тела на Собранието и на соборите ги известуваат републичките органи на управата и републичките организации за седниците на кои ќе бидат претресувани прашања кои се однесуваат на областа од нивниот делокруг, заради учество на нивни претставници на тие седници.

Член 452

Функционерите што раководат со републичките органи на управата и со републичките организации имаат право и должност да учествуваат во работата на седниците на соборите на Собранието кога на тие седници се претресува предлог на акт со кој се уредуваат прашањата што се однесуваат на областа од делокругот на републичкиот орган на управата односно на републичката организација со кои тие раководат или друго прашање кое се однесува на областа од делокругот на тој орган односно организација.

На седниците на соборите на Собранието овие функционери им даваат на соборите известувања и објаснувања за прашањата што се разгледуваат, а се должни, по нивно барање, да им даваат такви известувања и објаснувања и по писмен пат.

Член 453

Функционерите од став 1 на член 452 на овој деловник, по своја иницијатива или по барање од работните тела на Собранието и на соборите, учествуваат во работата на седниците на тие работни тела, кога на тие седници се разгледува предлог на акт со кој се уредуваат прашања што се однесуваат на областа од делокругот на републичкиот орган на управата односно на републичката организација со кои тие раководат, или друго прашање кое се однесува на областа од делокругот на тој орган односно организација.

Ако функционерот е спречен да учествува во работата на седницата на работното тело, може да определи во работата на седницата да учествува друг раководен работник во соодветниот орган на управата односно во соодветната организација.

Член 454

Заради редовно известување на соборите на Собранието, на работните тела на Собранието и на соборите за работата на републичките органи на управата и на републичките организации за состојбите, појавите и проблемите во областите од делокругот на тие органи односно организации, како и заради давање на тие тела потребни известувања и објаснувања за прашањата што се разгледуваат, во работата на седниците на соборите и на работните тела има право да учествува како претставник на републички орган на управата односно на републичка организација и друг функционер во тој орган односно организација кој е за тоа посебно овластен.

XVIII. НАЧИН НА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВАТА И ДОЛЖНОСТИТЕ НА СОБРАНИЕТО СПРЕМА УСТАВНИОТ СУД НА МАКЕДОНИЈА

Член 455

Соборите на Собранието, во рамките на својот делокруг, ги разгледуваат мислењата и предлозите на Уставниот суд на Македонија за донесување и изменување на закони, за давање автентични толкувања и за преземање на мерки за обезбедување на уставноста и законитоста и за заштита на правото на самоуправање и другите права и слободи на работните луѓе и граѓаните.

Своите мислења и предлози Уставниот суд му ги доставува на претседателот на Собранието, кој им ги упатува на претседателите на надлежните собори.

Мислењата и предлозите на Уставниот суд, пред нивното разгледување во соборите, се разгледуваат во надлежните работни тела на Соборите и во Законодавно-правната комисија на Собранието кои на соборите им поднесуваат извештај со свои мислења и предлози.

Работните тела од претходниот став ги разгледуваат и мислењата на другите работни тела на Собранието и на соборите што ги разгледувале предлозите и мислењата на Уставниот суд.

Член 456

На седниците на соборите и на работните тела на Собранието и на соборите на кои се разгледуваат мислењата и предлозите на Уставниот суд на Македонија се повикува и претседателот на Уставниот суд.

Во работата на седниците на соборите и на работните тела на Собранието и на соборите од претходниот став учествува, без право на одлучување, претседателот на Уставниот суд или овластен член на Судот.

Претседателот на Собранието го известува Уставниот суд за заклучоците што ги донеле соборите по повод мислењата и предлозите на Уставниот суд.

Член 457

Предлогот за започнување на постапка за оценување на уставноста на закон кој Уставниот суд на Југославија или Уставниот суд на Македонија му го доставува на Собранието како на учесник во постапката пред Судот, му се упатува на разгледување на работното тело на Собранието односно на работното тело на собор што ќе го определи претседателот на Собранието.

Во согласност со мислењето и заклучоците на работното тело, претседателот на Собранието му ги дава на Уставниот суд известувањата што тој ги бара од Собранието заради разјаснување на состојбата по одделни работи.

Член 458

Одлуките на Уставниот суд кои се однесуваат на републички закон, Уставниот суд му ги доставува на претседателот на Собранието кој ги упатува до претседателите на надлежните собори.

Соборите на Собранието, во рамките на својот делокруг, на својата прва наредна седница ги разгледуваат мерките што треба да се преземат во врска со одлуките на Уставниот суд кои се однесуваат на републички закони.

По повод одлуките на Уставниот суд, кои се однесуваат на републички закон, надлежните работни тела на Собранието и на соборите како и Законодавно-правната комисија на соборите им поднесуваат извештаи со предлози на мерки што треба да се преземат во врска со тие одлуки.

При разгледувањето на мерките во врска со одлуките на Уставниот суд, кои се однесуваат на републички закон, соборите на Собранието можат да заклучат републичкиот закон да се измени и да определат работно тело или орган што ќе подготви предлог за изменување на законот.

Член 459

Одлука за поведување на постапката за оценување на уставноста и законитоста на општите акти пред Уставниот суд на Југославија, односно пред Уставниот суд на Македонија донесува секој собор на Собранието во областите што спаѓаат во неговиот делокруг за донесување на закони и други акти.

Одлука за поведување на постапка пред Уставниот суд на Југославија по споровите за правата и должностите меѓу федерацијата и Републиката, меѓу Републиката и другите републики и по споровите за разграничување, како и за поведување на постапка пред Уставниот суд на Македонија по споровите за правата и должностите меѓу Републиката и општините, донесуваат Соборот на здружениот труд и Општествено-политичкиот собор.

Член 460

Предлог за донесување на одлука за поведување на постапка пред Уставниот суд можат да поднесат работните тела на Собранието и на соборите и секој делегат во соборот.

Предлог за донесување на одлука за поведување на постапка пред Уставниот суд може да поднесе и Извршниот совет.

Предлогот за донесување на одлука за поведување на постапка пред Уставниот суд претходно се разгледува во Законодавно-правната комисија, која на соодветниот собор по поднесениот предлог му поднесува извештај со свои мислења.

Член 461

Одлуката за поведување на постапка пред Уставниот суд ја потпишува претседателот на Собранието.

Член 462

Собранието, како учесник во постапката пред Уставниот суд, го претставува лице што ќе го определи претседателот на Собранието, од редот на функционерите во Собранието.

XIX. НАЧИН НА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВАТА И ДОЛЖНОСТИТЕ НА СОБРАНИЕТО СПРЕМА ПРАВОСУДНИТЕ ОРГАНИ

Член 463

Врховниот суд на Македонија, јавниот обвинител на Македонија, Републичкиот совет за прекршоци, окружните судови и окружните јавни обвинители, по барање од Собранието или по сопствена иницијатива, му доставуваат на Собранието извештаи за примената на законите и за својата работа, за општествените односи и појави од интерес за остварувањето на нивните функции и му даваат предлози за спречување на општествено-опасните и штетните појави и за зацврстување на законитоста, општествената одговорност и социјалистичкиот морал.

Барање за поднесување извештај од претходниот став може да постави секој собор во рамките на својот делокруг како и Претседателството на Собранието.

Член 464

Извештаите од член 463 на овој деловник му се доставуваат на претседателот на Собранието, кој ги упатува до претседателите на соборите.

Член 465

Извештаите на правосудните органи од член 463 на овој деловник ги претресуваат надлежните собори. Овие извештаи претходно ги разгледуваат надлежните работни тела на Собранието и на соборите.

Претседателот на Врховниот суд на Македонија, јавниот обвинител на Македонија, претседателите на окружните судови и окружните јавни обвинители или од нив овластен претставник можат да учествуваат во претресот на извештајот на седница на собор односно на работните тела на Собранието и на соборите.

Член 466

Врз основа на претресот на извештајот надлежните собори одлучуваат за мерките што треба да се преземат.

Соборите можат, по повод на извештаите на правосудните органи, да им даваат насоки за работа и на други органи и организации.

Член 467

Одредбите од членовите 463 до 466 сходно се применуваат и на начинот на остварување на правата и должностите на Собранието спрема судовите на здружениот труд и стопанските судови, чии судии ги избира Собранието.

Член 468

Републичкиот општествен правобранител на самоуправањето, по барање од Собранието или по сопствена иницијатива, на Собранието му доставува извештај за забележените појави што се од значење за заштита на самоуправните права на работните луѓе и на општествената сопственост, како и за други проблеми што се појавуваат во неговата работа.

Член 469

Републичкиот јавен правобранител, по барање од Собранието или по сопствена иницијатива, на Собранието му доставува извештај за појавите што се од значење во неговата работа.

Член 470

Во поглед на поднесувањето, разгледувањето и претресувањето на извештаите на републичкиот општествен правобранител на самоуправањето и на републичкиот јавен правобранител, сходно се применуваат одредбите на членовите 463 до 466 на овој деловник.

XX. СОРАБОТКА НА СОБРАНИЕТО СО СОБРАНИЈАТА НА ДРУГИ ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИ ЗАЕДНИЦИ

1. Соработка со Собранието на Социјалистичка Федеративна Република Југославија

Член 471

Заради решавање на прашањата од заеднички интерес за Републиката и федерацијата односно заради остварување на својата одговорност во вршењето на одредени функции на органите на Федерацијата во донесувањето на сојузните закони и на другите акти и мерки на федерацијата и заради учество во изградувањето, утврдувањето и спроведувањето на политиката на федерацијата, како и во остварувањето на другите со Уставот одредени права и должности на федерацијата, Собранието соработува со Собранието на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Непосредната соработка на Собранието и Собранието на СФРЈ ја остваруваат, во рамките на својот делокруг, соборите, работните тела на Собранието и на соборите, претседателот и Претседателството на Собранието.

Член 472

Соработката со Собранието на СФРЈ и со неговите собори и нивните работни тела, Собранието и соборите и нивните работни тела ја остваруваат особено:

— со поднесување на предлози односно барања за донесување на закони и предлагање на други акти и со усогласување на ставовите;

— со заемно доставување и разменување на материјали и документи за кои се расправа во соборите, а посебно на предлози за донесување на закони, други прописи и општи акти и предлози на тие акти;

— со размена на информативни и документациони материјали;

— со размена на мислења и на ставови по прашањата од надлежноста на одделни работни тела на Собранието на СФРЈ и на Собранието;

— со одржување на заеднички состаноци на претставниците на соодветните работни тела, со упатување на претставници на работните тела на Собранието и на соборите на седниците на работните тела на Собранието на СФРЈ и на неговите собори, со одржување на заеднички седници на работните тела на Собранието и на соборите со работните тела на Собранието на СФРЈ и неговите собори, со учество на претставници на соборите на седниците на соборите на Собранието на СФРЈ кога тие расправаат за предлог, мислење односно прашање што го поднело, дало или покренало Собранието или кога претставниците на Собранието се повикани на седница заради изнесување на мислење по одредено прашање, за формирање на заеднички работни групи за проучување на одредени прашања од интерес за федерацијата и Социјалистичка Република Македонија, како и за другите видови на меѓусебна соработка.

Член 473

Предлозите за донесување на закон, нацртите и предлозите на закон или на друг акт примени од Собранието на СФРЈ, претседателот на Собранието им ги доставува на претседателите на надлежните собори, односно на претседателите на надлежните работни тела на Собранието како и на претседателот на Извршниот совет.

Работното тело одлучува кои материјали ќе ги претресува.

Претседателот на Собранието и претседателот на Извршниот совет можат да му предложат на надлежното работно тело да претресе определен материјал примен од Собранието на СФРЈ.

Член 474

Ако работното тело заземе став да претресува определен материјал, по него ќе прибави мислење и од Законодавно-правната комисија на Собранието.

Работното тело, при утврдувањето на своето мислење, остварува соработка и со републичките органи на управата, а може да бара мислење и од општествено-политичките организации, од одделни самоуправни организации и заедници и од научни и стручни установи и поединци.

Работните тела можат да побараат мислења од собранијата на општините, односно од Заедницата на општините и градовите на Македонија по оние прашања кои се однесуваат непосредно на општините, на дел од општините или на одделни општини.

Член 475

По претресот на материјалот работното тело одлучува дали ќе даде свое мислење непосредно на соодветно работно тело на Собранието на СФРЈ или своето мислење ќе му го упати на надлежниот собор на Собранието за да даде тој свое мислење.

Член 476

Ако работното тело одлучи да даде свое мислење непосредно на работно тело на Собранието на СФРЈ, мислењето го доставува претседателот на работното тело.

Ако по едно исто прашање мислење даваат две или повеќе работни тела на еден или повеќе собори, тие можат да одржат заедничка седница.

Член 477

Соборите на Собранието претресуваат материјали примени од Собранието на СФРЈ и по нив даваат свое мислење по своја иницијатива или по барање на Собранието на СФРЈ. Предлог за ова можат да дадат и работните тела на Собранието и на соборите како и Претседателството на Собранието.

Член 478

Претрес по материјалите од член 477 на овој деловник во соборите се врши сходно со одредбите на овој деловник за претресување на предлози на акти.

Во случај на несогласност во мислењата и во предлозите на два или на трите собори по исти прашања, сходно се применуваат одредбите на овој деловник за усогласување на актите и така утврдените мислења и предлози претставуваат мислења и предлози на Собранието.

Мислењата и предлозите утврдени по претходниот став претседателите на соборите му ги доставуваат на претседателот на Собранието за да му ги достави на претседателот на Собранието на СФРЈ.

Член 479

Ако собор на Собранието на СФРЈ донел заклучок да побара мислење по определен предлог на акт или по друго прашање од соодветниот собор на Собранието непосредно, тој предлог на акт односно тоа прашање може да го претресе соборот на Собранието, сам по него да утврди свои мислење и да му го достави непосредно на соборот на Собранието на СФРЈ кој го барал мислењето.

Член 480

Во итни случаи надлежните собори на Собранието можат да формираат заеднички комисии и да ги овластат да дадат мислења и предлози по одделни материјали примени од Собранието на СФРЈ.

Мислењата и предлозите утврдени според претходниот став на Собранието на СФРЈ му ги доставува претседателот на Собранието.

Член 481

Ако поради рокот во кој надлежните тела на Собранието на СФРЈ бараат мислење по одделни материјали нема можност да се изјаснат надлежните собори на Собранието, Претседателството на Собранието може да формира комисија за да утврди мислење, или да побара мислење да утврди работно тело на Собранието односно на соборите.

Ова мислење на Собранието на СФРЈ му го доставува претседателот на Собранието.

2. Соработка со собранијата на општините

Член 482

Во остварувањето на своите задачи, а особено во решавањето на прашањата од заеднички интерес за Републиката и општините, како и за прашањата што се однесуваат на развојот и унапредувањето на самоуправниот општествено-политички и комунален систем, Собранието соработува со собранијата на општините, непосредно и преку Заедницата на општините и градовите на Македонија односно со Републичкиот одбор на месните заедници.

Соработката од претходниот став, во рамките на својот делокруг, ја остваруваат соборите, работните тела на Собранието и на соборите и претседателот и Претседателството на Собранието.

Соработката со собранијата на општините се остварува и преку заеднички општествени договори за уредување на тековни и развојни состојби од пошироко општествено значење.

Член 483

Пред претресувањето на предлозите за донесување на закон, на нацрт или предлог на закон и на предлог на друг акт, со кои се вршат измени во утврдената политика или се предлага нова политика во одделни области или се уредува начинот на спроведување на политиката, работните тела на Собранието и на соборите се должни да прибават мислење од собранијата на општините.

Мислења од претходниот став ќе се бараат и за актите со кои се создаваат права и должности на општините, по прашањата кои се однесуваат на материјалната положба на општините, на утврдувањето висината на приходите и на обврските на општините, на општествениот развој на Републиката, на промените во подрачјата на општините и по други прашања од заеднички интерес на Републиката и општините, како и за програмите за работа на соборите на Собранието.

Член 484

При утврдувањето на свои стојалишта во предлозите и прашањата од претходниот член, работните тела на Собранието и на соборите се должни да ги земат предвид мислењата и предлозите на собранијата на општините.

За мислењата и предлозите на собранијата на општините што не ги уважиле, како и за причините за тоа, работните тела се должни да ги известат надлежните собори на Собранието.

За причините поради кои не биле уважени предлозите на собранието на општината, соборите на Собранието се должни да го известат собранието на општината, ако тие предлози биле утврдени на седница на собранието.

Член 485

Соработката со собранијата на општините односно со Заедницата на општините и градовите на Македонија и со Републичкиот одбор на месните заедници се остварува и преку повикување на нивни претставници на седници на одборите, комисиите и соборите на Собранието кога се на дневен ред прашања од заеднички интерес или кога се претресува предлог на собрание на општина, преку размена на мислења и искуства на нивни претставници како и преку посети на група делегати.

Член 486

Во извршувањето на задачите и прашањата од заеднички интерес за Републиката и општините, Претседателството на Собранието може да заклучи пред донесувањето или по повод донесувањето на републички закон, републички општествен план или други акти и мерки во договор со Заедницата на општините и градовите на Македонија, да се организира состанок или советување со претседателите и други функционери на собранијата на општините и искажаните мислења да се разгледаат во работните тела на Собранието и на соборите, односно на седници на надлежните собори.

3. Соработка со собранијата на републиките и на автономните покраини

Член 487

Собранието соработува со собранијата на републиките и на автономните покраини во работите од заеднички интерес за републиките и автономните покраини со размена на искуства во однос на унапредувањето на организацијата и методот на работа на Собранието, соборите и нивните работни тела; со меѓусебна размена на програмите за работа, материјалите што им се доставуваат на делегатите и на други информативни и документациони материјали; со воспоставување на односи и со други видови соработка преку одржување на заеднички состаноци, размена на делегации, делегати и функционери.

Кога, во рамките на меѓурепубличката соработка, со договор се уредуваат прашања од заеднички интерес со донесување на заеднички акти или со основање на заеднички тела, органи и организации, со преземање на заеднички акции и здружување на средства по прашањата и односите од надлежноста на Собранието, општите акти и одлуките по тие прашања во Собранието се донесуваат според постапката предвидена со овој деловник за донесување на закони.

Член 488

Во остварување на соработката на Собранието со собранијата на републиките и на автономните покраини, Претседателството на Собранието одлучува по иницијативите за таа соработка, а посебно кога се работи за одржување на заеднички состаноци и за размена на делегации, делегати, функционери и стручњаци.

XXI. СОРАБОТКА НА СОБРАНИЕТО СО ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИТЕ И ДРУГИ ОПШТЕСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ, СО ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА ЗДРУЖЕНИОТ ТРУД И ДРУГИТЕ САМОУПРАВНИ ОРГАНИЗАЦИИ И ЗАЕДНИЦИ

Член 489

Собранието остварува соработка со Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Македонија, со Сојузот на комунистите на Македонија, со Сојузот на синдикатите на Македонија и со други општествено-политички и други општествени организации, со организациите на здружениот труд и други самоуправни организации и заедници, особено: со обезбедување на нивното учество во разгледувањето на општествено-економските и на политичките прашања од делокругот на Собранието и во програмирањето на работата на Собранието и на соборите; со учество на претставници на тие организации во работата на седниците на соборите и на работните тела на Собранието и на соборите; со организирање јавна дискусија и други облици на консултирање на пошироката јавност за прашањата за кои одлучува Собранието.

За таа цел соборите и работните тела на Собранието и на соборите можат да бараат од општествено-политичките и од други општествени организации, од организациите на здружениот труд и другите организации и заедници мислења и предлози за одделни прашања од својот делокруг и можат на своите седници да покануваат нивни претставници, заради изнесување на нивните мислења и предлози.

Кога на седница на собор односно на работно тело на Собранието или на соборот се разгледуваат прашања што се од значење или од интерес за остварувањето на целите и задачите на општествено-политичките и на други општествени организации, на организациите на здружениот труд и на другите самоуправни организации и заедници, тие организации и заедници имаат право на соборот, односно на работното тело, да му достават свои материјали и да бараат на нивните седници, преку свои претставници, да изнесуваат мислења и ставови по тие прашања.

Собранието, соборите и нивните работни тела за барањето од претходниот став се должни да заземат став и за овој став да ги известат заинтересираните општествено-политички и други општествени организации, организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници.

Член 490

Во остварувањето на своите функции Собранието соработува со работниците и со работните луѓе во организациите на здружениот труд и во другите самоуправни организации и заедници и заради усогласување на нивните посебни и заеднички интереси со општите општествени интереси, ги разгледува нивните иницијативи, мислења и предлози што му ги упатуваат на Собранието по своја иницијатива и по барање на одделни работни тела на Собранието и на соборите.

Во остварувањето на своите функции Собранието е должно на заинтересираните организации на здружениот труд и на другите самоуправни организации и заедници да им овозможи во постапката за донесување на закон и други акти да ги разгледуваат проблемите и прашањата врзани за одделен предлог и да ги изразат своите мислења и ставови.

Член 491

Стопанската комора на Македонија и организациите на здружениот труд по гранки, групации и дејности, односно по репродукциони целини можат пред Собранието да покренуваат иницијативи за донесување на закони и за утврдување на економската политика, за разгледување и решавање на други прашања од заеднички интерес и да предлагаат мерки кои се однесуваат на условите за стопанисување во организациите на здружениот труд.

Член 492

Соработката со организациите на здружениот труд и со другите самоуправни организации и заедници се остварува и со учество на претставници на овие организации и заедници во работните тела на Собранието и на соборите, со размена на мислења по прашањата што се разгледуваат во Собранието, соборите и нивните работни тела, со заедничко проучување на одредени прашања или заедничка обработка и подготовка на нацрти и на предлози на закони и други општи акти.

Член 493

Работните тела на Собранието и на соборите можат на своја седница да поканат претставници на определени организации на здружениот труд, на нивните здруженија, на Стопанската комора на Македонија и на други самоуправни организации и заедници за разгледување на одредени начелни прашања кои се однесуваат на состојбите во одделни области или други општи прашања од интерес за односите на тие организации или за утврдување на економската политика.

Иницијативата и предлогот за повикување на претставници од претходниот став може да потекнат и од тие организации.

XXII. СТРУЧНИ СЛУЖБИ НА СОБРАНИЕТО

Член 494

Стручните и другите работи за потребите на Собранието, на соборите и на нивните работни тела и на делегациите и делегатите ги вршат стручните служби на Собранието (служби на Собранието).

Задачите, организацијата и работата на службите на Собранието, нивните меѓусебни односи, начинот на именување односно на назначување и разрешување на работници кои самостојно вршат определени стручни работи и начинот на именување односно назначување и разрешување на раководители на службите и нивната одговорност поблиску се утврдуваат со одлуката за организацијата и делокругот на стручните служби на Собранието што рамноправно ја донесуваат Соборот на здружениот труд и Општествено-политичкиот собор.

По предлогот на одлука од претходниот став мислење даваат Соборот на општините и работната заедница на службите на Собранието.

Член 495

Службите на Собранието се организираат и задачите и работите од својот делокруг ги вршат како единствена служба на Собранието.

Работниците на службите на Собранието сочинуваат единствена работна заедница.

Член 496

Во службите на Собранието постојат служби на соборите и други служби во согласност со карактерот на работата и на задачите што тие ги вршат за потребите на Собранието, соборите и нивните работни тела.

Член 497

Во однос на самоуправувањето и односите во здружениот труд на работниците во службите на Собранието, секретарот на Собранието има права и должности на функционер кој раководи со републички орган на управата.

Со службата на соборот раководи секретарот на соборот, кој непосредно ја организира работата на службата на соборот, а кого, по предлог од Комисијата за прашања на изборите и именувањата, го именува и разрешува од должност соодветниот собор.

Член 498

За вршење на определени стручни работи за потребите на Собранието, неговите собори и нивните работни тела и на Извршниот совет можат да се формираат заеднички служби на Собранието и на Извршниот совет.

Заеднички служби можат да се формираат договорно и со други републички органи и организации.

Задачите, организацијата и работата на заедничките служби се уредуваат со актот за нивното формирање.

XXIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 499

Со денот на влегувањето во сила на овој деловник престанува да важи Деловникот на Собранието на Социјалистичка Република Македонија („Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“ бр. 13/71) и одлуките донесени за дополнување на тој Деловник.

Член 500

Овој деловник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

СОДРЖИНА

Страна

412. Деловник на Собранието на Социјалистичка Република Македонија — — — — 633